

Croatian Civil Aviation Agency

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2015. GODINU

Zagreb, svibanj 2016. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ODREDNICE NA KOJIMA SE TEMELJI RAD AGENCIJE.....	3
2.1 Nacionalni i međunarodni pravni okvir	3
2.2 Pravni temelj za osnivanje i rad Agencije.....	3
2.3 Tijela Agencije	4
2.3.1 Promjena rukovodstva Agencije	4
2.4 Unutarnje ustrojstvo Agencije.....	5
3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2015. GODINI	6
3.1 Poslovi iz djelatnosti Agencije.....	6
3.1.1 Provedba nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa	6
3.1.2 Pokrenuti prekršajni postupci iz područja civilnog zrakoplovstva	30
3.1.3 Aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa.....	31
3.1.4 Implementacija mjera zaštite u području upravljanja zračnom plovidbom (ATM Security).....	37
3.1.5 Informacijska sigurnost.....	37
3.1.6 Licenciranje zrakoplovnog osoblja	38
3.1.7 Certificiranje zrakoplovnih subjekata.....	41
3.1.8 Hrvatski registar civilnih zrakoplova	44
3.1.9 Odobravanje letova	45
3.1.10 Zaštita prava putnika.....	48
3.1.11 Implementacija sustava upravljanja sigurnošću (SMS)	48
3.1.12 Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu	52
3.1.13 Odobravanje naknada zračnih luka i utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada te nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske.....	53
3.2 Otklanjanje nalaza iz prethodnih nadzora/inspekcija međunarodnih organizacija.....	56
3.2.1 Otklanjanje nalaza iz ICAO – USOAP nadzora	56
3.2.2 EASA standardizacija.....	56
3.2.3 EASA izvješće o kontinuiranom praćenju (Continuous Monitoring Report)	57
3.3 Jedinstveno europsko nebo (SES).....	62

3.3.1	Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba (LSSIP)	62
3.3.2	Funkcionalni blok zračnog prostora Srednja Europa (FAB CE)	63
3.3.3	Plan mjerenja učinkovitosti	64
3.4	Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa	65
3.4.1	Pravilnici	65
3.4.2	Ostale regulatorne aktivnosti Agencije	68
3.4.3	Praćenje EU propisa	68
3.5	Školovanje i stručno usavršavanje kadrova.....	69
3.6	Sustav upravljanja kvalitetom (QMS)	72
3.7	Komunikacija sa zrakoplovnim subjektima	73
3.7.1	Stručni skupovi	73
3.7.2	Internetske stranice.....	76
3.7.3	Međunarodne aktivnosti	77
3.7.4	Odnosi s medijima	82
4.	RAZVOJNI PROJEKTI AGENCIJE U 2015. GODINI	84
4.1	Projekt suradnje s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL.....	84
4.2	Projekt EMPIC.....	85
4.3	Twinning projekt Gruzija	87
4.4	Projekt obnove (rekonstrukcije) poslovne zgrade.....	88
4.5	Projekt nabave aviona za posebne manjene	89
5.	RESURSI ZA RAD AGENCIJE U 2015. GODINI	91
5.1	Ljudski resursi	91
5.2	Materijalni resursi	95
5.3	Financijski resursi	96
6.	ZAKLJUČAK.....	97

PRILOZI

Prilog 1. Organizacijska karta – Tijela nadležna za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj

Prilog 2. Organizacijska karta – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

POPIS KRATICA I POJMOVA

AIP (*Aeronautical Information Publication*): Zbornik zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske

ANS (*Air Navigation Services*): usluge u zračnoj plovidbi

AP (airports): aerodromi

ASIL (*Aviation Safety Information Letter*): Zrakoplovna sigurnosna informacija

ASO (*Air Safety Order*): Naredba o zrakoplovnoj sigurnosti

ATM/ANS (*Air Traffic Management/Air Navigation Services*): upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi

CAT (*Commercial Air Transport*): komercijalni zračni prijevoz

CAT 1 (Category 1): uzletno-sletna staza za precizno prilaženje kategorije 1

CNS (*Communication, Navigation, Surveillance*): komunikacija, navigacija, nadzor

EASA (*European Aviation Safety Agency*): Europska agencija za sigurnost zračnog prometa

EASA Committee: savjetodavni Odbor Europskoj Komisiji pri donošenju odluka

EASA TAGs (*EASA Thematic Advisory Groups*): tematske savjetodavne radne grupe Europske agencije za sigurnost zračnog prometa

EASP (*European Aviation Safety Programme*): Europski program zrakoplovne sigurnosti

EASp (European Aviation Safety Plan): Europski plan zrakoplovne sigurnosti

ECAC (*European Civil Aviation Conference*): Europska konferencija civilnog zrakoplovstva

ECCAIRS (*European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems*): Europski centar za koordinaciju sustava za izvješćivanje o zrakoplovnim nesrećama

EMPIC-EAP (European Aviation Processing System): softver za civilne i vojne zrakoplovne vlasti za upravljanje, provedbu i provjeru provedbe civilnih zrakoplovnih propisa

EUROCONTROL (*European Organization for the Safety of Air Navigation*): Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe

FAB CE (*Functional Airspace Block Central Europe*): Funkcionalni blok zračnog prostora Srednje Europe

HKZP: Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

ICAO (*International Civil Aviation Organization*): Organizacija međunarodnoga civilnog zrakoplovstva

ICAO USOAP: ICAO Universal Safety Oversight Audit Programme

LSSIP (*Local Single Sky Implementation Plan*): Lokalni plan implementacije Jedinственог europskog neba

MET (*Meteorology*): meteorologija

NSA (*National Supervisory Authority*): Nacionalno nadzorno tijelo

OPS (operations): letačke operacije

RTG operater: operater na rendgenskom uređaju

SEC (security): zaštita civilnog zračnog prometa

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2015. GODINU

SES (*Single European Sky*): Jedinstveno europsko nebo

SMS (*Safety Management System*): sustav upravljanja sigurnošću

SSP (*State Safety Programme*): Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu

Zakon: Zakon o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14)

POPIS TABLICA

Tablica 1: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova.....	7
Tablica 2: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova.....	8
Tablica 3: Pregled ovlaštenih organizacija i ispitivača u Samostalnom odjelu licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine	13
Tablica 4.: Realizacija plana nadzora u 2015. godini - Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine.....	14
Tablica 5: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	17
Tablica 6: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Odjela aerodroma	18
Tablica 7: Realizacija plana nadzora u 2015. godini - Odjel aerodroma.....	18
Tablica 8: Pregled aerodroma na kojima su tijekom 2015. godine provedeni veći radovi na održavanju i rekonstrukciji objekata i pripadajuće opreme operativne površine	20
Tablica 9: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom – područje nadzora.....	22
Tablica 10: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom – nadzirane cjeline	23
Tablica 11: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Ured zaštite zračnog prometa	26
Tablica 12: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo	29
Tablica 13: Pregled evidentiranih dozvola zrakoplovnog osoblja prema vrsti dozvole	39
Tablica 14.: Pregled broja održanih ispita za stjecanje dozvola	40
Tablica 15: Pregled izdanih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/izvještaja u 2015. godini	43
Tablica 16: Struktura predmeta u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova u 2015. godini	45
Tablica 17: Struktura predmeta za odobravanje letova u 2015. godini	45
Tablica 18: Pregled broja prigovora vezan uz zaštitu prava putnika	48
Tablica 19: Status implementacije LSSIP ciljeva	63
Tablica 20: Prikaz broja planiranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje	71
Tablica 21: Prikaz broja neplaniranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje.....	71

Tablica 22: Pregled školovanja po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama u 2015. godini	71
Tablica 23: Pregled troškova školovanja po vrsti troška u 2015. godini	72
Tablica 24: Pregled implementacije EMPIC-EAP modula	86
Tablica 25: Popis nabavljene računalne i mrežne opreme u 2015. godini.....	95
Tablica 26: Pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2015. godini.....	100

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Broj događaja u civilnom zrakoplovstvu prema postavljenim kategorijama	50
Grafikon 2: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima.....	51
Grafikon 3: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – zrakoplovna medicina (ACW/MED)	59
Grafikon 4: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – licenciranje zrakoplovnog osoblja (ACW/FCL)	59
Grafikon 5: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – simulatori letenja (ACW/FSTD)	60
Grafikon 6: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – letačke operacije (OPS)	60
Grafikon 7: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – plovibenost zrakoplova (AIR)	61
Grafikon 8: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ATM/ANS)	61
Grafikon 9: Pregled starosne strukture radnika Agencije	91
Grafikon 10: Pregled stručne spreme radnika Agencije	92
Grafikon 11: Pregled broja radnika Agencije prema spolu	92
Grafikon 12: Pregled broja radnika Agencije po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama	93
Grafikon 13: Pregled strukture radnika Agencije prema vrsti poslova	93

TIJELA AGENCIJE

VIJEĆE AGENCIJE

PREDSJEDNIK

doc. dr. sc. Mirko Tatalović

ZAMJENICA PREDSJEDNIKA

dr. sc. Diana Božić

ČLANOVI

dr. sc. Tino Bucak

Josip Čuletić, dipl. ing.

DIREKTOR AGENCIJE

Ante Lažeta, dipl. ing.

1. UVOD

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (u daljnjem tekstu: Agencija ili HACZ), temeljem članka 5. stavka 3. Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14 – u daljnjem tekstu: Zakon) i članka 9. stavka 1. Statuta Agencije, podnosi Vladi Republike Hrvatske Godišnje izvješće o radu za 2015. godinu (u daljnjem tekstu: Izvješće). Ovo Izvješće sadrži sve bitne elemente prikaza rada Agencije u 2015. godini, a naročito težišne aktivnosti, odnosno projekte, koji su bili od značajnog utjecaja na ostvarenje ciljeva Agencije utvrđenih Godišnjim programom rada za 2015. godinu, a proizašlih iz nadležnosti Agencije kao pravne osobe s javnim ovlastima. Financijsko izvješće Agencije za 2015. godinu sastavni je dio ovoga Izvješća.

Godišnji program rada i Financijski plan Agencije za 2015. godinu donijelo je Vijeće Agencije, temeljem članka 8. stavka 6. podstavka 3. Zakona i članka 16. točke 4. Statuta Agencije, na 40. sjednici održanoj 30. siječnja 2015. godine i na 41. e-sjednici od 18. veljače 2015. godine i temeljem članka 5. stavka 4. Zakona dostavilo na odobrenje Vladi Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske je na 215. sjednici održanoj 26. veljače 2015. godine donijela Odluku o davanju odobrenja na Godišnji program rada i Financijski plan Agencije za 2015. godinu (Klasa: 022-03/15-04/44, Urbroj: 50301-05/18-15-3).

Agencija je pravna osoba, koja na temelju javne ovlasti obavlja poslove određene Zakonom o zračnom prometu, kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku, te obavlja i druge poslove u skladu s propisima donesenim na temelju Zakona. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava u skladu s odredbama Zakona obavlja Vlada Republike Hrvatske. Agencija je samostalna u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga, a za svoj rad odgovara Vladi Republike Hrvatske.

Agencija predstavlja stručnu i operativnu organizaciju koja sukladno brzom tehničko-tehnološkom razvoju u području civilnog zrakoplovstva prati i provodi međunarodne standarde nužne za ispunjenje obaveza Republike Hrvatske u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Na nacionalnoj razini, Agencija je, uz Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture i Agenciju za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, sastavni dio sustava tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo Republike Hrvatske koji je prikazan u Prilogu 1. ovoga Izvješća. Pored toga, Agencija je i sastavni dio sustava tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo Europske unije čiji glavni cilj je izgradnja i održavanje visoke razine sigurnosti civilnog zrakoplovstva u Europi. Sustav tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo u Europskoj uniji čine Europska komisija, Europska agencija za sigurnost zračnog prometa (*European Aviation Safety Agency* - EASA) te nadležne civilne zrakoplovne vlasti (*Competent Civil Aviation Authorities*) zemalja članica Europske unije. Agencija je „produžena“ ruka EASA-e, odnosno Europske komisije u implementaciji zakonodavstva Europske unije u području civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj.

Agencija je u 2015. godini provodila težišne aktivnosti propisane Godišnjim programom rada za 2015. godinu koje predstavljaju nastavak nastojanja Agencije za kontinuiranim povećanjem sposobnosti i kapaciteta za obavljanje poslova iz svojih nadležnosti utvrđenih Zakonom i propisima donesenima na temelju Zakona i u skladu s odgovarajućim EU propisima. Težišne aktivnosti Agencije u 2015. godini bile su usmjerene na funkcioniranje i poticanje razvoja sustava civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj na siguran i održiv način. To se prije svega odnosi na osiguravanje europskih standarda sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa kroz nadzor, certificiranje i licenciranje subjekata u civilnom zrakoplovstvu i implementaciju te razvoj regulatornog okvira. Agencija prati razvoj novih djelatnosti u civilnom zrakoplovstvu, kako na nacionalnoj razini tako i globalno. Pri tome, Agencija kao i druga tijela nadležna za civilno zrakoplovstvo nailazi na mnogobrojne izazove koji su posljedica brzog tehnološkog razvoja zrakoplovne industrije i novih poslovnih modela, a što predstavlja određene rizike za sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2015. GODINU

U skladu s navedenim, Agencija je u 2015. godini nastavila podupirati razvoj zrakoplovne industrije u Republici Hrvatskoj. To se, prije svega, odnosi na sustave bespilotnih zrakoplova, hidroavionski prijevoz i simulatore letenja kao relativno nove poslovne modele u civilnom zrakoplovstvu u Republici Hrvatskoj. Nastojanja Agencije su bila usmjerena na balansirani razvoj regulatornog okvira koji će omogućiti sigurno odvijanje zrakoplovnih operacija uz istovremeno stvaranje uvjeta za daljnji razvoj tih novih poslovnih modela do donošenja propisa na EU razini.

U zrakoplovnoj industriji Republike Hrvatske su i nadalje prisutni negativni utjecaji ekonomske krize, premda su zamjetni pozitivni pomaci koji ukazuju na oporavak. Tome svakako doprinose razvojni projekti Međunarodne zračne luke Zagreb i Zračne luke Dubrovnik, pojava novih operatora te najave novih projekata. Rezultati turističke sezone u 2015. godini pokazuju veliki porast broja putnika u zračnom prometu što je imalo pozitivan utjecaj na cjelokupnu zrakoplovnu industriju.

Sve navedeno povećava obim poslova iz nadležnosti Agencije, a što je u 2015. godini zahtijevalo povećani napor i resurse da bi se moglo udovoljiti svim postavljenim zahtjevima, a sve u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu od strane zrakoplovnih subjekata.

2. ODREDNICE NA KOJIMA SE TEMELJI RAD AGENCIJE

2.1 Nacionalni i međunarodni pravni okvir

Zračni promet u Republici Hrvatskoj uređen je Zakonom o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14), Zakonom o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu («Narodne novine» broj 132/98, 63/08, 134/09 i 94/13), Zakonom o zračnim lukama («Narodne novine» broj 19/98 i 14/11), Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe («Narodne novine» broj 19/98, 20/00 i 51A/13), Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu («Narodne novine» broj 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14), Zakonom o prijevozu opasnih tvari («Narodne novine» broj 79/07) i brojnim drugim propisima kao što su EU uredbe, zatim pravilnici kojima se omogućava primjena EU propisa te na kraju pravilnici kojima se reguliraju područja civilnog zrakoplovstva koja nisu regulirana EU propisima (tzv. nacionalni pravilnici).

Republika Hrvatska je od 9. svibnja 1992. godine, na temelju pristupa (akcesije), stranka Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, odnosno članica Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (*International Civil Aviation Organization* - ICAO) koja je osnovana istom Konvencijom u svrhu razvijanja načela, tehnologije te poticanja i razvoja međunarodnog civilnog zračnog prometa.

Republika Hrvatska članica je Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (*European Organization for the Safety of Air Navigation* – EUROCONTROL) od 1. travnja 1997. godine temeljem Odluke o pristupanju Međunarodnoj konvenciji o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe – EUROCONTROL iz 1960., s Protokolima iz 1970., 1978. i 1981. i Mnogostranom sporazumu o rutnim naknadama iz 1981. Nadalje, Republika Hrvatska je članica i Europske konferencije civilnog zrakoplovstva (*European Civil Aviation Conference* – ECAC) od 2. srpnja 1992. godine.

Republika Hrvatska članica je Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (*European Aviation Safety Agency* – EASA) od 1. srpnja 2013. godine temeljem članstva u Europskoj uniji. U tom smislu, Agencija aktivno sudjeluje u radu stručnih radnih tijela i grupa EASA-e. Sudjelovanje Agencije u radu EASA-e ključno je za utjecaj na donošenje i pravodobno praćenje zakonodavnih aktivnosti tijela EU u području civilnog zračnog prometa, a time i na ispunjavanje obveza koje Republika Hrvatska ima kao država članica. Najvažnija obaveza Agencije u tom procesu je ispunjavanje svih standarda koji su propisani pravnom stečevinom Europske unije koja čini regulatorni temelj zajedničkog europskog zračnog prostora u području civilnog zračnog prometa.

Agencija, u sklopu svojih aktivnosti, u suradnji s Ministarstvom pomorstva, prometa i infrastrukture, sudjeluje u međunarodnim aktivnostima uključujući i procese pregovaranja kod zaključivanja međunarodnih ugovora, sastancima u Organizaciji međunarodnoga civilnog zrakoplovstva (ICAO) i drugim međunarodnim organizacijama i institucijama s područja civilnog zračnog prometa, sudjeluje u radu njihovih stručnih tijela i radnih skupina te surađuje s inozemnim tijelima nadležnim za civilni zračni promet. Kao nastavak tog sudjelovanja, Agencija vodi brigu o realizaciji aktivnosti i zadataka proizašlih iz sudjelovanja u radu tih stručnih tijela i radnih skupina, upoznaje radnike Agencije sa svim relevantnim podacima koji proizlaze iz međudržavnih ugovora, sporazuma i rada u međunarodnim organizacijama, te vodi brigu o izvršavanju obveza proizašlih iz tih aktivnosti od strane Agencije.

2.2 Pravni temelj za osnivanje i rad Agencije

Agencija je prikladna i praktična organizacija izvan sustava državne uprave koja neovisno provodi u okviru svoje djelatnosti upravne i druge poslove koji se odnose na nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa. Osnovana je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 46/07). Zakonom o

zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09) te njegovim izmjenama i dopunama («Narodne novine» broj 84/11 i 127/13) pridodavane su joj ovlasti u području: certificiranja subjekata u civilnom zrakoplovstvu, nadzora sigurnosti i mjera zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, regulatornih aktivnosti kao što su izdavanje obvezujućih naredbi o zrakoplovnoj sigurnosti, sigurnosnih direktiva te direktiva u području plovidbenosti i zaštiti civilnog zračnog prometa, ekonomska regulacija subjekata u civilnom zrakoplovstvu, podnošenja optužnog prijedloga i izdavanja prekršajnog naloga.

Time je tijekom godina primijenjen i implementiran ICAO standard za uspostavu i upravljanje sustavom sigurnosti zračnog prometa (ICAO Doc 9734-AN/959, Safety Oversight Manual) te sukladnost s temeljnim propisom EU iz područja civilnog zrakoplovstva: Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i kojom se osniva Europska agencija za sigurnost zračnog prometa (SL L 79, 19.3.2008.) (Basic Regulation) kojom se daje opći pravni okvir sustava civilnog zrakoplovstva Europske unije. Također je postupno izvršena reforma javne uprave u području civilnog zrakoplovstva na način da je reorganiziran sustav tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj i jasno propisane nadležnosti istih.

Na pitanja koja nisu uređena Zakonom o zračnom prometu primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama i Statut Agencije. Statutom Agencije pobliže je uređeno slijedeće: načela za unutarnje ustrojstvo, vrste unutarnjih ustrojstvenih jedinica i uvjeti za njihovo ustrojavanje, predstavljanje i zastupanje, financiranje, poslovno planiranje i godišnje izvještavanje, rad i poslovanje, ovlasti i način odlučivanja, opći akti, tajnost podataka, javnost rada te druga pitanja značajna za rad Agencije.

Resorno ministarstvo za područje rada Agencije je Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

2.3 Tijela Agencije

Prema odredbama Zakona i Statuta Agencije, tijela Agencije su Vijeće Agencije i direktor Agencije.

Vijeće Agencije

Agencijom upravlja Vijeće Agencije koje se sastoji od pet članova, koje na prijedlog ministra imenuje Vlada Republike Hrvatske. Članovi Vijeća Agencije imenuju se, nakon provedenog javnog natječaja, na vrijeme od četiri godine, s tim da mogu biti ponovno imenovani. Predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća Agencije imenuje Vlada Republike Hrvatske iz reda članova Vijeća Agencije.

Direktor Agencije

Voditelj poslovanja Agencije je direktor Agencije. Direktora Agencije imenuje i razrješava Vijeće Agencije uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Direktor Agencije se bira na temelju provedenog javnog natječaja. Mandat direktora Agencije je pet godina s tim da može biti ponovno imenovan. Direktor Agencije za svoj rad odgovara Vijeću Agencije i resornom ministru. Direktor organizira rad Agencije u skladu s ovlastima utvrđenima Statutom Agencije, poduzima trenutačne, potrebne i opravdane mjere u interesu sigurnosti civilnog zrakoplovstva, te obavlja i druge poslove u skladu sa Statutom Agencije.

2.3.1 Promjena rukovodstva Agencije

U 2015. godini dogodila se promjena rukovodstva Agencije. Gospodin Omer Pita razriješen je dužnosti direktora Agencije na vlastiti zahtjev s danom 31. ožujka 2015. godine. Nakon provedenog javnog natječaja, na dužnost

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2015. GODINU

direktora Agencije izabran je i imenovan gospodin Ante Lažeta koji je stupio na dužnost dana 1. rujna 2015. godine. U skladu s odredbama Statuta Agencije, u razdoblju od 1. travnja do 31. kolovoza 2015. godine, vršitelj dužnosti direktora Agencije bio je zamjenik direktora Agencije, gospodini Marin Puh. Promjena rukovodstva Agencije nije imala utjecaja na obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije.

2.4 Unutarnje ustrojstvo Agencije

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu uređuje se unutarnje ustrojstvo Agencije, nazivi unutarnjih ustrojstvenih jedinica i njihov djelokrug, poslovi i zadaće koje se u njima obavljaju, potrebna radna mjesta za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije, raspored radnih mjesta u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama, te način upravljanja, kao i druga pitanja od značaja za rad Agencije. Unutarnje ustrojstvo Agencije te način rada i rukovođenja Agencijom utvrđuju se tako da se osigura zakonito, stručno, efikasno i racionalno obavljanje poslova i zadaća, pravodobno i efikasno provođenje poslova iz nadležnosti Agencije, prava i obveze radnika uz potpuno korištenje njihovih stručnih sposobnosti, koordinacija i nadzor nad izvršavanjem poslova, kao i suradnja s nadležnim subjektima u svezi organiziranog, planskog i efikasnog izvršavanja svih poslova i zadaća iz nadležnosti Agencije. Organizacijska karta koja prikazuje unutarnje ustrojstvo Agencije nalazi se u Prilogu 2. ovoga Izvješća.

3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2015. GODINI

Aktivnosti Agencije u 2015. godini bile su usmjerene na ostvarenje ciljeva utvrđenih Godišnjim programom rada za 2015. godinu. U skladu sa strateškim okvirom Agencije (misija, vizija i temeljne odrednice strategije) kojim su postavljeni strateški ciljevi i ciljevi srednje razine, utvrđeno je 9 osnovnih ciljeva Agencije za 2015. godinu koji proizlaze iz obavljanja poslova iz propisane nadležnosti kao i aktivnosti kojima se doprinosi unaprjeđenju, odnosno razvoju djelatnosti Agencije. Agencija je u 2015. godini nastavila sustavno provoditi nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata. U 1. tromjesečju 2015. godine dovršen je proces prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage s Ravnateljstva policije na pravne osobe. Odobravanje letova i zaštita prava putnika su poslovi iz nadležnosti Agencije koji su obavljani i u svjetlu obveza koje proizlaze iz članstva u Europskoj uniji. Agencija je u 2015. godini nastavila raditi na unaprjeđenju sigurnosti civilnog zračnog prometa, a naročito vezano uz implementaciju sustava upravljanju sigurnošću te Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu. Otklanjanje nalaza iz prethodnih nadzora/inspekcija međunarodnih organizacija je kontinuirana aktivnost Agencije koja se provodi od početka operativnog rada Agencije, pa je tako nastavljeno i u 2015. godini. Jednako tako, Agencija je u okviru svojih nadležnosti i obveza provodila aktivnosti vezane uz inicijativu Europske komisije nazvanu Jedinствено europsko nebo (SES), uključujući proces implementacije projekata utvrđenih Lokalnim planom implementacije Jedinственог europskog neba (LSSIP), uspostavu Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE) i Plan mjerenja učinkovitosti. U skladu sa svojom regulatornom ulogom, Agencija je u 2015. godini radila na izradi nacрта prijedloga podzakonskih propisa s težištem na reguliranje područja koja nisu regulirana EU propisima i potrebama zrakoplovne industrije u područjima za koje nije postojao regulatorni okvir. Školovanje i stručno usavršavanje kadrova Agencije odvijalo se prioritarno za održavanje ovlaštenja zrakoplovnih inspektora daljnje usavršavanje i podizanje stručnosti i znanja zrakoplovnih inspektora u specifičnim područjima i novim tehnologijama kako bi se stručni kapital Agencije održao na visoko kvalitetnoj razini za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije. Komunikacija sa zrakoplovnim subjektima je i u 2015. godini bila važna aktivnost kojom Agencija nastoji proaktivno djelovati na podizanje standarda sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. Agencija je u 2015. godini obavljala i mnogobrojne druge redovne i izvanredne poslove iz propisane nadležnosti. U 2015. godini implementirano je novo unutarnje ustrojstvo Agencije. U 2015. godini nastavljen je rad na razvojnim projektima. U 2015. godini osigurani su dostatni ljudski, materijalni i financijski resursi za obavljanje poslova iz djelatnosti Agencije.

3.1 Poslovi iz djelatnosti Agencije

Djelatnost Agencije obuhvaća poslove vezane za sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa, a osobito certifikaciju, nadzor i inspekciju u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu, vođenje propisanih registara i evidencija te obavljanje drugih poslova utvrđenih Zakonom, propisima donesenima na temelju Zakona ili EU propisima.

3.1.1 Provedba nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa

U 2015. godini, nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa provodile su osnovne unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije – sektori: Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova i Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom sa svojim unutarnjim ustrojstvenim jedinicama te Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine. Nadzor zaštite civilnog zračnog prometa provodio je Ured zaštite zračnog prometa.

Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova

Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova obavlja poslove nadzora sigurnosti nad pravnim i fizičkim osobama u cilju osiguravanja udovoljavanja propisanim uvjetima za sigurnu uporabu zrakoplova, obavljanje prijevoza kao i obavljanja drugih djelatnosti u zračnom prometu. Nadzor sigurnosti provodi se putem redovnih nadzora i inspekcijskih pregleda koji mogu biti najavljeni ili nenajavljeni.

Trenutno, pod nadležnošću Sektora je ukupno 52 certificirana subjekta, od čega je 16 operatora zrakoplova i 36 ovlaštenih organizacija za održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova, kako slijedi u pregledu.

Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Operatori zrakoplova	16 od čega: 9 operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz A-B 3 operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz A-A 2 operatora koji obavljaju komercijalne operacije koje nisu komercijalni zračni prijevoz 2 operatora složenih zrakoplova koji obavljaju nekomercijalne operacije
Organizacije za održavanje zrakoplova	13
Organizacije za održavanje Annex II zrakoplova	2
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova	18
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti Annex II zrakoplova	3

Tablica 1: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova

REALIZACIJA PLANA NADZORA SIGURNOSTI U 2015. GODINI

Planirani nadzor sigurnosti provodio se prema odobrenim godišnjim planovima nadzora za 2015. godinu koji se utvrđuju na razini svakoga odjela/odsjeka u skladu s njegovim djelokrugom. Sektor provodi i neplanski nadzor zrakoplova i operatora zrakoplova u slučaju pojave negativnih trendova ili narušavanja prihvatljive razine sigurnosti (temeljem analize sigurnosti koju Sektor kontinuirano provodi ili zaprimanja informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti iz domene nadležnosti Sektora).

Nadzorom koji je Sektor proveo u 2015. godini u potpunosti je ispunjen osnovni cilj vezano za provođenje nadzora iz domene nadležnosti Sektora kako je predviđeno Godišnjim programom rada Agencije za 2015. godinu, a to je:

- Realizacija nadzora na 100% zakonskog minimuma;
- Proveden nadzor za potrebe certifikacije i izdavanja licencijskih sukladno zahtjevima stranaka.

Stupanj realizacije Plana nadzora za 2015. godinu je na visokoj razini i sva obrazloženja za odstupanja su objektivna i utemeljena. Razlika između planiranog i realiziranog broja nadzora je vrlo mala, osim u slučaju planiranog broja nadzora osposobljavanja kod CAT operatora čemu će se obratiti dodatna pažnja prilikom izrade idućih planova nadzora.

Analizom broja nalaza i razine njihove ozbiljnosti utvrđenih nadzorom u 2015. godini te usporedbom s rezultatima nadzora prijašnjih godina može se zaključiti kako nema nekih značajnijih promjena u broju i ozbiljnosti nalaza te nema trendova koji bi trebali zabrinjavati.

Broj i područje izvršenih nadzora sigurnosti u 2015. godini iz domene nadležnosti Sektora prikazani su u slijedećoj tablici:

Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova							
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
Odjel letačkih operacija	Nadzor certificiranih operatora zrakoplova	46	-2 (44)	44	100%	10	54
	Nadzor operatora u nekomercijalnim operacijama (NCO i NCC)	13	+9 (22)	22	100%	6	28
	Nadzor prijevoza opasnih roba (DG)	16	(16)	16	100%	0	16
	Nadzor osposobljavanja operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz (CAT)	13	(13)	5	38%	0	5
	Nadzor operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz (CAT) - INO	9	(9)	8	89%	0	8
	Nadzor registriranih površina	4	+3 (7)	7	100%	0	7
	Nadzor zrakoplovnih priredbi	0	+4 (4)	4	100%	0	4
	Nadzor operatora koji obavljaju letačke operacije sustavima bespilotnih zrakoplova	N/A				2	2
Odjel plovidbenosti zrakoplova	Nadzor ovlaštenih organizacija	34	-2 (32)	32	100%	22	54
	Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM)	23	-1 (22)	22	100%	6	28
	Pregled za utvrđivanje plovidbenosti zrakoplova	N/A	N/A	N/A	N/A	80	80
Odsjek SAFA inspekcija	Nadzor inozemnih operatora	116	(116)	116	100%	26	142
Ukupno Sektor		274	+30 (285)	276	97%	152	428

Tablica 2: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Odjel letačkih operacija

Nadzor certificiranih operatora zrakoplova

Nadzor je obavljen u 100% opsegu kako je bilo planirano Planom nadzora za 2015. godinu iako je izvršeno 2 nadzora manje od planiranog broja. Revizijom 1 Plana nadzora za 2015. godinu, nadzor punog opsega za jednog operatora zrakoplova je s početka godine prebačen na kraj godine ne narušavajući zakonski minimum da se izvrši puni opseg nadzora operatora u ciklusu nadzora (2 godine za ovog operatora u razdoblju 2015/2016) jer je operator prethodno nadziran u punom opsegu u prosincu 2014. godine. Time se taj nadzor poklopio s planiranim nadzorom po indikaciji, pa je ukupan broj planiranih nadzora smanjen za 1.

Drugi nadzor koji nije izvršen bio je planiran za operatora zrakoplova kod kojega su, tijekom neplaniranog nadzora utvrđene nesukladnosti s primjenjivim zahtjevima koje značajno utječu na sigurnost izvođenja letačkih operacija i plovidbenost zrakoplova pa mu je privremeno oduzeta Svjedodžba operatora zrakoplova. Činjenicom da predmetni operator nije otklonio utvrđene nedostatke do kraja 2015. godine planirani nadzor je otkazan.

Izvršeno je 10 neplanskih nadzora od kojih su 3 izvršena za potrebe certifikacije novog operatora zrakoplova, a ostalih 7 nad operatorima zrakoplova za koje je postojala sumnja ili prijava o narušavanju razine sigurnosti izvođenja letačkih operacija.

Nadzor operatora zrakoplova u nekomercijalnim operacijama (NCO i NCC)

Planom nadzora za 2015. godinu planiran je nadzor izvođenja nekomercijalnih operacija na 19 lokacija u 13 nadzora.

Uslijed uočenog negativnog trenda sigurnosti u domeni sportsko-rekreativnog zrakoplovstva (povećan broj incidenata i zrakoplovnih nesreća tijekom sredine 2015. godine) kao jedna od mjera za promjenu negativnog trenda izvršena je revizija Plana nadzora za 2015. godinu kojom su uvedene dodatne aktivnosti nadzora nekomercijalnih letačkih operacija pogotovo zrakoplovima na motorni pogon koji nisu složeni (NCO). Revizijom 1 Plana nadzora za 2015. godinu dodano je 12 lokacija u 9 nadzora.

Dodatno je izvršeno i 6 neplaniranih nadzora nekomercijalnih letačkih operacija, primarno u domeni sportsko-rekreativnog zrakoplovstva.

Nadzor osposobljavanja operatora zrakoplova koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz

Iako nadzor nije obavljen u 100% opsegu kako je bilo planirano Planom nadzora za 2015. godinu, nije narušen zakonski minimum odnosno obveza nadzora osposobljavanja u ciklusu nadzora operatora zrakoplova. Ciklus nadzora za sve operatore zrakoplova je 24 mjeseca, a trenutno primjenjiv započeo je 1. siječnja 2015. godine. Operatori zrakoplova koji nisu nadzirani u 2015. godini planirani su Planom nadzora za 2016. godinu.

Razlog manje realizacije od planirane leži u činjenici da se unaprijed nikada ne zna kada će, koja i koliko osposobljavanja provoditi operatori, pa se planiraju resursi za određen broj nadzora, a realizacija ovisi o više faktora (ne provođenje osposobljavanja iz odobrenja operatora zrakoplova, pravovremena obavijest operatora zrakoplova o provođenju osposobljavanja, raspoloživost inspektora, trenutna procjena nužnosti nadzora itd.).

Praksa je pokazala da je s određenim brojem operatora zrakoplova uspostavljen vrlo dobar odnos u smislu izvještavanja o planiranim osposobljavanjima i provjerama, što Agenciji za uzvrat omogućuje kvalitetan i pravovremen nadzor. Radi se o svim operatorima zrakoplova koji izvode letačke operacije mlaznim zrakoplovima, izvode najveći broj operacija i prevoze najveći broj putnika. Na ovaj način se osigurava da je nadzorom osposobljavanja obuhvaćen najizloženiji segment zračnog prijevoza u Republici Hrvatskoj.

Problem se pojavljuje kod „malih“ operatora zrakoplova, koji izvode letačke operacije zračnog prijevoza zrakoplovima koji nisu transportne kategorije. S tim operatorima zrakoplova, unatoč brojnim zahtjevima Agencije, nije bilo uspjeha u uspostavljanju kooperativnog odnosa u smislu izvještavanja o planiranim osposobljavanjima i provjerama. Uslijed toga, a kako bi izvršili zahtijevani nadzor predmetnih operatora zrakoplova u svim segmentima operacija, pa tako i u segmentu osposobljavanja, Odjel je poduzeo mjere za osiguranje nadzora te je u okviru svojih nadležnosti naložio svim operatorima zrakoplova obvezu pravovremenog izvještavanja o provedbi osposobljavanja i provjera, kako bi se omogućio nadzor tih aktivnosti.

Ovakav pristup trebao bi osigurati provedbu nadzora osposobljavanja kod onih operatora zrakoplova kod kojih nije proveden nadzor u 2015. godini, te će se u ciklusu nadzora 2015/2016 udovoljiti zahtjevu nadzora osposobljavanja svih operatora zrakoplova najmanje jednom u 24 mjeseca kako je propisano primjenjivim propisom. U slučaju da predmetni operatori zrakoplova ipak ne dostave pravovremeno obavijest o planiranom osposobljavanju i ne omoguće nadzor osposobljavanja u propisanom ciklusu nadzora, Odjel će pokrenuti mjere prisile za osiguravanje poštivanja propisa, odnosno privremeno oduzeti certifikate predmetnim operatorima zrakoplova.

Nadzor operatora zrakoplova u inozemstvu

Odjel nije proveo nadzor operatora zrakoplova koji je izvodio letačke operacije u Kongu, jer je procijenjeno da sigurnosna situacija za provedbu nadzora nije zadovoljavajuća. Iz navedenog razloga, nadzor je odgođen te su uzeti u obzir rezultati prethodnih nadzora i pojačan fokus na nadzor baze operatora zrakoplova, kako bi se osigurala adekvatna razina sigurnosti.

Nadzor letačkih operacija s registriranih površina

Planom nadzora za 2015. godinu planirana su 4 nadzora letačkih operacija s registriranih površina.

Uslijed negativnog trenda sigurnosti u domeni sportsko-rekreativnog zrakoplovstva (povećan broj incidenata i zrakoplovnih nesreća tijekom sredine 2015. godine) izvršena je Revizija 1 Plana nadzora za 2015. godinu te su dodana još 3 nadzora letačkih operacija s registriranih površina.

Nadzor zrakoplovnih priredbi

Obzirom da se prilikom izrade plana nadzora ne zna unaprijed koliko će biti zrakoplovnih priredbi u narednoj godini, planirana su 3 moguća termina za nadzor. Revizijom 1 Plana nadzora za 2015. godinu dodan je još 1 nadzor pa su ukupno nadzirane 4 zrakoplovne priredbe u 2015. godini.

Nadzor letačkih operacija sustava bespilotnih zrakoplova

Razvoj segmenta letačkih operacija sustavima bespilotnih zrakoplova je doživio veliku ekspanziju i Odjel je obzirom na objavu Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova («Narodne novine» broj 49/15), izvanredno nadzirao i 2 izvođenja letačkih operacija sustavima bespilotnih zrakoplova. Isto tako, Odjel je značajan dio svojih resursa uložio u evidenciju i odobravanje operatora sustava bespilotnih zrakoplova, promociju propisa, suradnju sa zainteresiranom zajednicom, uspostavu sustava evidencije, odobravanja i nadzora operatora sustava bespilotnih zrakoplova.

Odjel plovidbenosti zrakoplova

Nadzor ovlaštenih organizacija obavljen je u 100% opsegu uz napomenu da planirani nadzor nad 2 ovlaštene organizacije nije izvršen zbog toga što su u 2015. godini odustale od odobrenja. Dodatno su provedena 22 neplanirana nadzora koja su obavljena na zahtjev ovlaštenih organizacija vezano za promjene s obzirom na opseg odobrenja, promjene odgovornih osoba, dodavanje novih lokacija i prostora ili je nadzor obavljen nakon evaluacije

Odjela temeljem uočenih negativnih trendova, postojanja sumnje da je narušena sigurnosti ili je nadzor obavljen temeljem zahtjeva za ishođenjem ovlaštenja za novu organizaciju.

U 2015. godini ovlaštene su 2 nove organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (CAMO) u sklopu operatora zrakoplova koji obavljaju operacije komercijalnog zračnog prometa.

Nadzorom ovlaštenih organizacija su u 3 slučaja utvrđene nesukladnosti koje ugrožavaju sigurnost zračnog prometa te je bilo potrebno poduzeti mjere za osiguravanje primjene propisa koje su rezultirale oduzimanjem odgovarajućih certifikata. Na zahtjev stranke, ukinuta su 2 odobrenja organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti (CAMO) i 1 odobrenje organizacije za održavanje zrakoplova (Part 145).

Nadzor ACAM (Aircraft Continuing Airworthiness Monitoring)

Nadzor je obavljen u 100% opsegu uz napomenu da planirani nadzor na 1 zrakoplovu nije izvršen zbog nesreće zrakoplova. Nadzor nad tim zrakoplovom planiran je Planom nadzora za 2016. godinu. Dodatno je izvršeno 6 neplaniranih ACAM nadzora prilikom nadzora koji je vršen nad operatorima zrakoplova u nekomercijalnim operacijama.

Tijekom 2015. godine, u sklopu programa ACAM pregledano je 28 zrakoplova od čega su 6 zrakoplova mase veće od 5.700 kg MTOM, a 22 zrakoplova mase ispod 5.700 kg MTOM.

Tijekom ACAM nadzora na 2 zrakoplova utvrđene su nesukladnosti koje ugrožavaju sigurnost letenja i nad njima je poduzeta mjera privremenog oduzimanja Svjedodžbe o plovidbenosti zrakoplova (CofA) i Potvrde o provjeri plovidbenosti zrakoplova (ARC).

Nakon završetka svakog godišnjeg ciklusa ACAM inspekcija, a temeljem nalaza do kojih se došlo tijekom inspekcija, izrađuje se godišnja analiza ACAM-a na osnovu koje se izrađuje plan nadzora za slijedeći godišnji ciklus. Pri odabiru zrakoplova koji će biti obuhvaćeni nadzorom uzimaju se u obzir zrakoplovi koji su potencijalno u najrizičnijoj skupini gdje se uzimaju u obzir činjenice tko vodi kontinuiranu plovidbenost zrakoplova (CAMO organizacija ili vlasnik), tko održava zrakoplove (Part 145 organizacija ili mehaničari s Part 66 dozvolom za održavanje zrakoplova), gdje zrakoplovi operiraju i za koje vrste operacija se zrakoplovi koriste (komercijalne ili privatne). Prilikom izrade plana nadzora uzima se u obzir da se nadzorom obuhvate svi plovidbeni zrakoplovi u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova, odnosno da se planiranjem izbjegne ponavljanje nadzora nad istim zrakoplovima u kratkom vremenskom razdoblju.

Kategorije zrakoplova kao što su jedrilice, baloni, mikrolaki zrakoplovi nisu obuhvaćeni ACAM nadzorom zbog toga što Agencija obavlja preglede za utvrđivanje plovidbenosti tih kategorija zrakoplova, a što se smatra dovoljnim nadzorom nad stanjem, održavanjem i vođenjem njihove kontinuirane plovidbenosti.

Pregled za utvrđivanje plovidbenosti zrakoplova

U 2015. godini izvršeno je 80 pregleda zrakoplova za utvrđivanje plovidbenosti zrakoplova na zahtjev vlasnika/operatora. Planom nadzora za 2015. godine predviđeni su resursi za obavljanje pregleda za utvrđivanje plovidbenosti za 104 zrakoplova, a odnose se na zrakoplove koji nisu obuhvaćeni provjerama plovidbenosti od strane ovlaštenih CAMO organizacija ili ovlaštenog osoblja. Plan je orijentacijskog karaktera iz razloga što njegova realizacija ovisi o tome da li će vlasnici/operatori podnijeti zahtjev za provjeru plovidbenosti svojeg zrakoplova Agenciji. Rezervacija potrebnih resursa za provođenje predmetnih pregleda rađena je na osnovi broja plovidbenih zrakoplova u Registru.

Odsjek SAFA inspekcija

Pregledi stranih zrakoplova na stajanci zračne luke

Odsjek SAFA/SACA inspekcija, u cilju procjene sigurnosti inozemnih operatora zrakoplova koji slijeću/polijeću s međunarodnih zračnih luka u Republici Hrvatskoj obavlja poslove nadzora sigurnosti tih operatora putem „Ramp“ inspekcija u skladu sa zahtjevima dijela ARO.RAMP. Uredbe Komisije (EU) br. 965/2012.

Revidiranim Godišnjim planom nadzora za 2015. godinu bilo je predviđeno 116 pregleda zrakoplova, a izvršeno je 142 pregleda zrakoplova na stajankama zračnih luka u Republici Hrvatskoj. Povećani broj izvršenih nadzora rezultat je informacija o dolasku zrakoplova ili operatora za koje je EASA identificirala da predstavljaju potencijalni rizik ili za koje postoji sumnja da nisu u skladu s primjenjivim zahtjevima, kao i praktičnog školovanja SAFA inspektora zrakoplovnih vlasti Republike Kosovo i razmjena SAFA inspektora zrakoplovnih vlasti Republike Makedonije. Dodatno, došlo je i do promjene raspodjele inspeksijskih pregleda zrakoplova na način da je izvršen veći broj inspeksijskih pregleda na zračnim lukama diljem obale, na operatorima koji su sezonskog karaktera (charter letovi tijekom ljetne sezone) kao i na većem uzorku operatora, odnosno tipova zrakoplova. Povećan broj prioriziranih nadzora, kao i raznovrsnost operatora i tipova zrakoplova koji su bili predmet nadzora rezultirao je i povećanjem broja i razine ozbiljnosti utvrđenih nesukladnosti u odnosu na nadzore izvršene prethodne kalendarske godine. Prilikom nadzora inozemnih zrakoplova tijekom 2015. godine utvrđeni su nalazi kao što slijedi:

- 2 nalaza razine 3 (sigurnosni problem - zabrana polijetanja do otklanjanja istog o čemu se izvješćuje zrakoplovna vlast države registra ili države nadzora operatora);
- 0 nalaza razine 2 (nesukladnost koja ima značajan utjecaj na sigurnost);
- 5 nalaza razine 1 (nesukladnost koja ima mali utjecaj na sigurnost);
- 4 nalaza razine G (opće informacije zapovjedniku zrakoplova o uočenoj manjoj nesukladnosti).

Glavne značajke rada Odsjeka povezane s realizacijom:

1. U sklopu EU Programa razmjene SAFA inspektora (*SAFA Inspector Exchange Programme*), na zračnoj luci Zagreb provedeno je praktično školovanje za 6 SAFA inspektora zrakoplovnih vlasti Republike Makedonije,
2. U sklopu TAIX *Study Visit* programa Europske komisije (*Technical Assistance and Information Exchange instrument of the European Commission*), na zračnoj luci Split provedeno je praktično školovanje za 3 SAFA inspektora Republike Kosovo.
3. U sklopu EU Programa razmjene SAFA inspektora, tijekom ljetne sezone, od svibnja do rujna 2015. godine, inspeksijskim pregledima zrakoplova na stajankama zračnih luka diljem obale, kao promatrači sudjelovalo je i 5 inspektora zrakoplovnih vlasti Republike Slovenije.
4. U svrhu što bolje i kvalitetnije standardizacije provođenja „Ramp“ inspekcija, 2 inspektora Agencije su kao promatrači prisustvovali „Ramp“ inspekcijama na zračnoj luci Schiphol, Amsterdam, zajedno s „Ramp“ inspektorima zrakoplovnih vlasti Kraljevine Nizozemske.

Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine

Nadzor sigurnosti se obavlja u svrhu utvrđivanja udovoljavanja propisanim zahtjevima fizičkih i pravnih osoba koje podliježu nadzoru u skladu s propisima donesenima na temelju Zakona. Pod pojmom nadzora obuhvaćene su aktivnosti certificiranja i kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane ovlaštenih organizacija i ispitivača.

Samostalni odjel razvio je u skladu s djelokrugom rada slijedeće planove nadzora:

- Nadzor organizacija za osposobljavanje pilota aviona i helikoptera u skladu s europskim propisima (ATO); organizacija za osposobljavanje pilota jedrilica, balona, ovjesnih jedrilica, parajedrilica, sportsko rekreativnih zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima (ATO-N); operatora simulatora (FSTD) koji posjeduju certifikate kvalifikacije FSTD-a; organizacija za testiranje jezične sposobnosti (LPAB) pilota zrakoplova i kontrolora zračnog prometa i organizacija za osposobljavanje osoba za održavanje zrakoplova (Part 147);
- Nadzor certificiranih centara (AeMC) i ispitivača za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti zrakoplovnog osoblja (AME);
- Nadzor ispitivača pilota (*Pilot Examiners*) koje je certificirala Agencija i koji provode stručne provjere pilota na teritoriju Republike Hrvatske;
- Nadzor ispitivača pilota - (*Pilot Examiners* -INO) koje je certificirala Agencija i koji provode stručne provjere pilota na teritoriju drugih država članica Europske unije.

Pod nadležnošću Samostalnog odjela je ukupno 51 ovlaštena organizacija i 91 ispitivač kako slijedi:

Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Organizacije za osposobljavanje pilota aviona i helikoptera u skladu s europskim propisima (ATO/PPL RF)	13 od čega: 7 ATO 6 PPL RF
Organizacije za osposobljavanje pilota jedrilica, balona, ovjesnih jedrilica, parajedrilica, sportsko rekreativnih zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima (ATO-N)	28 od čega: 7 za pilote jedrilica 1 za pilote balona 1 za pilote ovjesnih jedrilica 3 za pilote parajedrilica 4 za pilote sportsko rekreativnih zrakoplova 12 za padobrance
Certifikat kvalifikacije uređaja za osposobljavanje koji simuliraju let (FSTD)	5
Organizacije za utvrđivanje razine jezične sposobnosti kontrolora zračnog prometa (LPAB)	2
Organizacije za osposobljavanje osoblja za održavanje zrakoplova (Part 147)	1
Organizacije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti zrakoplovnoa osoblja (AeMC)	2
Zrakoplovno-medicinski ispitivači (AME)	20
Ispitivači pilota aviona, helikoptera i jedrilica u skladu s europskim propisima	46
Ispitivači pilota zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima	25

Tablica 3: Pregled ovlaštenih organizacija i ispitivača u Samostalnom odjelu licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine

REALIZACIJA PLANA NADZORA SIGURNOSTI U 2015. GODINI

Na temelju odobrenja i certifikata koje posjeduju ovlaštene organizacije i ispitivači, a u cilju njihovog kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima, Samostalni odjel provodi nadzor sigurnosti prema odobrenim godišnjim planovima nadzora za 2015. godinu koji se utvrđuju na razini Samostalnog odjela, odnosno Odsjeka zrakoplovne

medicine u skladu s djelokrugom rada. U skladu s revizijom planova nadzora od 1. srpnja 2015. godine u Samostalnom odjelu je tijekom 2015. godine proveden slijedeći broj nadzora:

Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine							
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine	Nadzor organizacija (ATO, ATO-N, FSTD, LPAB, 147)	52	-5 (47)	47	100%	1	48
	Nadzor sigurnosti ispitivača pilota (HR)	8	-1 (7)	7	100%	3	10
	Nadzor sigurnosti ispitivača pilota (INO)	18	-1 (17)	17	100%	1	18
Odsjek zrakoplovne medicine	Nadzor sigurnosti zrakoplovno-medicinskih centara (AeMc) i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME)	18	-1 (17)	17	100%	1	18
Ukupno Samostalni odjel		96	-8 (88)	88	100%	6	94

Tablica 4.: Realizacija plana nadzora u 2015. godini - Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine

Revizijom planova nadzora od 1. srpnja 2015. godine u Samostalnom odjelu su izvršene potrebne korekcije budući su nekim organizacijama ili ispitivačima istekli certifikati, što je posebice izraženo kod nadzora sigurnosti organizacija za osposobljavanje pilota jedrilica, balona, ovjesnih jedrilica, parajedrilica, sportsko rekreativnih zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima (ATO-N) i kod nadzora sigurnosti zrakoplovno-medicinskih centar (AeMC) i zrakoplovno-medicinskih ispitivača.

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Nadzor ovlaštenih organizacija (ATO, ATO-N, 147, FSTD, LPAB)

Nadzor je obavljen u 100% opsegu iako je provedeno 5 nadzora manje od ukupnog broja planiranih nadzora. Predmetnih 5 nadzora nisu provedena iz razloga prestanka valjanosti ovlaštenja za 4 organizacije za osposobljavanje, dok 1 organizacija za osposobljavanje nije provodila osposobljavanje te nije bilo potrebno provoditi nadzor.

Analiza rezultata nadzora organizacija za osposobljavanje pilota aviona i helikoptera u skladu s europskim propisima (ATO) u 2015. godini ukazuje na potrebu poboljšanja u području sustava nadgledanja usklađenosti (compliance monitoring system), sustava upravljanja sigurnošću (SMS) i sustavu upravljanja zapisima.

Ključni elementi nadzora organizacija za osposobljavanje pilota jedrilica, balona, ovjesnih jedrilica, parajedrilica, sportsko rekreativnih zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima (ATO-N) u 2015. godini odnosili su se na provjeru usklađenosti s novim i/ili izmijenjenim i dopunjenim zahtjevima u skladu s predviđenim prijelaznim rokovima za prilagodbu.

Tijekom 2015. godine kod operatora simulatora (FSTD) uočena je potreba povećanja fokusa nadzora usklađenosti uređaja za osposobljavanje letačkih i navigacijskih procedura (FNPT) i simulatora letenja (FFS) s kompleksnim tehničkim zahtjevima radi postizanja prihvatljive razine standardizacije.

Analizom rezultata nadzora za organizacije za testiranje jezične sposobnosti (LPAB) pilota zrakoplova i kontrolora zračnog prometa i za organizacije za osposobljavanje osoba za održavanje zrakoplova (Part 147) iz 2015. godine nisu utvrđena značajna odstupanja u primjeni propisanih zahtjeva.

Nadzor ispitivača pilota (HR)

Nadzor je obavljen u 100% opsegu (1 nadzor opravdano nije proveden obzirom da ispitivač nije provodio provjere tijekom godine).

Provedena su 3 neplanirana nenajavljena nadzora ispitivača. Budući da navedeni ispitivači provode povećani broj ispita praktične osposobljenosti, provjera stručnosti i procjene stručnosti pilota koji upravljaju avionima u tzv. „generalnoj avijaciji“ i obzirom na broj nesreća tijekom 2015. godine, određeno je provođenje nenajavljenog neplanskog nadzora u svrhu smanjenja razine rizika od nepravilnog izvođenja provjera za stjecanje dozvola i stjecanje, produžavanje i obnavljanje ovlaštenja iz dozvola pilota aviona.

Primjećeno je kako u 2015. godini ispitivači pilota koji su certificirani od zrakoplovnih vlasti drugih država članica Europske unije, a koji su u 2014. godini provodili ispite praktične osposobljenosti, provjera stručnosti i procjene stručnosti na teritoriju Republike Hrvatske, iste prestali provoditi u opsegu koji bi po procjeni rizika zahtijevao nadzor Agencije tijekom 2015. godine.

Realizacija nadzora ispitivača pilota u velikoj mjeri ovisi o broju i vrsti provjera koje ispitivači provode, lokaciji gdje se provjere odvijaju, te raspoloživosti zrakoplovnih inspektora za najavljeni termin provjere što je zahtijevalo dodatne resurse. Ispitivači provjere najavljuju Agenciji 3 do 5 dana prije provođenja provjere ovisno o vrsti provjere, a ispitivači ili ispitanici često mijenjaju predviđene termine provjera iz operativnih razloga ili zbog loših vremenskih prilika.

Analiza rezultata nadzora, kao i zaključci s HACZ Odbora za sigurnost (*Safety Board*), ukazuju na potrebu daljnjih pojačanih aktivnosti nenajavljenog nadzora ispitivača koji provode veći broj ispita praktične osposobljenosti, provjera stručnosti i procjene stručnosti pilota koji upravljaju avionima u tzv. „generalnoj avijaciji“ i nadzor nad ispitivačima pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova.

Nadzor ispitivača pilota (INO)

Nadzor je obavljen u 100% opsegu (1 nadzor opravdano nije proveden zbog isteka valjanosti certifikata, te neproduženja istog).

Proveden je 1 neplanirani nadzor ispitivača pilota. Budući se zahtjevi za produženje certifikata ispitivača pilota mogu podnijeti i do godinu dana prije isteka valjanosti certifikata, a u svrhu osiguranja realizacije i organizacije obveznog nadzora od strane zrakoplovnih inspektora Agencije kako se zahtjeva primjenjivim propisom, u postupku produženja certifikata ispitivača pilota, proveden je 1 neplaniran raniji nadzor u svrhu produženja certifikata ispitivača pilota.

Analiza rezultata nadzora ukazuje na adekvatan standard rada ispitivača certificiranih od Agencije, koji provode stručne provjere pilota na teritoriju drugih država članica Europske unije za slijedeće tipove zrakoplova: A320, DHC8 i F70/100.

Također je utvrđena potreba za dodatnim nadzorom ispitivača koji provode provjere stručnosti (Licence proficiency check – LPC) kod operatora zrakoplova koje provode specijalizirane letačke operacije (SPO operatori) i

kod operatora koji upravljaju kompleksnim zrakoplovima (NCC operatori) radi postizanja poboljšane razine standardizacije rada tih ispitivača.

Odsjek zrakoplovne medicine

Nadzor zrakoplovno-medicinskih centara (AeMC) i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME)

Nadzor je obavljen u 100% opsegu (1 nadzor opravdano nije proveden budući je zrakoplovno-medicinski ispitivač bio službeno odsutan zbog dužeg bolovanja).

Dodatno, proveden je 1 neplanirani nadzor u svrhu utvrđivanja udovoljavanja uvjetima za obnavljanje certifikata zrakoplovno-medicinskog ispitivača (AME).

Analizom rezultata nadzora zrakoplovno-medicinskih centara (AeMC) i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME) iz 2015. godine nisu utvrđena značajna odstupanja u primjeni propisanih zahtjeva.

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom je obavljao poslove nadzora sigurnosti aerodroma i aerodromskih usluga u skladu s odredbama Zakona, poslove nadzora sigurnosti u području pružanja operativnih usluga u zračnom prometu, poslove nadzora sigurnosti u području upravljanja zračnim prostorom, poslove nadzora usluga zrakoplovnog informiranja i zrakoplovne meteorologije, poslove nadzora sigurnosti u području pružanja usluga komunikacije, navigacije i nadzora.

Pod pojmom nadzora obuhvaćene su provjere kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga te ovlaštenih organizacija za stručno osposobljavanje zaposlenika i drugih ugovornih djelatnika aerodroma, pružatelja usluga i korisnika usluga aerodroma koji samostalno obavljaju zemaljske usluge, te aktivnosti certificiranja i provjere kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi.

REALIZACIJA PLANA NADZORA SIGURNOSTI U 2015. GODINI

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom							
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	Operativne usluge u zračnom prometu	16	(16)	16	100%	-	16
	Upravljanje zračnim prostorom i protokom zračnog prometa	14	-3 (11)	11	100%	-	11
	Utvrđivanje letnih procedura	4	-3 (1)	1	100%	-	1
	Usluge zrakoplovnog informiranja	10	(10)	10	100%	-	10
	Usluge zrakoplovne meteorologije	10	(10)	10	100%	1	11

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom							
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
	Usluge komunikacije, navigacije i nadzora	14	-2 (12)	12	100%	-	12
	Interoperabilnost u mreži upravljanja europskim zračnim prometom	4	+3 (7)	7	100%	-	7
Odjel aerodroma	Operatori aerodroma koji su ishodili Svjedodžbu aerodroma	15	-2 (13)	13	100%	-	13
	Operatori aerodroma koji su ishodili Odobrenje za uporabu aerodroma	7	-3 (4)	4	100%	11	15
	Organizacije za stručno osposobljavanje	0	(0)	0	-	3	3
	Pružatelji zemaljskih usluga	4	(4)	4	100%	-	4
Ukupno Sektor		98	-10 (88)	88	100%	15	103

Tablica 5: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom plana nadzora

Odjel aerodroma

Odjel aerodroma obavljao je poslove nadzora sigurnosti prema odobrenom Godišnjem planu nadzora za 2015. godinu. Pod pojmom nadzora obuhvaćene su provjere kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga te ovlaštenih organizacija za stručno osposobljavanje zaposlenika i drugih ugovornih djelatnika aerodroma te pružatelja usluga i korisnika usluga aerodroma koji samostalno obavljaju zemaljske usluge. Pod nadležnošću Odjela aerodroma je ukupno 55 certificiranih subjekata, uz 18 registriranih površina za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova (za koje Odjel vodi evidenciju u skladu s člankom 18.b Zakona i ASO 2013-004), kako slijedi u pregledu.

<u>Vrsta subjekta</u>	<u>Broj certificiranih subjekata</u>
Aerodromi sa svjedodžbom aerodroma	9
Aerodromi s odobrenjem za uporabu aerodroma	21
Helidromi s odobrenjem za uporabu	7
Organizacije za stručno osposobljavanje zaposlenika i drugih ugovornih djelatnika aerodroma, pružatelja usluga i korisnika usluga aerodroma koji samostalno obavljaju zemaljske usluge	8

<u>Vrsta subjekta</u>	<u>Broj certificiranih subjekata</u>
Organizacije za pružanje zemaljskih usluga	10
Registrirane površine za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova	18

Tablica 6: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Odjela aerodroma

PREGLED NADZORA SIGURNOSTI U 2015. GODINI

Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
Odjel aerodroma	Operatori aerodroma koji su ishodili Svjedodžbu aerodroma	15	-2 (13)	13	100%	-	13
	Operatori aerodroma koji su ishodili Odobrenje za uporabu aerodroma	7	-3 (4)	4	100%	11	15
	Organizacije za stručno osposobljavanje	0	(0)	0	-	3	3
	Pružatelji zemaljskih usluga	4	(4)	4	100%	0	4
Ukupno Odjel		26	-5 (21)	21	100%	14	35

Tablica 7: Realizacija plana nadzora u 2015. godini - Odjel aerodroma

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Nadzor operatora aerodroma koji su ishodili svjedodžbu aerodroma

Nadzor je obavljen u 100% opsegu. Na Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb i ZL Dubrovnik planirani su nadzori u sklopu konverzije svjedodžbe prema Uredbi 139/2014 no isti nisu realizirani jer navedene zračne luke nisu, u skladu s dogovorenim rokovima, podnijele zahtjev za konverziju svjedodžbe te se cijeli postupak prenosi u plan nadzora za 2016. godinu.

Nadzor operatora aerodroma koji su ishodili odobrenje za uporabu aerodroma

Nadzor je obavljen u 100% opsegu uz napomenu da su 3 aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma po isteku odobrenja dostavili zahtjev i registrirali se kao registrirana površina za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova. Neplanirani broj 11 nadzora operatora s odobrenjem za uporabu aerodroma odnosio se na nadzor 6 interventnih helidroma (Cres, Rab, Firule, Korčula-Blato, Korčula-Korčula i Dubrovnik) i helidroma Agrokor te izdavanje odobrenja za 4 nova aerodroma na vodi.

Nadzor organizacija za stručno osposobljavanje

Planom nadzora za 2015. godinu nije bio predviđen nijedan nadzor organizacija za osposobljavanje obzirom na dvogodišnji ciklus nadzora istih (sve organizacije za osposobljavanje bile su predmetom nadzora u 2014. godini),

ali je obzirom na uvođenje novih programa osposobljavanja proveden neplanirani nadzor Centra za stručno osposobljavanje ZL Dubrovnik.

Tijekom 2015. godine Odjel je zaprimio i 2 zahtjeva od INA d.d. i Croatia Airlines - Tehničkog školskog centra vezano uz ishođenje ovlaštenja za rad te su u sklopu tih procesa izvršena dva 2 neplanirana nadzora.

Nadzor pružatelja zemaljskih usluga

Nadzor je obavljen u 100% opsegu i odnosio se na nadzor pružatelja zemaljskih usluga INA d.d. podružnice Dubrovnik, Split, Zadar i Zagreb.

Sadržaj nadzora

Odjel aerodroma je u 2015. godini obavljao nadzore u područjima kontrole i dokumentiranosti podataka objavljenih u Zborniku zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (AIP), implementaciju Uredbe Komisije (EU) 73/2010 o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo (SL L 23, 27.1.2010) i Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 1029/2014 o izmjeni Uredbe (EU) br. 73/2010 o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo (SL OJ L 284, 30.9.2014.) na zračnim lukama Osijek i Pula; kretanje i zadržavanje životinja na području aerodroma; kontrolu postupaka nadzora izgradnje oko aerodroma te aerodromske karte (aerodrome chart, parking/docking chart i obstacle chart); kontrolu vizualnih sredstava za navigaciju; kontrolu ispravnosti i kvalitetu sustava održavanja infrastrukture aerodroma, a prije svega operativne površine (stajanke i manevarske površine) s pripadajućim uređajima i sredstvima; kontrolu spasilačko-vatrogasne zaštite na aerodromu te provjeru vremena reagiranja i operativnih postupaka SVS-a; upravljanje postupcima na stajanci i kretanja vozila na operativnoj površini; kontrolu redovitosti i kvalitete održavanja vozila, sredstava i druge opreme koja se koristi u procesima prihvata i otpreme i spasilačko-vatrogasnoj službi; kontrolu obučenosti zaposlenih u procesima prihvata i otpreme zrakoplova, u spasilačko-vatrogasnoj službi te održavanju; organizaciju i provedbu te dokumentiranost pojedinih procesa u prihvatu i otpremi zrakoplova, putnika, prtljage i tereta; kontrolu sadržaja, te ažuriranja i primjene Aerodromskog priručnika; stupanj implementacije i primjene sustava upravljanja sigurnošću; skladištenje te kvalitetu goriva, utakanje goriva u zrakoplov te „follow up“ nadzore.

Nesukladnosti s nadzora aerodroma sa svjedodžbom aerodroma

Na temelju rezultata nadzora operatora aerodroma sa svjedodžbom aerodroma, veći dio otvorenih nesukladnosti odnosi se na usklađivanje postojeće infrastrukture aerodroma s odredbama propisanim u Pravilniku o aerodromima («Narodne novine» broj 58/14), a koje iziskuju znatno duži rok za otklanjanje zbog svoje kompleksnosti i visine troškova. Ostale otvorene nesukladnosti se odnose na područja spasilačko-vatrogasne službe (oprema, održavanje); aeronautičkih podataka objavljenih u Zborniku zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (AIP); nesukladnosti vezane uz Aerodromski priručnik i nesukladnosti vezane na sustav upravljanja sigurnošću (SMS) i sustav izvješćivanja.

Prilikom nadzora operatora sa svjedodžbom aerodroma ukazivalo se i na odredbe Uredbe Komisije (EU) 139/2014 koje će biti primjenjene u trenutku kada isti podnesu zahtjev za konverziju nacionalne svjedodžbe na svjedodžbu izdanu prema Uredbi sukladno planu implementacije.

Nadzorom operatora aerodroma sa svjedodžbom aerodroma u 2015. godini, utvrđene su ukupno 44 nesukladnosti.

Nesukladnosti s nadzora aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma

Na aerodromima s odobrenjem za uporabu aerodroma je do 31. prosinca 2015. godine dokumentirano sveukupno 158 nesukladnosti od čega je zatvoreno 152 nesukladnosti (96%), a ostalo je otvoreno 6 nesukladnosti (4%). Većina otvorenih nesukladnosti na aerodromima s odobrenjem za uporabu aerodroma odnosi se na stanje operativne površine aerodroma (trenje kod aerodroma s kolničkom konstrukcijom), oznake, podatke o nosivosti tla operativne površine te VFR karte.

Dodatne aktivnosti Odjela aerodroma

Osim certifikacije i nadzora sigurnosti u 2015. godini Odjel aerodroma je:

- izdavao odobrenja operatorima aerodroma u cilju radova na održavanju i rekonstrukciji pojedinih objekata od značaja za sigurnost zračnog prometa;
- izdavao posebne uvjete gradnje i potvrde glavnih projekata;
- izdavao očitovanja na izmjene i dopune Prostornih planova uređenja gradova i općina.

a) IZDAVANJE ODOBRENJA OPERATORIMA AERODROMA U CILJU IZVOĐENJA RADOVA NA ODRŽAVANJU I REKONSTRUKCIJI POJEDINIH OBJEKATA OD ZNAČAJA ZA SIGURNOST ZRAČNOG PROMETA

U svrhu podizanja razine sigurnosti zračnog prometa i kvalitete usluge na aerodromima u Republici Hrvatskoj izvedene su ili su trenutno u završnim fazama rekonstrukcije i dogradnje pojedinih objekata od značaja za sigurnost zračnog prometa. Odjel aerodroma obavljao je poslove provjere usklađenosti projektne dokumentacije za navedene radove sa zahtjevima propisanim u Pravilniku o aerodromima. Pri tome se, uz prometno-tehnološki dio, posebna pozornost usmjeravala na sigurnosni dio provođenja radova te su se uz projektnu dokumentaciju pregledavale sigurnosne studije za provođenje radova.

Proces pregleda projektne dokumentacije i sigurnosnih studija završavao je izdavanjem odobrenja za provođenje radova na održavanju i rekonstrukciji pojedinih objekata od značaja za sigurnost zračnog prometa.

Pregled radova za koja su operatorima aerodroma izdana odobrenja:

R. br.	Operator aerodroma	Provedeni radovi
1.	Zračna luka Zadar d.o.o.	Sanacija USS 14-32 i staze za vožnju "G"; Postavljanje znakova vertikalne signalizacije i sustava sigurnosnih svjetala USS.
2.	Zračna luka Dubrovnik d.o.o.	Radovi na proširenju putničkog terminala.
3.	Međunarodna zračna luka Zagreb d.d.	Radovi u sklopu izgradnje novog putničkog terminala i izgradnje sustava oborinske odvodnje
4.	Zračna luka Pula d.o.o.	Postavljanje novog sustava rasvjete

Tablica 8: Pregled aerodroma na kojima su tijekom 2015. godine provedeni veći radovi na održavanju i rekonstrukciji objekata i pripadajuće opreme operativne površine

b) IZDAVANJE POSEBNIH UVJETA GRADNJE

Nadalje, u Odjelu je u 2015. godini obrađeno 240 zahtjeva stranaka za izdavanjem posebnih uvjeta gradnje i potvrde glavnih projekata vezanih na izgradnju objekata koji svojom visinom i položajem mogu utjecati na sigurnost zračnog prometa (antenski stupovi, vjetroelektrane, stambeni i poslovni objekti). Od HKZP-a je zatražena provedba analize geodetskih podataka onih objekata koji su se nalazili u neposrednoj blizini određenog aerodroma te su na osnovu zaključka i provedene analize istih izdani posebni uvjeti gradnje.

Poseban naglasak je bio na stambenim objektima koji su nezakonito izgrađeni u blizini zračnih luka Split, Zagreb, Pula i Zadar jer se u postupku legalizacije tražila suglasnost Agencije. Po tom pitanju je nastavljena aktivna suradnja s Agencijom za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada kako bi se što brže i lakše riješili predmeti.

Osim gore navedenog, posebni uvjeti izdavali su se i za postavljanje građevinskih dizalica u blizini aerodroma kao npr. postavljanje ploveće dizalice za potrebe gradnje mosta kopno-otok Čiovo koja je predstavljala problem zbog svoje visine, vremena korištenja i radijusa kretanja koji se nalazi na pravcu uzletno-sletne staze ZL Split u prilaznoj i odletnoj ravnini.

Posebni uvjeti gradnje izdaju se u svrhu zaštite površina s ograničenjem prepreka za pojedini aerodrom i u svrhu označavanja zrakoplovnih prepreka u uvjetima dnevne i noćne vidljivosti.

d) OČITOVANJA NA IZMJENE I DOPUNE PROSTORNIH PLANOVA UREĐENJA GRADOVA I OPĆINA

U 2015. godini Odjel aerodroma sudjelovao je u izradi, izmjenama i dopunama, pozivu na javne uvide i davanju mišljenja na nacрте konačnih prijedloga prostornih planova uređenja gradova i općina (ukupno 22 predmeta).

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom provodi poslove nadzora nad pružateljima usluga u zračnoj plovidbi. U Republici Hrvatskoj samo je Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. certificirana za pružanje usluga u zračnoj plovidbi, temeljem Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 1035/2011 od 17. listopada 2011. o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (SL L 271, 18.10.2011.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1035/2011). Odjel je u 2015. godini provodio nadzor nad:

- Operativnim uslugama u zračnom prometu (ATS);
- Uslugama komunikacije navigacije i nadzora (CNS);
- Uslugama zrakoplovne meteorologije (MET);
- Uslugama zrakoplovnog informiranja (AIS).

Osim nad uslugama za koje je pružatelj usluga certificiran, Odjel je provodio nadzor i nad:

- Upravljanjem zračnim prometom (ASM);
- Upravljanjem protokom zračnog prometa (ATFM);
- Oblikovanjem i utvrđivanjem načina, postupaka i drugih uvjeta za sigurno uzlijetanje i slijetanje zrakoplova na kontrolirani aerodrom (PANS OPS).

Nadalje, Odjel je provodio i kontinuirani nadzor nad certificiranim organizacijama za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa:

- Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.;
- Hrvatsko učilišno središte za kontrolu zračnog prometa.

PREGLED NADZORA SIGURNOSTI U 2015. GODINI

0							
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
Odjel usluga u zračnoj	Operativne usluge u zračnom prometu	16	(16)	16	100%	-	16

0							
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
plovidbi i upravljanja zračnim prometom	Upravljanje zračnim prostorom i protokom zračnog prometa	14	-3 (11)	11	100%	-	11
	Utvrđivanje letnih procedura	4	-3 (1)	1	100%	-	1
	Usluge zrakoplovnog informiranja	10	(10)	10	100%	-	10
	Usluge zrakoplovne meteorologije	10	(10)	10	100%	1	11
	Usluge komunikacije, navigacije i nadzora	14	-2 (12)	12	100%	-	12
	Interoperabilnost u mreži upravljanja europskim zračnim prometom	4	+3 (7)	7	100%	-	7
Ukupno Odjel		72	-5 (67)	67	100%	1	68

Tablica 9: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom – područje nadzora

Odjel	Nadzirane cjeline	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	HKZP Sjedište	3	(3)	3	100%	1	4
	Podružnica HKZP - Pula	2	(2)	2	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Lošinj	3	-1 (2)	2	100%		2
	Podružnica HKZP - Rijeka	3	(3)	3	100%	-	3
	Podružnica HKZP - Osijek	3	-1 (2)	2	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Zagreb/Lučko	1	+1 (2)	2	100%	-	2

Odjel	Nadzirane cjeline	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
	Podružnica HKZP - Split/Brač	2	(2)	2	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Dubrovnik	2	(2)	2	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Zadar	3	(3)	3	100%	-	3
	Nadzor promjena	6	(6)	6	100%	1	7
	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa	2	-1 (1)	1	100%	-	1
Ukupno Odjel		30	-2 (28)	28	100%	2	30

Tablica 10: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Odjel usluga u zračnoj plovodbi i upravljanja zračnim prometom – nadzirane cjeline

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom plana nadzora

Odjel je izradio Godišnji program nadzora za 2015. godinu nad pružateljem usluga u zračnoj plovodbi u Republici Hrvatskoj (Hrvatska kontrola zračne plovodbe d.o.o. – HKZP), a uz konzultacije s pružateljem usluga vezano za vremenske okvire, te uzimajući u obzir sezonski karakter pružanja usluga. Godišnjim programom nadzora obuhvaćen je nadzor udovoljavanja zahtjeva certifikacije te nadzor obavljanja funkcija upravljanja protokom zračnog prometa i upravljanja zračnim prostorom pružatelja usluga u zračnoj plovodbi, kao i nadzor certificiranih organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa. Nadzori su obavljani za područje sustava upravljanja sigurnošću, sustava upravljanja kvalitetom, ljudskih potencijala, otvoreno i transparentno pružanje usluga, tehničke i operativne stručnosti i sposobnosti, radnih metoda i operativnih procedura, izvještavanja o događajima povezanim sa sigurnošću, fleksibilnog upravljanja zračnim prostorom, upravljanja protokom zračnog prometa te utvrđivanja i odobravanja instrumentalnih letnih procedura.

U 2015. godini, Godišnjim programom nadzora bila su planirana 2 sveobuhvatna (*comprehensive*) nadzora po zajedničkim zahtjevima (*Common Requirements* - CR) sukladno Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 1035/2011 o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružanje usluga u zračnoj plovodbi i izmjeni uredaba (EZ) br. 482/2008 i (EU) br. 691/2010 (SL L 271, 18.10.2011.). Godišnji sveobuhvatni nadzor udovoljavanja zajedničkim zahtjevima podijeljen je u 2 dijela u trajanju po tjedan dana svaki.

Nadzori su održani sukladno dogovoru Agencije i HKZP-a prije ljetne sezone – proljetni audit i nakon ljetne sezone – jesenski audit. Termini nadzora dogovoreni su s HKZP-om.

Radi usklađivanja sa sezonskim opterećenjem pružatelja usluga te raspoloživim resursima, proljetni nadzor je obavljen u razdoblju od 18. do 22. i 29. svibnja 2015. godine za nadzor usluga ATS, AIS, CNS te funkcija ASM, ATFM i PANS OPS. Drugi dio godišnjeg sveobuhvatnog nadzora obavljen je na jesen i to u razdoblju od 9. do 13.

studenog 2015. godine usluge ATS, CNS, AIS i funkcije ASM, ATFM i PANS OPS te 22. i 24. prosinca 2015. godine generalni zahtjevi i usluge MET. Za nadzor po pitanju interoperabilnosti u mreži upravljanja europskim zračnim prometom, s obzirom da je u 2014. godini napravljen nadzor po gotovo svim provedbenim uredbama, proveden je nadzor u skupu nadzora funkcije upravljanja protokom zračnog prometa i to po zahtjevima Uredbe (EC) br. 1033/2006.

Prema Godišnjem programu nadzora, planirano je da se 2 godišnja sveobuhvatna nadzora dopune u ožujku, travnju i svibnju, te rujnu, listopadu i studenom, i to kraćim komplementarnim nadzorima izdvojenih lokacija/podružnica HKZP-a. Okvirni raspored obilaska Podružnica HKZP-a dan je u Godišnjem programu nadzora za 2015. godinu, te najavljen dopisom za svaku Podružnicu posebno 14 dana prije planiranog nadzora. Tijekom 2015. godine obavljani su nadzori svih izdvojenih lokacija/podružnica HKZP-a za svaku od usluga koju izdvojene lokacije/podružnice pružaju. Osim usluga, nadzirana je i funkcija ATFM-a.

Odjel je u 2015. godini proveo 3 izvanredna inspekcijska nadzora i to 2 u svrhu utvrđivanja udovoljavanja zahtjevima za upravljanje sigurnošću i 1 zahtjevima za osposobljavanje pomoćnog zrakoplovnog osoblja.

Praćenje ATFM mjera

Odjel je tijekom tekuće godine nadzirao obaveze pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (HKZP), pilota zrakoplova i korisnika zračnog prostora u pogledu pridržavanju slotova polijetanja zrakoplova (-5+10 min od proračunatog vremena polijetanja), te je izradio izvješće u kojem se navodi razina pridržavanja slota za polijetanje, koja je u 2015. godini u granicama 12%, što je ispod europskog prosjeka koji iznosi 12,1%. Također, u području upravljanja protokom zračnog prometa su se pratila izuzeća od ATFM slota u polijetanju zrakoplova, te je utvrđeno da je bilo 1,2% izuzetih letova što je iznad propisane granice od 0,6% letova, te je napravljeno posebno izvješće kojim se Europska komisija upoznaje sa stanjem izuzeća od ATFM slota u polijetanju za Republiku Hrvatsku te mjerama za poboljšanja.

Nadzor promjena vezanih za sigurnost

U 2015. godini Odjel je zaprimio ukupno 39 obavijesti o promjenama vezanim za sigurnost, pri čemu su predmetom nadzora i prihvaćanja Agencije bile 7 promjena, i to:

- Uvođenje pričuvnog ATM sustava ARES za ograničeni nastavak pružanja usluga u podružnice Pula, Zadar, Split i Dubrovnik;
- Uvođenje promjene pružanja prilaza (APP) za Aerodrom Brač od strane APP Split;
- Uvođenje Free Route Airspace-a noću;
- Unaprijeđenja Zagreb ACC-a (centalni sektor, fleksibilni DFL, Mode S EHS podaci ...);
- Uvođenje prvog GNSS zrakoplovnog navigacijskog postupka na Zračnoj Luci Dubrovnik (SBAS LPV RWY 12);
- Promjena u izdavanju prognostičkih produkata namijenjenih u sloju do FL100 (GAFOR);
- Promjena u načinu održavanja srednje-naponskog postrojenja napajanja glavne zgrade HKZP-a.

Prihvaćanje zrakoplovnih navigacijskih postupaka (PANS OPS)

Odjel je u 2015. godini ukupno pregledao i prihvatio 4 letna postupka. Tijekom 2015. godine po prvi puta je prihvaćen postupak prilaza baziran na GNSS-u, odnosno SBAS LPV RWY 12 na Zračnoj luci Dubrovnik.

Odobrovanje dokumenata

Odjel je u 2015. godini odobrio:

- 1 reviziju operativnog priručnika – organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa;
- 3 programa osposobljavanja - organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa;

- 3 sheme stručnosti za lokaciju (HKZP) - organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa;
- 47 svjedodžbi ispitivača/ocjenjivača organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa;
- 16 programa stručnog osposobljavanja zrakoplovno-tehničkog osoblja koje obavlja poslove upravljanja i održavanja ATM opreme odobrene za operativno korištenje.

Vezano za nadzor interoperabilnosti, Odjel je zaprimio i pregledao 4 EZ izjave o verifikaciji te pripadajuće tehničke dosjee.

Dodatne aktivnosti Odjela usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Temeljem Sporazuma o suradnji i provedbi procesa certificiranja za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine, potpisanog 8. rujna 2014. godine, te temeljem Plana o provedbi Sporazuma potpisanog 23. veljače 2015. godine, Odjel je sudjelovao u certifikacijskom nadzoru pružatelja usluga u zračnoj plovidbi u Bosni i Hercegovini i to za usluge komunikacije, navigacije i nadzora (CNS), zrakoplovnog informiranja (AIS) te zrakoplovne meteorologije (MET).

Tijekom 2015. godine, Odjel je obavljao i stručne poslove za potrebe Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom, temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o osnivanju nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom («Narodne novine» broj 116/09).

Nadzor nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet

Dana 13. ožujka 2013. godine, temeljem članka 5. stavka 20. Zakona, sklopljen je Sporazum o suradnji između Ministarstva obrane i Agencije kojim je postavljen okvir za nadzor nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet te kojim je predviđeno uspostavljanje i djelovanje Zajedničkog civilno-vojnog odbora za zračni promet. U 2015. godini održane su 2 sjednice Zajedničkog civilno-vojnog odbora za zračni promet te su izabrani novi predsjednik Odbora (MORH) i tajnik Odbora (HACZ). Glavne teme sjednica zajedničkog civilnog vojnog odbora za zračni promet bile su Pravilnik o sustavima bespilotnih zrakoplova u svjetlu interesa MORH-a, procedure provedbe nadzora bZMIN u skladu sa Sporazumom, stanje uzletno-sletne staze 14/32 Zračne luke Zadar te sukladnost sa zahtjevima za razmakom kanala od 8,33 kHz u A/G komunikaciji.

U 2015. godini nije obavljan nadzor nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu koji se koriste za civilni zračni promet.

Ured zaštite zračnog prometa

Ured zaštite zračnog prometa obavljao je poslove nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u skladu s odredbama Zakona o zračnom prometu, Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1.

Nadzor zaštite primarno se temelji, pored aktivnosti u područjima zakonodavstva, dokumentacije, organizacije i osposobljavanja, na mjerama kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa te institutima i ovlastima određenim Uredbom Komisije (EU) br. 18/2010 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi sa specifikacijama za nacionalne programe kontrole kvalitete u području zaštite civilnog zračnog prometa (SL L 7, 12.1.2010.) i člankom 133. Zakona o zračnom prometu. Mjere kontrole kvalitete na nacionalnoj razini određene su Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1.

U cilju osiguranja implementacije, učinkovitosti i održivosti zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa propisane su mjere kontrole kvalitete od kojih su sljedeće preventivnog karaktera i naročito relevantne za funkciju nadzora:

1. Audit zaštite;
2. Inspekcija zaštite;
3. Prosudba zaštite.

REALIZACIJA PLANA NADZORA ZAŠTITE U 2015. GODINI

Ured zaštite zračnog prometa							
Ured	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
Ured zaštite zračnog prometa	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori aerodroma	22	(22)	21	95%	-	21
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori zrakoplova	17	(17)	17	100%	-	17
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – ostali subjekti	3	(3)	2	67%	2	4
Ukupno Ured		42	(42)	40	95%	2	42

Tablica 11: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Ured zaštite zračnog prometa

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom plana nadzora

Mjere kontrole kvalitete civilnog zračnog prometa obavljene su temeljem Plana kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa za 2015. godinu, metodologijom određenom Uredbom Komisije (EU) br. 18/2010 i Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1. Plan kontrole kvalitete za 2015. godinu, intenzitetom odnosno brojem mjera, značajno nadilazi kriterije određene navedenim programom. Za 2015. godinu planirane su 42 mjere kontrole kvalitete, što je povećanje od približno 20% u odnosu na 2014. godinu (34 mjere kontrole kvalitete). Povećan intenzitet u odnosu na 2014. godinu i zahtjeve određene Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa uvjetovan je potrebom intenzivnijeg nadzora implementacije mjera zaštite određenih novim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, koje uključuju i inicijalnu implementaciju novih segmenata sustava zaštite u dijelu zaštite tereta i pošte, konkretno zaštićenog lanca dostave i ACC3 prijevoznika, te uvođenje novih tehničkih sredstava i metoda zaštite – opreme za otkrivanja tragova eksploziva (ETD) i djelomične izmjene metodologije pregleda ručne prtljage putnika. Implementacija navedenih sustava/mjera zaštite i tijekom 2015. godine u izravnoj je korelaciji sa statusom Republike Hrvatske kao punopravne članice Europske unije, odnosno potrebom potpune sukladnosti sa zahtjevima određenim izmjenama i dopunama EU zakonodavstva nakon pristupanja članstvu, te posljedičnim aktivnostima Europske komisije u ocjeni implementacije i sukladnosti EU zakonodavstva u području zaštite civilnog zračnog prometa. Osim toga, planirane su mjere kontrole kvalitete novih subjekata zaštite, prvenstveno u području primjene alternativnih mjera zaštite i osposobljavanja zaštitnog osoblja pružatelja usluga određenih zaštitnih poslova na aerodromu, uz nastavak implementacije nadzora u području upravljanja zračnom plovnom.

Temeljem regulatornog zahtjeva određenog Uredbom Komisije (EU) br. 18/2010 kontrola kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa obavlja se redovito nad svim subjektima koji imaju odgovornost za zaštitu civilnog zračnog prometa. Područja primjene i odgovornosti subjekata određene Uredbom (EZ) br. 300/2008 na odgovarajući su

način transponirana u Nacionalni program zaštite civilnog zračnog prometa Republike Hrvatske. Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa određena su i dodatna područja primjene prilagođenih mjera zaštite i odgovornosti za iste, koja se temelje na međunarodnim standardima i nacionalnim specifičnostima.

U korelaciji s regulatornom podjelom subjekata nadležnih za primjenu mjera zaštite civilnog zračnog prometa u procesima kontrole kvalitete, koje obavlja Agencija, utvrđene su 3 opće skupine subjekata nad kojima je nadzor sukladnosti obavezujući:

1. Operatori aerodroma,
2. Operatori zrakoplova/zračni prijevoznici,
3. Ostali subjekti.

Skupina operatora aerodroma, subjekata odgovornih za zaštitu i primjenu određenih kategorija mjera zaštite, dijeli se u 2 podskupine, operatori aerodroma/zračne luke koje primjenjuju mjere zaštite u skladu s Uredbom (EZ) br. 300/2008 i posjeduju Svjedodžbu aerodroma (9 aerodroma) i operatori aerodroma koji primjenjuju alternativne mjere zaštite u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 1254/2009, a posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma (22 aerodroma).

Skupina operatora zrakoplova koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz dijeli se u 2 podskupine, zračni prijevoznici koji primjenjuju mjere zaštite u skladu s zajedničkim osnovnim standardima određenim Uredbom (EZ) br. 300/2008 (5 operatora zrakoplova) i zračni prijevoznici operatori zrakoplova MTOM < 5.700 kg koji primjenjuju pojedine mjere zaštite u skladu sa zajedničkim osnovnim standardima, temeljem zahtjeva utvrđenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa (9 operatora zrakoplova).

Skupina ostalih subjekata, koji primjenjuju standarde zaštite zračnog prometa, a koji djeluju unutar ili izvan prostora zračne luke i koji osiguravaju robu i/ili usluge zračnim lukama ili kroz njih, dijeli se u 4 podskupine, regulirani agenti/poznati pošiljatelji, pružatelji usluga u zračnoj plovidbi, pružatelji usluga određenih mjera zaštite temeljem ugovora s operatorom aerodroma i subjekti koji osiguravaju osposobljavanje u skladu s Uredbom (EZ) br. 300/2008. Skupinu ostalih subjekata sačinjava 19 subjekata.

Ukupno je u Republici Hrvatskoj kontrolom kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa obuhvaćeno 63 subjekta.

Na poslove kontrole kvalitete tijekom 2015. godine, odnosno dinamiku i ukupno izvršenje plana značajno su utjecale slijedeće okolnosti u sustavu zaštite civilnog zračnog prometa:

1. Proces prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage, koji je naročito intenziviran tijekom 2. polugodišta 2014. godine i dovršen krajem 1. tromjesečja 2015. godine, u Zakonom propisanom roku;
2. Neplanirana inspekcija zaštite Europske komisije u Zračnoj luci Split, obavljena od 29. lipnja do 3. srpnja.

Navedeni procesi i aktivnosti nametnuli su svojim prioritetima potrebu angažmana gotovo cjelokupnog sastava Ureda te su bitno uvjetovali dinamiku izvršenja plana i raspored aktivnosti, a u manjoj mjeri i ukupno izvršenje plana tijekom 2015. godine. U sklopu procesa prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage posebno je pojačan angažman radnika Ureda tijekom 1. tromjesečja, u dijelu certifikacije zaštitnog osoblja, neophodnog preduvjeta za preuzimanje i završetak procesa u Zakonom određenom roku. Naročit utjecaj ostvaren je i zbog aktivnosti vezanih uz inspekcije zaštite Europske komisije, ukupno 2 tijekom 2015. godine, koje nisu planirane godišnjim planom, a ostvarene su uz potpuni angažman svih resursa Ureda tijekom nekoliko kalendarskih mjeseci, zbog priprema operatora aerodroma za inspekciju i otklanjanja utvrđenih nalaza o nesukladnostima.

Naime, temeljem ovlasti određenih Uredbom Komisije (EU) br. 72/2010 o utvrđivanju postupaka za provođenje inspekcija Komisije u području zaštite zračnog prometa (SL L 23, 27.1.2010.), Europska komisija obavlja

kontinuirani nadzor - inspekcije zaštite u državama članicama. Inspekcije se obavljaju u cilju procjene razine usklađenosti mjera, procedura i struktura u području zaštite civilnog zračnog prometa i kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa sa zajedničkim općim pravilima zaštite, određenim Uredbom (EZ) br. 300/2008 Europskoga parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2320/2002 (SL L 97, 9.4.2008.). Države članice dužne su surađivati s Europskom komisijom u provedbi inspekcija.

U razdoblju od 29. lipnja do 3. srpnja 2015. godine inspektori Europske komisije obavili su inspekciju zaštite operatora aerodroma Zračna luka Split d.o.o.

U cilju otklanjanja nalaza o nesukladnostima trenutno su primijenjene mjere za otklanjanje ozbiljnih nedostataka ili odgovarajuće kompenzacijske mjere, koje je Agencija i formalno procijenila/potvrdila tijekom mjeseca srpnja 2015. godine, uz ponovljenu inspekciju zaštite od strane Europske komisije obavljenju u razdoblju 29. do 30. srpnja 2015. godine. Dana 5. kolovoza 2015. godine nadležna ustrojstvena jedinica Europske komisije dostavila je Agenciji izvješće s ocjenom nalaza o nesukladnostima, temeljem kojega su utvrđene korektivne mjere.

Zbog navedenih okolnosti planski su izmijenjeni prioriteti pojedinih poslova Ureda, uključujući i područje kontrole kvalitete, izmjenom i prilagodbom rasporeda aktivnosti, koje su u značajnom broju obavljene tijekom 2. polugodišta 2015. godine. Izmjena i prilagodba rasporeda aktivnosti rezultirala je izvršenjem godišnjeg plana kontrole kvalitete na razini od 95%. Od ukupnog broja planiranih aktivnosti 2 nisu obavljene, 1 u skupini operatora aerodroma i 1 u skupini ostalih subjekata (podskupina subjekti koji osiguravaju osposobljavanje u skladu s Uredbom (EZ) br. 300/2008).

U skupini operatora aerodroma godišnjim planom predviđene su 22 mjere kontrole kvalitete zaštite. Od navedenog, 1 aktivnost nije obavljena kod operatora aerodroma s iznimno niskim opsegom i složenošću operacija, temeljem izmjene prioriteta i u korelaciji sa značajem operacija.

U skupini ostalih subjekata godišnjim planom predviđene su 2 mjere kontrole kvalitete zaštite kod subjekata koji osiguravaju osposobljavanje u skladu s Uredbom (EZ) br. 300/2008, u kontekstu procesa prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage. Izvršenje godišnjeg plana nadzora korelira s aktivnostima osposobljavanja, koje su u najvećoj mjeri obavljene krajem 2014. godine i tijekom 1. tromjesečja 2015. godine.

Neobavljene aktivnosti, uzimajući u obzir navedene kriterije ali i prioritete, ne ostvaruju negativan utjecaj na stanje zaštite civilnog zračnog prometa te ne utječu na ukupnu ocjenu kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj.

Kao bitnu novost u području kontrole kvalitete potrebno je naglasiti da su godišnjim planom za 2015. godinu planirane i obavljene prve/inicijalne inspekcije zaštite (4) operatora aerodroma koji primjenjuju alternativne mjere zaštite u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 1254/2009, a posjeduju Odobrenje za uporabu, te inspekcije zaštite (2) zračnih prijevoznika operatora zrakoplova MTOM < 5.700 kg koji primjenjuju pojedine mjere zaštite u skladu sa zajedničkim osnovnim standardima, temeljem zahtjeva utvrđenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa. U ovoj podskupini izvršena je prva inspekcija zaštite operatora zrakoplova European Coastal Airlines, prilikom otpreme zrakoplova u međunarodnoj operaciji s primjenom mjera zaštitnih pregleda putnika i ručne prtljage te predane prtljage.

Inspekcije u području zaštite civilnog zračnog prometa u načelu trebaju biti nenajavljene, sukladno važećim EU propisima. Tijekom izvještajnog razdoblja od 42 mjere kontrole kvalitete 21 je obavljena u zračnim lukama, 17 kod operatora zrakoplova i 4 u području ostalih subjekata (od toga 2 neplanirane). Mjerama kontrole kvalitete ukupno je utvrđeno 118 nalaza o mjerama/postupcima/dokumentaciji koja nije sukladna s odredbama Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3. Nalazi o sukladnostima/nesukladnostima

ocjenjuju se stupnjevima određenim Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1, među kojima su relevantni:

- 2 – udovoljava/poželjno poboljšanje
- 3 – ne udovoljava/manji nedostaci
- 4 – ne udovoljava/ozbiljni nedostaci

Od 118 utvrđenih nalaza o nesukladnostima s odredbama Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, 107 je utvrđeno kod operatora aerodroma, 9 kod operatora zrakoplova, a 2 kod ostalih subjekata (regulirani agent).

U segmentu operatora aerodroma 63 nalaza su stupnja 3, a 44 nalaza stupnja 4. U segmentu operatora zrakoplova, utvrđeno je 6 nalaza stupnja 3, a 3 nalaza stupnja 4. Kod reguliranih agenata nalazi su stupnja 3. Distribucija nalaza po pojedinim setovima međusobno povezanih mjera djelomično je izmijenjena dok je ukupan broj nalaza o nesukladnostima povećan 15% u odnosu na razinu iz 2014. godine (101 nalaz).

Statističkom i analitičkom obradom nalaza i podataka prikupljenih obavljenim mjerama kontrole kvalitete i operativnim aktivnostima, ocjenjuje se da je povećan broj nalaza isključivo u korelaciji s povećanim brojem novih subjekata zaštite i aktivnosti kontrole kvalitete. Identificirana su i slijedeća područja/aktivnosti/mjere s višom razinom nesukladnosti s metodama i sredstvima zaštite propisanim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, prvenstveno u dijelu nadležnosti operatora aerodroma:

1. Kontrola ulaska i kretanja u štićenim područjima zračnih luka, posebno u dijelu zaštitnog pregleda osoba koje nisu putnici i njihovih stvari i nadalje nije na zadovoljavajućoj razini odnosno potrebna su unaprjeđenja;
2. Zaštitni pregled putnika i ručne prtljage;
3. Mjere zaštite za aerodromsku opskrbu.

ZAKLJUČAK - PREGLED NADZORA SIGURNOSTI U 2015. GODINI NA RAZINI AGENCIJE

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo						
Sektor/Odjel/Ured	Broj nadzora					
	Planirani nadzori				Neplanirani nadzori	Ukupno
	Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	Realizacija		
Sektor letачkih operacija i plovidbenosti zrakoplova	274	+30 (285)	276	97%	152	428
Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine	96	-8 (88)	88	100%	6	94
Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	98	-10 (88)	88	100%	15	103
Ured zaštite zračnog prometa	42	(42)	40	95%	2	42
Ukupno Agencija	510	-12 (503)	492	98%	175	667

Tablica 12: Realizacija plana nadzora u 2015. godini – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

Godišnjim programom rada za 2015. godinu, u Planu nadzora planirano je ukupno 494 nadzora na razini Agencije. Navedeni ukupni broj nadzora je tijekom 2015. godine revidiran i usklađen s novim potrebama za nadzore (Odsjek SAFA/SACA insoekcija i Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine), a ujedno je za potrebe ovoga Izvješća broj nadzora ujednačen prema istom kriteriju za sve unutarnje ustrojstvene jedinice, te je ustanovljen novi broj planiranih nadzora za 2015. godinu - 510. U tablici nadzora izvršene su i ispravke Plana nadzora zbog postojanja objektivnih okolnosti za manji odnosno veći broj planiranih nadzora u 2015. godini. Objektivne okolnosti odnose se planirane nadzore koji su bili bazirani na procjenama mogućih potreba za nadzorima zrakoplovnih subjekata tijekom 2015. godine, a koje se nisu ostvarile. Nadalje, za određeni broj planiranih nadzora nije bilo utemeljenja/svrishodnosti obzirom da su subjekti nadzora prestali s izvođenjem operacija ili su odustajali od zahtjeva za ishodenjem svjedodžbe/odobrenja u svrhu koje je bilo planirano provođenje nadzora. Jednako tako, određeni broj planiranih nadzora nije bilo svrishodno provoditi iz drugih okolnosti koje nije bilo moguće predvidjeti prilikom planiranja, a opisane su u obrazloženjima i pojašnjenjima u vezi s realizacijom planova nadzora. Zaključno, realizacija Plana nadzora na razini Agencije pokazuje ostvarenje od 98%. Ukupno je izvršeno 492 nadzora od 503 realno ostvarivih planiranih nadzora u 2015. godini. Pored toga, izvršeno je i 175 neplaniranih nadzora tako da ukupno izvršeni broj nadzora u 2015. godini iznosi 667.

3.1.2 Pokrenuti prekršajni postupci iz područja civilnog zrakoplovstva

Agencija, u okviru nadležnosti nadzora i inspekcije sigurnosti zračnog prometa, temeljem članka 5. stavka 7. točka 16. Zakona o zračnom prometu i članka 109. i 112. stavak 1. Prekršajnog zakona («Narodne novine» broj 107/07, 39/13 i 157/13, 92/14), kao ovlašteni tužitelj, ima pravo i obvezu protiv počinitelja prekršaja iz područja civilnog zrakoplovstva podnositi optužne prijedloge ili izdavati prekršajne naloge.

Prekršajni postupci vode se u Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture/Upravi zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte/Sektor zračnog prometa, kao ovlaštenog tijela za vođenje prekršajnog postupka u prvom stupnju, sukladno članku 163. Zakona. U drugom stupnju u povodu izjavljene žalbe odlučuje Visoki prekršajni sud.

PREGLED PREKRŠAJNIH POSTUPAKA POKRENUTIH U 2015. GODINI

U 2015. godini Agencija je kao ovlašteni tužitelj pokrenula 12 prekršajnih postupaka.

Prekršajni postupci pokrenuti su zbog sljedećih prekršaja:

1. Nepoštivanja propisa koji reguliraju osposobljenost posade zrakoplova - prekršaj iz članka 90. Zakona, kažnjiv temeljem članka 150. stavak 1. točka 20. Zakona - pokrenut 1 prekršajni postupak
2. Nepoštivanja propisa koji reguliraju obavljanje komercijalnog zračnog prometa - prekršaj iz članka 22. stavak 1. Zakona, kažnjiv temeljem članka 150. stavak 1. točka 16. Zakona - pokrenuta 2 prekršajna postupka
3. Nepoštivanja propisa koji reguliraju oglašavanje komercijalnog zračnog prometa - prekršaj iz članka 26. Zakona, kažnjiv temeljem članka 150. stavak 1. točka 25. Zakona - pokrenut 1 prekršajni postupak
4. Nepoštivanja propisa koji reguliraju obavljanje međunarodnog linijskog prijevoza s Republikom Hrvatskom u skladu s ECAA Sporazumom, prekršaj iz članka 27. stavak 2. Zakona, kažnjiv temeljem članka 151. stavak 1. točka 3. Zakona – pokrenuta 3 prekršajna postupka
5. Nepoštivanja propisa koji reguliraju dozvole, ovlaštenja i posebne ovlasti zrakoplovnog osoblja vezano za obavljanje aktivnosti zrakoplovnog osoblja – prekršaj iz članka 81. stavak 1. Zakona, kažnjiv temeljem članka 159. stavak 1. Zakona – pokrenuta 3 prekršajna postupka
6. Nepoštivanja propisa koji reguliraju sigurnu uporabu zrakoplova, prekršaj iz članka 59. stavak 1. Zakona, kažnjiv temeljem članka 150. stavak 1. točka 10. Zakona - pokrenut 1 prekršajni postupak

7. Nepoštivanja propisa koji reguliraju izvođenje letačkih operacija sustavom bespilotnog zrakoplova, prekršaj iz članka 13. stavka 2. Zakona, vezan za članka 11. Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova («Narodne novine» broj 49/15 i 77/15), kažnjiv temeljem članka 156. stavak 1. točka 1. Zakona - pokrenut 1 prekršajni postupak

3.1.3 Aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa

Osim nadzora zaštite civilnog zračnog prometa, aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa uvjetovane su određenim brojem neplaniranih, izvanrednih događaja i promjenama stanja/sustava zaštite civilnog zračnog prometa na međunarodnoj i regionalnoj razini. U funkciji Nadležnog tijela u području zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj ostvarene su aktivnosti u područjima zakonodavstva i normativnog uređenja, suradnje s tijelima koja čine sustav zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući i međunarodnu razinu, preventivnih mjera zaštite, tehničke opreme i infrastrukture za zaštitu zračnog prometa, općenito praćenja primjene Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 te osposobljavanja za zaštitu civilnog zračnog prometa.

Tijekom 2015. godine, kao ključne procese i događaje potrebno je izdvojiti:

1. Nastavak implementacije 3. izdanja Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, pri čemu se ističe potreba prilagođavanja i usklađivanja određenih mjera zaštite s implementacijskim kriterijima Europske komisije usvojenim kroz prvi/inicijalni ciklus inspekcija nadležnog tijela Europske komisije, obavljen tijekom 2013. i 2014. godine;
2. Prijenos poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage na operatore aerodroma;
3. Operativnu implementaciju sustava alternativnih mjera zaštite;
4. Nadzore Europske komisije, obavljanjem 2 inspekcije zaštite u Republici Hrvatskoj;
5. Uvođenje u sustav zaštite novih subjekata – pružatelja usluga određenih poslova zaštite na aerodromu (pravne osobe registrirane za zaštitarsku djelatnost),
6. Uvođenje u obveznu upotrebu zaštitne opreme za otkrivanje tragova eksploziva – ETD,
7. Uvođenje u sustav zaštite novog modela lanca dostave i novih subjekata – regulirani agenti, poznati pošiljatelji, regulirani dobavljači opskrbe zrakoplova/aerodroma.

Navedeni događaji i procesi, zbog složenosti, značaja i potrebnog opsega angažmana radnika Ureda uvjetovali su radne prioritete i utjecali na sposobnost i mogućnost realizacije svih planiranih aktivnosti.

I. ZAKONODAVSTVO I NORMATIVNO UREĐENJE

Proces razvoja i unaprjeđenja zakonodavnog okvira Republike Hrvatske u domeni zaštite civilnog zračnog prometa nastavljen je i tijekom 2015. godine. Agencija je kontinuirano obavljala aktivnosti praćenja razvoja i izmjena međunarodnih standarda i preporučene prakse, a posebno europskih regulatornih akata, u cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavnih i provedbenih propisa. Operativna primjena svih izmjena i dopuna europskog zakonodavstva u području zaštite civilnog zračnog prometa tijekom 2015. godine, koje je obvezujuće i izravno primjenjivo u državama članicama, obavljena je nadziranim procesima koordiniranim od Agencije. Pored navedenih, temeljnih poslova u području zakonodavstva i normativnog uređenja, obavljen je niz aktivnosti u dijelu evaluacije, prijevoda, izrade i donošenja normativnih akata, s naglaskom na:

1. Protokol o razmjeni podataka između Carinske uprave i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo, kojim se osigurava međusobna dostupnost podataka relevantnih za stjecanje i zadržavanje statusa ovlaštenog gospodarskog subjekta, reguliranog agenta ili poznatog pošiljatelja;

2. Mišljenje na prijedlog izmjena Zakona o zračnom prometu i Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, s ciljem proširenja nadležnosti i ovlasti policije u području nadzora zaštite civilnog zračnog prometa, odnosno kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa;
3. Uputa o postupanju u postupku provjere podobnosti osobe, s ciljem otklanjanja poteškoća i neusklađenosti u pregleda zaposlenja, osposobljavanja ili razdoblja bez aktivnosti tijekom prethodnih pet godina;
4. Uputa o postupanju u primjeni izuzeća od zaštitnog pregleda osoba koje nisu putnici, kojom se prilagođava operativna praksa prema osobama koje obavljaju zaštitne kontrole, a nisu naoružane, kao i odgovornim osobama za zaštitu zračnog prometa;
5. Nacrt teksta Protokola testiranja, u funkciji standardizacije i transparentnosti provedbe testa zaštite;
6. Nacrt prijedloga teksta Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4;
7. Nacrt prijedloga teksta Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2;
8. Nove Uredbe EU u području zaštite civilnog zračnog prometa – aktivnosti tehničke redakture i prijevoda.

Nadzor provedbe i inicijative za izmjene Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa poslovi su i obveza Agencije temeljem članka 116. i 116.a Zakona o zračnom prometu.

Nacionalni program zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 i Nacionalni program kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1, donijela je Vlada Republike Hrvatske 21. ožujka 2013. godine, u vrijeme obavljanja završnih aktivnosti za stjecanje punopravnog članstva u EU. Programi predstavljaju temeljne normative dokumente kojima se uređuju mjere zaštite civilnog zračnog prometa, odgovornosti subjekata zaštite i mjere kontrole kvalitete.

U proteklom razdoblju stupile su na snagu brojne izmjene europskog zakonodavstva u području zaštite civilnog zračnog prometa (24 izmjene Uredbe Komisije (EU) br. 185/2010 od 4. ožujka 2010. o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda o zaštiti zračnog prometa i Odluke Komisije C(2010) 774 o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda o zaštiti zračnog prometa). Nacionalnim zakonodavstvom propisane su i izmjene u dijelu odgovornosti za operativno provođenje pojedinih mjera zaštite civilnog zračnog prometa, uvođenjem novih subjekata u sustav zaštite. Pored toga obavljen je prvi/inicijalni ciklus inspekcija zaštite od strane nadležnog tijela Europske komisije, kojim su utvrđeni određeni nalazi o nesukladnostima pojedinih mjera zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj uz istovremeno detaljno upoznavanje s kriterijima za ocjenu operativne primjene propisanih mjera zaštite. Zahtjevi određeni regulatornim aktima Europske unije obvezujući su i izravno primjenjivi u državama članicama te su stoga i operativno implementirani u sustavu zaštite civilnog zračnog prometa Republike Hrvatske (uputama, nalogima, nadzorima Agencije), međutim obveza je obaviti i usklađivanje nacionalnih regulatornih akata, odnosno odgovarajuće izmjene Nacionalnih programa. Zbog navedenih okolnosti kao jedan od temeljnih ciljeva tijekom 2015. godine u području zakonodavnog okvira određena je izrada Nacrta prijedloga Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4 i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2.

Sukladno Zakonom određenim ovlastima Agencija je pokrenula i u mjesecu prosincu 2015. godine dovršila proces izrade Nacrta prijedloga Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4 i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2. O dovršetku procesa poznato je Nacionalno povjerenstvo za zaštitu civilnog zračnog prometa, na 60. sjednici održanoj dana 17. prosinca 2015. godine. Nacrti prijedloga Nacionalnih programa u potpunosti su usklađeni s novim zakonodavnim aktima Europske unije u području zaštite civilnog zračnog prometa, Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2015/1998 od 5. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa i Provedbenom odlukom Komisije C(2015) 8005 od 16. studenog 2015. o utvrđivanju detaljnih

mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa, kojom se izvan snage stavlja Odluka Komisije C(2010) 774 od 13. travnja 2010.

II. SUSTAV ZAŠTITE/SURADNJA S NADLEŽNIM TIJELIMA

U odnosu na sustav zaštite i suradnju s tijelima nadležnim za mjere zaštite, naglasak u aktivnostima i nadalje je usmjeren na ustanovljavanje i operacionalizaciju funkcije Agencije kao Nadležnog tijela u području zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, odnosno primarno koordinaciju rada tijela nadležnih u pojedinim segmentima zaštite civilnog zračnog prometa te nadzor operativne provedbe preventivnih mjera zaštite.

S Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Hrvatske ostvarena je suradnja na regulatornoj i operativnoj razini, posebno u segmentu kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa. Agencija je inicirala zajedničke aktivnosti u cilju izrade metodološkog priručnika za obavljanje mjere kontrole kvalitete – Protokola testa zaštite, kojima su obuhvaćene i radionice ECAC-a u cilju usvajanja najbolje prakse europskih država. Protokol testiranja predstavlja sredstvo za standardizaciju postupaka testiranja i instrument je koji omogućava statističko i analitičko praćenje rezultata testiranja. Suradnja je ostvarena i u području provjere podobnosti osoba, standardiziranjem postupanja u provjeri određenih elemenata provjere podobnosti, poput prethodnih iskustava.

Također, s Policijskom akademijom ostvarene su bilateralne aktivnosti u cilju uspostave sustavnog i planskog pristupa osposobljavanju RTG operatera, u kontekstu prijenosa ovlasti za obavljanje zaštitnih pregleda putnika i ručne prtljage na operatore aerodroma, posljedično povećane potrebe za osposobljavanjem u tom području te objektivnih organizacijskih zapreka za obavljanje obuke RTG operatera, zbog kojih temeljno osposobljavanje nije obavljeno u dužem razdoblju. Kroz inicijativu utvrđene su konkretne potrebe pojedinih operatera aerodroma/pružatelja usluga određenih mjera zaštite civilnog zračnog prometa te potrebna dinamika osposobljavanja, temeljnog i obnove znanja, tijekom prijelaznog razdoblja za prijenos ovlasti za obavljanje zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage. Kontinuirana suradnja ostvarena je u planiranju i realizaciji komponente osposobljavanja na radnom mjestu koje je za potrebe pružatelja usluga ili operatera aerodroma u procesu prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage inicijalno obavljala Policijska akademija.

U skladu s nadležnostima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa i funkcijom Agencije kao nadležnog tijela ostvarena je aktivna suradnja tijela nadležnih za procjenu prijetnji civilnom zračnom prometu, SOA-e, MUP-a i Agencije, uz sudjelovanje predstavnika operatera zrakoplova i aerodroma. U koordinaciji Agencije tijekom izvještajnog razdoblja održano je 8 sastanaka radne grupe za procjenu prijetnji – TAWG, s ciljem procjene prijetnji civilnom zračnom prometu i određivanja razine, sukladno specifičnoj klasifikaciji propisanoj Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa. Procjenom prijetnji obuhvaćeni su mogući utjecaji svih izvršenih djela nezakonitog ometanja, ali i terorističkih napada izvršenih tijekom 2015. godine u Francuskoj. Agencija je temeljem obavljenih procjena odredila odgovarajuće mjere reakcije ili dodatne mjere zaštite.

Tijekom 2015. godine uspostavljena je i suradnja s Carinskom upravom, Ministarstvom financija donošenjem i operacionalizacijom Protokola o razmjeni podataka između Carinske uprave i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo. Operacionalizacijom Protokola osigurava se stalna međusobna dostupnost podataka relevantnih za stjecanje i zadržavanje statusa ovlaštenog gospodarskog subjekta, reguliranog agenta ili poznatog pošiljatelja.

Suradnja, na konzultativnoj razini ostvarena je i s pravnim osobama registriranim za zaštitarsku djelatnost, konzultacijama o organizacijskim i kvalitativnim zahtjevima za ustrojstvo takvih subjekata obzirom na potencijalno preuzimanje poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage.

III. MJERE ZAŠTITE I POSEBNI PROGRAMI ZAŠTITE

Nadzor primjene mjera zaštite civilnog zračnog prometa obavljen je kontinuiranim praćenjem operativne prakse i analizom podataka, uključujući i podatke prikupljene mjerama kontrole kvalitete.

Tijekom izvještajnog razdoblja, u cilju postizanja i održavanja adekvatne razine kvalitete primijenjenih mjera zaštite civilnog zračnog prometa izdane su slijedeće bitne upute, uvjeti i nalozi:

1. Direktiva ASED 001/2015 kojom se nalaže operativna primjena iskaznice zrakoplovnog inspektora Agencije kao odobrenja za ulazak i nepraćeno kretanje po zaštitno ograničenim područjima zračnih luka u Republici Hrvatskoj;
2. Direktiva ASED 002/2015 kojom se nalaže izrada posebnog aerodromskog programa zaštite aerodromima koji primjenjuju alternativne mjere zaštite;
3. Nalog ASE0 001/2015 kojim se nalažu dodatne mjere zaštite civilnog zračnog prometa (nakon 1. terorističkog napada u Parizu u mjesecu siječnju 2015. godine);
4. Nalog ASE0 002/2015 kojim se nalažu dodatne mjere zaštite civilnog zračnog prometa (temeljem redovite prosudbe radne grupe za procjenu prijetnje).

Tijekom 2015. godine naročito značajna aktivnost ostvarena je u području primjene alternativnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa. Uredbom Komisije (EU) br. 1254/2009 od 18. prosinca 2009. o utvrđivanju mjerila na temelju kojih se državama članicama omogućuje odstupanje od zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa i o donošenju alternativnih mjera zaštite i točkom 1.0.1, Poglavlje 1, Dio 3 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, određeno je da Agencija može temeljem lokalne procjene rizika odobriti alternativne mjere zaštite, navedene točkom 1.8.2, Poglavlje 1, Dio 2 Nacionalnog programa, kojima se osigurava adekvatna razina zaštite u zračnim lukama ili demarkiranim područjima zračnih luka u kojima je promet ograničen s jednom ili više propisanih kategorija operacija.

Svaki operator aerodroma koji pripada kategoriji s alternativnim mjerama zaštite obavezan je izraditi, primijeniti i održavati Poseban aerodromski program zaštite.

Zbog potrebe potpune operativne primjene obvezujućih i izravno primjenjivih zahtjeva određenih Uredbom Komisije (EU) br. 1254/2009 od 18. prosinca 2009. god. i zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, Agencija je obavila lokalnu procjenu prijetnji i rizika u odnosu na registrirane aerodrome koji su ishodili Odobrenje za uporabu u skladu s člankom 74. Zakona, na kojima je promet ograničen kategorijama navedenim točkom 1.0.1, Poglavlje 1, Dio 3 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3. Temeljem Zakonom određenih ovlasti, Agencija je izdala nalog za operativnu primjenu alternativnih mjera zaštite na aerodromima određenim Popisom aerodroma koji primjenjuju alternativne mjere zaštite (trenutno 22 aerodroma). U tijeku je izrada i odobravanje Posebnih aerodromskih programa zaštite, na predlošku koji je izradio Ured zaštite zračnog prometa. Tijekom 2015. godine odobreno je 8 posebnih programa.

Procjenama prijetnji civilnom zračnom prometa, koje se obavljaju u redovitim razmacima, obuhvaćene su i potencijalne prijetnje u kontekstu izvršenih terorističkih aktivnosti u državama Europske unije i okruženja, te izmjene preventivnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa propisane razvojem regulatornih zahtjeva Europske unije. Procjenom prijetnji utvrđeni su uvjeti za uvođenje i izmjenu razine i opsega dodatnih mjera zaštite već nakon 1. terorističkog napada u Parizu, početkom 2015. godine, u odnosu na javna područja zračnih luka (ASE0 001/2015). Dodatne mjere zaštite i dalje su na snazi.

U dijelu preventivnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa, uvažavajući značaj promjene, složenost i opseg aktivnosti, posebno je potrebno naglasiti proces preuzimanja zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage. Izmjenama zakonodavnog okvira prihvaćeni su europski standardi i dobra praksa u dijelu odgovornosti za obavljanje zaštitnih pregleda putnika i ručne prtljage. Zakonom o zračnom prometu utvrđena je obveza operatora

aerodroma za konačno preuzimanje navedenih poslova od Ministarstva unutarnjih poslova. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 92/14) produžen je rok za preuzimanje navedenih poslova od policije, do dana 26. ožujka 2015. godine. Također, pravo operatora aerodroma na ugovorno povjeravanje poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage drugim subjektima ograničeno je isključivo na pravne osobe registrirane za zaštitarsku djelatnost.

Preuzimanje poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage složen je proces, koji na nacionalnoj razini predstavlja novost te uključuje niz subjekata iz područja zaštite civilnog zračnog prometa. Stoga je proces i tijekom 2015. godine koordiniran na razini nadležnih nacionalnih tijela kroz radne sastanke na inicijativu Agencije.

U cilju realizacije propisanog roka u 1. tromjesečju 2015. godine nastavljene su intenzivne aktivnosti u svim područjima procesa prijenosa poslova, među kojima su primarne aktivnosti u području ocjene sposobnosti pružatelja usluga i koordinacija operativnog prijenosa poslova u ostalim zračnim lukama. Certificiranje zaštitnog osoblja koje obavlja zaštitne preglede također je naročito intenzivirano u 1. tromjesečju, sukladno izraženim potrebama subjekata u sustavu zaštite i određenim rokovima za preuzimanje poslova.

Ocjena sposobnosti obavlja se u cilju dostizanja i održavanja potrebne razine kvalitete i ujednačenosti mjera zaštite civilnog zračnog prometa koje obavljaju pravne osobe registrirane za obavljanje zaštitarske djelatnosti – pružatelji usluga određenih poslova zaštite na aerodromu, temeljem Posebnih uvjeta za pravne osobe koje obavljaju određene poslove zaštite na aerodromu, koje je Agencija dala temeljem ovlasti određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa.

Tijekom 2015. godine 3 pravne osobe stekle su ocjenu sposobnosti pružatelja usluga određenih mjera zaštite na aerodromu. Ukupno u Republici Hrvatskoj 4 pravne osobe registrirane za zaštitarsku djelatnost posjeduju ocjenu sposobnosti pružatelja usluga određenih mjera zaštite na aerodromu, danu od Agencije temeljem dodijeljenih ovlasti.

Proces preuzimanja poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage je dovršen u Zakonom određenom roku.

Temeljem obaveza i nadležnosti određenih Zakonom, Ured je odobrio sljedeće posebne programe zaštite, programe osposobljavanja za zaštitu te statuse subjekta zaštite:

1. Aerodromi:
 - 2 odobrenja Programa zaštite (zračne luke);
 - 8 odobrenja Posebnih aerodromskih programa zaštite (alternativne mjere).
2. Domaći zračni prijevoznici:
 - 1 odobrenje Programa zaštite.
3. Ostali subjekti koji primjenjuju mjere zaštite:
 - 1 odobrenje statusa reguliranog pružatelja usluga opskrbe zrakoplova;
 - 4 odobrenja statusa reguliranog agenta.

U dijelu normativnog uređenja sustava zaštite civilnog zračnog prometa, odnosno operativne implementacije Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, u prethodnom razdoblju obavljeno je početno uređenje zaštićenog lanca dostave. U zaštićenom lancu dostave pojedine subjekte koji primjenjuju zaštitne kontrole propisane za teret, poštu i opskrbu, odobrava Agencija. U izvještajnom razdoblju obnovljen je status reguliranog agenta operatorima aerodroma MZL Zagreb, ZL Dubrovnik i ZL Pula. Operatoru aerodroma ZL Split odobren je inicijalno status reguliranog agenta. Odobren je i prvi status Reguliranog pružatelja usluga opskrbe zrakoplova (tvrtka Newrest, Dubrovnik). Započet je i proces konzultacija i priprema za stjecanje statusa 1. poznatog dobavljača aerodromske opskrbe (INA) i poznatog pošiljatelja (Hrvatske pošte).

Također, sukladno standardu određenom ICAO Doc 8973, nalazu/zahtjevu ICAO nadzora zaštite obavljenog 2008. godine te zakonodavstvu Europske unije, Ured je odobrio/prihvatio i Planove zaštite 8 stranih zračnih prijevoznika koji obavljaju operacije u Republici Hrvatskoj.

IV. INFRASTRUKTURA ZA ZAŠTITU CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA I TEHNIČKA OPREMA

U području planiranja, izgradnje i rekonstrukcija zračnih luka te nabave i korištenja zaštitne opreme, tijekom izvještajnog razdoblja nastavljene su aktivnosti vezane uz analizu i odobravanje projektne dokumentacije, te konzultacije u svim značajnim projektima, prvenstveno za novi putnički terminal u Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb te izgradnju putničkog terminala u Zračnoj luci Dubrovnik. Kao bitne aktivnosti u ovom području rada potrebno je naglasiti i da je Agencija tijekom izvještajnog razdoblja izdala:

1. Posebne uvjete za izmjenu i dopunu lokacijske dozvole za rekonstrukciju-dogradnju zgrade B, Zračna luka Dubrovnik;
2. Posebne uvjete građenja na idejni projekt – zahvat u prostoru/rekonstrukcija i izgradnja zgrada ABC sortirnica/putnički terminal u Zračnoj luci Dubrovnik;
3. Posebne uvjete građenja za poslovnu građevinu i pomoćnu građevinu za podršku tehničkoj bazi Croatia Airlinesa;
4. Posebne uvjete za Idejni projekt Zračna luka Dubrovnik - Razvoj.

U dijelu uvođenja u operativnu upotrebu zaštitne opreme potrebno je naglasiti da je Provedbenom odlukom Komisije C(2015) 561 od 6. veljače 2015. godine o izmjeni Provedbene odluke Komisije C(2010)774 u pogledu zaštitnog pregleda ručne prtljage uvedena obaveza korištenja uređaja za detekciju tragova eksploziva (ETD) prilikom zaštitnih pregleda ručne prtljage za zračne luke s godišnjim opsegom prometa većim od 500.000 putnika od 1. rujna 2015. godine. Zračnim lukama s godišnjim opsegom prometa manjim od 500.000 putnika dozvoljeno je pomicanje roka na 1. veljače 2017. godine, uz odobrenu procjenu rizika.

Zračne luke s godišnjim opsegom prometa većim od 500.000 putnika (Međunarodna zračna luka Zagreb, Zračna luka Split i Zračna luka Dubrovnik) tijekom 2015. godine uvele su u operativnu upotrebu uređaje za detekciju tragova eksploziva. Ostalim zračnim lukama, s godišnjim opsegom prometa manjim od 500.000 putnika, Agencija je odobrila procjenu rizika čime im je rok primjene odgođen do 1. veljače 2017. godine. Uvođenje u operativnu uporabu obavljeno je kroz proces koordiniran i nadziran od Agencije.

V. OSPOSABLJAVANJE

U području osposobljavanja, pored suradnje s Policijskom akademijom, glavne aktivnosti u izvještajnom razdoblju ostvarene su u korelaciji s procesom prijenosa zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage, u dijelu uspostavljanja sustava osposobljavanja i certificiranja RTG operatera, kao jednog od bitnih elemenata propisanih međunarodnim standardima, preporučenom praksom i EU zakonodavstvom (certificiranje od strane nadležnog tijela ili u ime nadležnog tijela). Certifikacija određenih kategorija zaštitnog osoblja obveza je određena Poglavljem 11 Priloga 1 Provedbene uredbe Komisije (EU) 2015/1998 od 5. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa i Poglavlja 11 Dio 4 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa. Tijekom 2015. godine sustav certifikacije, što je novo područje rada Ureda, u potpunosti je uređen i operacionaliziran za ostale kategorije zaštitnog osoblja operatora aerodroma ili pružatelja usluga obveznika certifikacije.

U dijelu sposobnosti za testiranje/certificiranje RTG operatora i ostalih kategorija zaštitnog osoblja obavljena je nabava planiranih modula sredstva/aplikacije za test provjere kompetencije prepoznavanja objekata prijetnje, tj. testiranje/certificiranje RTG operatora (Casra X-Ray CAT – Competency Assessment Test), čime su se povećali

ispitni kapaciteti, te izrada i primjena potrebnih protokola i testova za teorijske i praktične ispite za sve kategorije zaštitnog osoblja.

Poslovi certifikacije zaštitnog osoblja tijekom 2015. godine obavljani su u 22 ispitna roka. Certifikati su izdani u sklopu 452 upravnih postupaka, kojima je završen postupak koji uključuje teorijski ispit, OJT, praktičan ispit i u većini slučajeva test provjere kompetencije.

U Republici Hrvatskoj status subjekta koji osigurava osposobljavanje RTG operatera i/ili ostalih kategorija zaštitnog osoblja u skladu s Uredbom (EZ) br. 300/2008 posjeduje 9 subjekata, 6 operatera aerodroma, 2 pružatelja usluga određenih mjera zaštite i Policijska akademija. Tijekom 2015. godine odobreno je 5 programa/revizija programa osposobljavanja.

Status instruktora zaštite, za sve ili pojedine module osposobljavanja posjeduje 12 osoba, od kojih su tijekom 2015. godine od Agencije odobrene 3.

3.1.4 Implementacija mjera zaštite u području upravljanja zračnom plovidbom (ATM Security)

Međunarodnim standardima i preporučenom praksom (ICAO Annex 17 i ECAC Doc 30 Part II) uređeno je novo područje odnosno nove obveze država članica međunarodnih organizacija nadležnih u području zaštite civilnog zračnog prometa od djela nezakonitog ometanja, tzv. zaštita u području upravljanja zračnom plovidbom - ATM Security. Mjere su određene u slijedećim područjima:

1. ljudski potencijali;
2. fizička zaštita (infrastruktura);
3. zaštita informacijsko komunikacijske tehnologije, uključujući i IT sustave.

Operativnom implementacijom mjera zaštite u području upravljanja zračnom plovidbom u 2015. godini obavljene su aktivnosti u području normativnog uređenja, kroz Nacrt prijedloga Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4.

U području operativne primjene mjera kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa Ured je prvi puta obavio samostalan nadzor, konkretno inspekciju zaštite, prvenstveno usmjerenu na područje fizičke zaštite infrastrukture i implementacije uvjeta primijenjenih u zaštiti objekata operatera aerodroma.

3.1.5 Informacijska sigurnost

Agencija je, kao pravna osoba s javnim ovlastima koja u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti koristi klasificirane nacionalne i međunarodne podatke, ustrojila sustav zaštite klasificiranih i neklasificiranih podataka propisan Zakonom o informacijskoj sigurnosti («Narodne novine» broj 79/07) i Zakonom o tajnosti podataka («Narodne novine» broj 79/07 i 86/12). Sustav zaštite, kojim se uređuju način i provedba zaštite podataka, ustrojava se za sva područja informacijske sigurnosti:

- sigurnosna provjera;
- fizička sigurnost;
- sigurnost podataka;
- sigurnost informacijskog sustava;
- sigurnost poslovne suradnje.

Zbog osiguranja uvjeta za efikasiju, odnosno kontinuiranu i olakšanu razmjenu podataka s nadležnim tijelima na međunarodnoj razini, pri čemu se posebno izdvajaju nadležna tijela Europske unije i NATO-a, Agencija je, temeljem obavljenih regulatornih i operativnih aktivnosti i priprema ostvarila uvjete i stekla certifikate sigurnosne

akreditacije nadležnog tijela, Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost, za postupanje s klasificiranim podacima u tiskanom obliku, odnosno status Kontrolne točke.

U mjesecu studenom 2015. godine Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost obavio je 2. nadzor prijema, distribucije i postupanja s međunarodnim podacima u Kontrolnoj točki Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo (KT HACZ). Nadzorom nisu utvrđeni nesukladnosti s propisanim zahtjevima u području informacijske sigurnosti.

Također, Agencija je implementirala sigurnosne protokole u preglednike elektronske pošte svih radnika u cilju zaštite podataka prilikom prijenosa elektroničkim putem. Sigurnost informacijskog sustava Agencije podržana je mjerama za održavanje i poboljšavanja rada sustava i provodila se na 3 razine:

- Hardver – korištenje usmjernika (ruter) preko kojeg ide sav računalni promet prema Internetu kao i s Interneta prema Agenciji te njegovih naprednih mogućnosti filtriranja zlonamjernih internetskih protokola i stranica, kao i antivirusna zaštita.
- Softver – na poslužiteljima (serverima) redovito se instaliraju sigurnosne zakrpe; obnovljene su licence za antivirusni program koji je instaliran na sve poslužitelje i sva korisnička računala. Koristi se i računalni program za praćenje rada računala i korištenje Interneta koji je u sprezi s usmjernikom i omogućuje detaljno praćenje i djelovanje administratora mreže u stvarnom vremenu. U preglednike elektronske pošte implementirani su sigurnosni protokoli za digitalni potpis i 256-bitnu enkripciju u cilju zaštite prijenosa podataka i komunikacijskog kanala te je implementiran digitalni potpis za radnike koji razmjenjuju podatke s tijelima državne uprave i ostalim organizacijama u području civilnog zračnog prometa, a koje je potrebno štiti i ovjeriti njihovu vjerodostojnost. Digitalni potpis pribavljen je od ovlaštenog tijela za izdavanje sigurnosnih certifikata – FINA-e (certificate authority).
- Mjere i postupci – svaki radnik Agencije ima autorizaciju pristupa dokumentima na računalnoj mreži; periodično se mijenjaju lozinke za pristup računalima i serverima; redovito, dva puta dnevno, obavlja se sigurnosno kopiranje (back-up) svih podataka na poslužiteljima.

3.1.6 Licenciranje zrakoplovnog osoblja

U 2015. godini, Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine je obavljao poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja (izdavanje dozvola; stjecanje, produžavanje i obnavljanje ovlaštenja, posebnih ovlasti i certifikata; priznavanje i konverzija dozvola, ovlaštenja, posebnih ovlasti i certifikata), kako slijedi:

- Part FCL dozvola pilota aviona, helikoptera, jedrilica i balona u skladu s europskim propisima;
- dozvola pilota jedrilica, balona, parajedrilica, ovjesnih jedrilica, sportsko-rekreativnih zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima;
- Part 66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova;
- dozvola kontrolora zračnog prometa i studenata kontrolora zračnog prometa;
- dozvola dispečera leta/operativnog kontrolora leta.

Radi davanja uvida u opseg poslova u nadležnosti Samostalnog odjela vezano uz licenciranje zrakoplovnog osoblja koje se provodi kontinuirano, daje se broj evidentiranih dozvola prema vrsti dozvole, u pregledu kako slijedi:

VRSTA DOZVOLE	BROJ IZDANIH DOZVOLA		UKUPNO
Part-FCL dozvola pilota – avion	PPL(A)	245	661
	CPL(A)	135	
	ATPL(A)	256	

VRSTA DOZVOLE	BROJ IZDANIH DOZVOLA		UKUPNO
Part-FCL dozvola pilota – helikopter	PPL(H)	0	
	CPL(H)	14	
	ATPL(H)	3	
Part-FCL dozvola pilota – jedrilica	8		
Part-FCL dozvola pilota – balona	0		
Nacionalna dozvola pilota jedrilica	212		1.424
Nacionalna dozvola pilota ovjesnih jedrilica	80		
Nacionalna dozvola pilota parajedrilica	435		
Nacionalna dozvola pilota balona	5		
Nacionalna dozvola pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova	Klasa I	35	
	Klasa II	48	
	Klasa III	4	
	Klasa IV	1	
Nacionalna dozvola pilota mikrolakih zrakoplova	Klasa I	0	
	Klasa II	12	
Dozvola padobranaca	592		
Kontrolor zračnog prometa	ATC	260	276
	ATC – student	16	
Part-66 dozvola za osoblje za održavanje zrakoplova	Part- 66	358	358
Dozvola dispečera leta/ operativnog kontrolora prometa	DSP	33	33
UKUPNO			2.752

Tablica 13: Pregled evidentiranih dozvola zrakoplovnog osoblja prema vrsti dozvole

Teorijski ispiti

U 2015. godini, Samostalni odjel je obavljao poslove organizacije, provođenja, nadzora i administracije teorijskih ispita u svrhu stjecanja Part FCL dozvola pilota aviona i helikoptera i Part 66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova. Radi davanja uvida u opseg poslova u nadležnosti Samostalnog odjela vezano uz licenciranje

zrakoplovnog osoblja koje se provodi kontinuirano, daje se broj održanih teorijskih ispita prema vrsti dozvole, u pregledu kako slijedi:

VRSTA DOZVOLE		BROJ ODRŽANIH ISPITA
Part FCL dozvola pilota aviona	PPL (A)	275
	CPL (A)	0
	ATPL(A)	371
	IR(A)	0
Part FCL dozvola pilota helikoptera	PPL(H)	0
	CPL(H)	0
	ATPL (H)	6
	IR(H)	0
Part-FCL dozvola pilota jedrilica		0
Part-FCL dozvola pilota balona		0
Dozvola pilota parajedrilice		30
Dozvola pilota ovjesne jedrilice		0
Dozvola pilota jedrilice		0
Dozvola pilota balona		0
Dozvola pilota sportsko-rekreativnog zrakoplova		15
Dozvola padobranaca		4
Certifikat o položenom ispitu – pilot bespilotnih letjelica (UAS)		18
Part 66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova		409
UKUPNO		1.128

Tablica 14.: Pregled broja održanih ispita za stjecanje dozvola

Dodatne aktivnosti Samostalnog odjela vezano uz licenciranje zrakoplovnog osoblja

Europska centralne banka pitanja (ECQB)

Tijekom 2015. godine EASA je inicirala je poseban projekt međunarodnog karaktera, čiji je nositelj projekta za Republiku Hrvatsku Samostalni odjel, gdje su djelatnici Agencije u suradnji s AEASA-om provodili procjenu pitanja za provođenje teorijskih ispita za stjecanje dozvole komercijalnog pilota (CPL), profesionalnog pilota (ATPL) i instrumentalnog ovlaštenja (IR), a temeljem sporazuma o trajnoj suradnji Europske agencije za sigurnost zračnog prometa i Agencije na području Europske centralne banke pitanja (ECQB) u skladu s razvijenom metodologijom i posebnom procedurom za procjenu pitanja što je od iznimne važnosti budući Agencija na taj način pridonosi poboljšanju kvalitete pitanja koja se koristi u svim europskim nadležnim civilnim zrakoplovnim vlastima.

Implementacija Uredbe (EU) br. 1178/2011 - Aircrew regulation

U travnju 2015. godine završena je implementacija četverogodišnjeg projekta implementacije Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka vezano za članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća i njenih izmjena i dopuna Uredbe Komisije (EU) br. 290/2012 u skladu s aktivnostima i rokovima iz projekta implementacije navedenih Uredbi.

Do kraja 2015. godine provedene su sve aktivnosti u svrhu implementacije Uredbe Komisije (EU) br. 70/2014, br. 245/2015 i br. 445/2015.

3.1.7 Certificiranje zrakoplovnih subjekata

Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova

Odjel letačkih operacija

Tijekom 2015. godine certificiran je 1 zračni prijevoznik, Limitless Airways.

Nadalje, tijekom 2015. godine Odjel je izvršio evidenciju 97 operatora sustava bespilotnih zrakoplova za izvođenje letačkih operacija A, B i C kategorije i odobrio izvođenje letačkih operacija D kategorije za 3 operatora sustava bespilotnih zrakoplova.

U 2015. godini Odjel je certificirao Hrvatsku poštu kao imenovanog poštanskog operatora za prihvata i slanje pošiljaka koje sadrže opasne robe.

Odjel plovidbenosti zrakoplova

U 2015. godini ovlaštene su 2 nove organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (CAMO) u sklopu operatora zrakoplova koji obavljaju operacije komercijalnog zračnog prometa (operator Limitless Airways i Delić Air).

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel aerodroma

U 2015. godini, Odjel aerodroma je izdao trajnu svjedodžbu Aerodromu Mali Lošinj.

Tijekom 2015. godine izdano je 7 odobrenja za uporabu aerodroma od kojih je 6 s privremenim rokom valjanosti. U postupku izdavanja predmetnih odobrenja sudjelovala je i Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. u dijelu iz njihove nadležnosti. Pored toga, tijekom 2015. godine Odjel je registrirao 7 površina za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova.

Stupanjem na snagu Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014 o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u svezi s aerodromima u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 44, 14.2.2014.), 8 zračnih luka (Međunarodna zračna luka Zagreb, ZL Split, ZL Dubrovnik, ZL Zadar, ZL Pula, ZL Rijeka, ZL Osijek i ZL Brač) u Republici Hrvatskoj su u obavezi da se najkasnije do 31. prosinca 2017. godine usklade sa zahtjevima te Uredbe. Sukladno tome, Odjel je izradio: smjernice za prelazak sa nacionalne svjedodžbe na novu svjedodžbu aerodroma te plan implementacije kroz koji je definiran vremenski period početka i završetka konverzije svjedodžbi za gore navedene aerodrome. S planom implementacije upoznato je resorno Ministarstvo i operatori zračnih luka. Također je tijekom 2015. godine kroz radionice nastavljeno upoznavanje operatora aerodroma s procesom i nužnim aktivnostima koje se moraju provesti u svrhu usklađivanja. Isto tako djelatnici Odjela sudjelovali su na radionicama u suradnji s EASA-om te kontinuirano radili na izradi novih ili prilagodbu postojećih

lista provjere, procedura i obrazaca. U drugoj polovici 2015. godine započele su aktivnosti na konverziji svjedodžbe s operatorima aerodroma Međunarodnom zračnom lukom Zagreb – Upravitelj d.o.o. te Zračnom lukom Dubrovnik d.o.o.

U 2015. godini izdana su 2 ovlaštenja za rad organizacijama za stručno osposobljavanje zaposlenika i drugih ugovornih djelatnika aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga i korisnika usluga aerodroma koji samostalno obavljaju zemaljske usluge na rok od 7 godina. U postupku izdavanja ovlaštenja za rad organizacijama za stručno osposobljavanje, Odjel je odobrio i:

- 2 voditelja organizacija za stručno osposobljavanje;
- 3 instruktora Školskom centru Zračne luke Split d.o.o.;
- 1 instruktora organizaciji za stručno osposobljavanje Croatia Airlines - Technical services d.d.;
- 4 instruktora Organizacije za stručno osposobljavanje Zračne luke Zadar d.o.o.; te
- 3 instruktora Centru za stručno osposobljavanje INA d.d.

Ured zaštite zračnog prometa

U dijelu ocjene sposobnosti potencijalnih pružatelja usluga tijekom 2015. godine obrađeno je 8 zahtjeva, koji su vođeni u postupku standardiziranom Posebnim uvjetima za pravne osobe koje obavljaju određene poslove zaštite na aerodromu. Tijekom 2015. godine 3 pravne osobe su stekle ocjenu sposobnosti pružatelja usluga određenih mjera zaštite na aerodromu (AKD Zaštita, FINA GS i Gradska sigurnost Šimac i sin). Ukupno su u Republici Hrvatskoj 4 pravne osobe registrirane za obavljanje zaštitarske djelatnosti posjeduju ocjenu sposobnosti pružatelja usluga određenih poslova zaštite na aerodromu.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Certifikacija organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa

U Republici Hrvatskoj certificirane su 2 organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa:

- Hrvatsko učilišno središte za kontrolu zračnog prometa (HUSK) kao Organizacija za osnovno osposobljavanje kontrolora zračnog prometa;
- Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (HKZP) kao Organizacija za osposobljavanje za lokaciju i kontinuirano osposobljavanje kontrolora zračnog prometa.

HUSK je certificirana Organizacija za osnovno osposobljavanje kontrolora zračnog prometa od 5. lipnja 2009. godine koja posjeduje Svjedodžbu organizacije za osposobljavanje KZP, HR/TOC-001. Tijekom 2015. godine odobrene su 3 nove revizije Operativnog priručnika organizacije za osposobljavanje (Training Organization Operations Manual).

Tijekom listopada 2015. godine obavljen je recertifikacijski audit HKZP organizacije za osposobljavanje za lokaciju i kontinuirano osposobljavanje kontrolora zračnog prometa sukladno Pravilniku o dozvolama, ovlaštenjima i posebnim ovlastima kontrolora zračnog prometa («Narodne novine» broj 75/13, 142/13 i 109/14) i Poglavlju IV Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011) Dana 5. studenoga 2015. godine HKZP-u je izdana Svjedodžba organizacije za osposobljavanje KZP, HR/TOC-002 na rok od 3 godine.

U svrhu kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima Svjedodžbe organizacije za osposobljavanje kontrolora zračne plovidbe, tijekom 2015. godine odobrena je:

- 1 revizija operativnog priručnika;
- 3 programa osposobljavanja HKZP-a;
- 6 sheme stručnosti za lokaciju HKZP-a; i

- 47 svjedodžbi ispitivača/ocjenjivača KZP.

Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine

Tijekom 2015. godine istekla su odobrenja za:

- 4 organizacije za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s nacionalnim propisima;
- 5 zrakoplovno-medicinskih ispitivača;
- 1 ispitivača pilota aviona.

Tijekom 2015. godine certificirane su:

- 2 organizacije za osposobljavanje pilota aviona u skladu s europskim propisima (ATO); a za 4 organizacije za osposobljavanje pilota aviona u skladu s europskim propisima (ATO) izvršene su promjene ATO certifikata radi proširenja opsega ATO odobrenja na znatan broj novih programa osposobljavanja pilota;
- 4 organizacije za osposobljavanje pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova;
- 1 organizacija za osposobljavanje pilota jedrilice;
- 4 organizacije za osposobljavanje padobranaca;
- 1 uređaj za vježbanje navigacijskih procedura (Flight navigation procedure trainer – FNPT) u 3 konfiguracije aviona;
- 2 ispitivača pilota aviona;
- 1 ispitivač pilota helikoptera.

Posebno valja istaknuti da je u 2015. godini provedena kompleksna certifikacija Fakulteta prometnih znanosti kao FSTD operatora koji upravlja s 3 certifikata za uređaj koji simuliraju let (FSTD), točnije za uređaj za vježbanje navigacijskih procedura (Flight navigation procedure trainer - FNPT) razine kvalifikacije II (qualification level II) u 3 konfiguracije za klasu jednomotornog aviona (SEP), za klasu višemotornog aviona (MEP) i za suradnju u višečlanoj posadi (MCC).

Odsjek zrakoplovne medicine

U 2015. godini, zrakoplovno-medicinski centri (AeMC) i zrakoplovno-medicinski ispitivači (AME) su izdali sljedeći broj certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/ izvještaja:

VRSTA CERTIFIKATA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI/IZVJEŠTAJA	BROJ IZDANIH CERTIFIKATA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI/IZVJEŠTAJA		UKUPNO
Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti pilota zrakoplova i padobranaca	Kategorija 1	534	762
	Kategorija 2	228	
	Kategorija LAPL	0	
	Kategorija 2 - nacionalna	248	248
Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti kontrolora zračnog prometa	Kategorija 3	227	227
Medicinski izvještaj za kabinsku posadu	219		219
UKUPNO			1.456

Tablica 15: Pregled izdanih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/izvještaja u 2015. godini

Odsjek zrakoplovne medicine proveo je poslove pregled i evaluaciju medicinske dokumentacije za gore navedene preglede tijekom 2015. godine.

3.1.8 Hrvatski registar civilnih zrakoplova

Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova obuhvaća: upis zrakoplova, dodjeljivanje registarskih oznaka i registarskog broja, upis podataka i upis promjene podataka, brisanje zrakoplova iz Registra, izdavanje Rješenja i Potvrda o registraciji i brisanju zrakoplova iz Registra te kontinuirano praćenje i ažuriranje podataka (vlasništvo, založno pravo, operator, podaci o zrakoplovu).

Ažurirana preslika Registra dostavljana je kvartalno resornom Ministarstvu. Također, svakog prvog u mjesecu, na internetskim stranicama Agencije objavljena je ažurirana tablica Registra koja je informativnog karaktera budući da su podaci podložni dnevnim promjenama. Za točno stanje podataka stranke su se mogle obratiti Agenciji i zatražiti izvadak iz Registra. Registar je javna knjiga za koju se smatra da potpuno i istinito odražava činjenično i pravno stanje zrakoplova. Izvadci iz Registra imaju dokaznu snagu javnih isprava.

Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja Hrvatskog registra civilnih zrakoplova («Narodne novine» broj 137/2012), propisan je elektronski oblik vođenja Registra koji omogućava lakši i brži upis podataka, uvid u upisane podatke i stavljanje istih na raspolaganje zainteresiranim subjektima. U 2015. godini Registar se nastavio voditi u elektronskom obliku što je omogućilo veću učinkovitost i pravovremenost u izvršavanju poslova.

Na temelju članka 51. i 67. Zakona i članka 38. Pravilnika Agencija je po službenoj dužnosti pokrenula postupak brisanja zrakoplova kojima svjedodžba o plovidbenosti zrakoplova nije valjana duže od 5 godina. Tijekom 2015. godine Agencija je pozvala 132 vlasnika zrakoplova da se očituju o namjeri ishođenja svjedodžbe o plovidbenosti zrakoplova te je 12 zrakoplova obrisano po službenoj dužnosti.

Agencija je u skladu s potpisanim Sporazumom o suradnji i Protokolom za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, svaku promjenu podataka i informacija o zrakoplovima registriranim u Republici Hrvatskoj dostavila Poreznoj upravi. Cilj navedenih dokumenata je pravovremena dojava novog upisa zrakoplova kao i promjena u evidencijama Agencije, sa svrhom stvaranja Imovinske kartice za potrebe Porezne uprave. Razmjena podataka vrši se putem kurira na elektroničkom mediju (CD-R).

Na dan 31. prosinca 2015. godine, u Registar je bilo upisano 407 zrakoplova od kojih, prema evidenciji Odjela plovidbenosti zrakoplova, 161 ima važeću svjedodžbu o plovidbenosti zrakoplova, odnosno važeće dopuštenje za letenje. U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2015. godine, Odjel zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova zaprimio je 117 predmeta koji se odnose na vođenje Registra. Od 117 predmeta, riješeno je svih 117, prema tablici koja slijedi.

VRSTA PREDMETA	ZAPRIMLJENO	RIJEŠENO
Upis zrakoplova	13	13
Brisanje zrakoplova	10	10
Promjena podataka	30	30
Upis ovrhe / založnog prava / stečaja	6	6
Izdavanje izvotka	35	35
Rezervacija registracijske oznake i rednog broja u registru	14	14

VRSTA PREDMETA	ZAPRIMLJENO	RIJEŠENO
Odobrenje odstupanja od pravilnikom propisanih dimenzija registracijske oznake	4	3
Ostalo	5	5
UKUPNO	117	117

Tablica 16: Struktura predmeta u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova u 2015. godini

3.1.9 Odobravanje letova

Ured za odobravanje letova je obavljao poslove u postupku izdavanja odobrenja za obavljanje usluga linijskog ili povremenog zračnog prijevoza (komercijalni zračni prijevoz) inozemnim zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja te letačkih operacija i drugih aktivnosti koje se prema propisima smiju obavljati samo uz odobrenje Agencije. Provodili su se postupci odobravanja preleta i slijetanja inozemnih zračnih prijevoznika koji prevoze opasnu robu zrakom te inozemnih zrakoplova koji lete s ograničenom svjedodžbom o plovidbenosti zrakoplova ili dopuštenjem za letenje izdanim od države registracije zrakoplova. Sukladno Zakonu o zračnom prometu Ured sudjeluje u postupku izdavanja diplomatskih odobrenja davanjem suglasnosti za prelete i slijetanja inozemnih državnih (civilnih) zrakoplova. Ured je vodio evidenciju o izdanim odobrenjima za komercijalni zračni prijevoz te o zaprimljenim obavijestima o letovima europskih zračnih prijevoznika te odobrenjima za letačke operacije koje nisu zračni prijevoz. Informacije o izdanim odobrenjima inozemnim zračnim prijevoznicima bile su dostupne SAFA nacionalnom koordinatorskom tijelu, a odobrenja ostalih letačkih operacija nadležnim zrakoplovnim inspektorima Agencije u svrhu provođenja inspekcijskih nadzora.

I. Odobravanje letova

U 2015. godini riješeno je ukupno 615 predmeta razvrstanih kako slijedi:

Struktura predmeta po klasi i broju	
Godišnja diplomatska odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	35
Pojedinačna diplomatska odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	190
Odobrenja za obavljanje usluga linijskog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima	36
Odobrenja za obavljanje usluga povremenog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima	79
Preleti i slijetanja inozemnih civilnih zrakoplova s opasnim tvarima	53
Letovi inozemnih zrakoplova koji lete s ograničenom svjedodžbom o plovidbenosti zrakoplova (Permit to Fly)	21
Radovi iz zraka inozemnih operatora zrakoplova	44
Odobrenja letačkih operacija koje nisu zračni prijevoz	150
Ostalo	7
UKUPNO	615

Tablica 17: Struktura predmeta za odobravanje letova u 2015. godini

Svi zaprimljeni predmeti su riješeni u roku, odnosno prije početka traženih operacija.

Komercijalni zračni prijevoz inozemnih zračnih prijevoznika

Postupak odobravanja u komercijalnom zračnom prijevozu, uz propisane provjere sigurnosti zračnih prijevoznika iz trećih zemalja, obuhvaća i primjenu odredbi dvostranih i mnogostranih ugovora s područja civilnog zrakoplovstva koje je sklopila Europska unija ili Republika Hrvatska s trećim zemljama budući da ti ugovori te Zakon o zračnom prometu predstavljaju pravni okvir prema kojem zračni prijevoznici mogu obavljati zračni prijevoz u/z Republike Hrvatske.

U prvom kvartalu 2015. godine najveći broj odobrenja u povremenom prometu izdan je za potrebe prijevoza hokejaških sportskih klubova radi održavanja natjecanja Kontinentalne lige hokeja na ledu (KHL) u kojem sudjeluju klubovi iz Ruske Federacije, Republike Bjelorusije, Republike Kazahstan i Republike Latvije, Slovačke Republike i Ukrajine. Usprkos zahtjevnosti zbog kratkih rokova i velikog broja različitih operatora iz trećih zemalja (gotovo svakodnevne utakmice u različitim, često, vrlo udaljenim gradovima na području od Srednje Europe do ruskog dalekog istoka), Ured je uspješno obavio sve provjere vezano uz ispunjavanje uvjeta za sigurno letenje navedenih operatora te sve propisane postupke za izdavanje odobrenja.

Vršno opterećenje u radu Ureda je svakako razdoblje prije početka i za vrijeme ljetne (turističke) sezone u kojem se razdoblju izdalo najviše odobrenja u putničkom povremenom prometu za serije letova zračnih prijevoznika iz trećih zemalja prema obalnim zračnim lukama (Ruska Federacija, Turska, Tunis, Izrael, Južna Koreja, Ukrajina, Sjedinjene Američke Države, Bjelorusija, Farski otoci, Ujedinjeni Arapski Emirati, Libanon).

Letačke operacije i aktivnosti za koje je prema propisima potrebno odobrenje Agencije

Tijekom 2015. Ured je, u suradnji s nadležnim zrakoplovnim inspektorima iz odgovarajućih unutarnjih ustrojstvenih jedinica Agencije, obavljao poslove na izdavanju odobrenja inozemnim i domaćim operatorima za letačke operacije izvanaerodromskih slijetanja i uzlijetanja aviona, helikoptera i balona s posadom, izvanaerodromskih skokova padobranom, letova ispod minimalne sigurne visine, ispod mostova, dalekovoda i antena, izbacivanje ili raspršivanje predmeta ili tvari iz zrakoplova. Najveći broj tih odobrenja izdan je za operacije izvanaerodromskog slijetanja i uzlijetanja zrakoplova i izvanaerodromske skokove padobranom. Najveći interes su inozemni i domaći operatori iskazali za izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje aviona na površinu na Unijama u sportsko-rekreativne i turističke svrhe, obzirom da površina od veljače 2013. godine nema status aerodroma s odobrenjem.

Radovi iz zraka inozemnim operatorima zrakoplova odobravali su se za potrebe bacanja padobranaca, snimanja iz zraka, distribucija cjepiva za lisice, zaprašivanje komaraca, kalibraža i sl. U najvećem broju su odobrenja izdana operatorima iz Europske unije, a samo su 3 operatora bila iz trećih zemalja.

U 2015. godini izdana su dva odobrenja za letenje ispod minimalne visine i mostova akrobatskim zrakoplovom u svrhu snimanja parametara za potrebe replikacije u simulatoru te jedno odobrenje za letenje neupravljivih letećih objekata s vlastitim pogonom (pirotehnički objekti).

Suradnja s državnim tijelima

U postupku odobravanja komercijalnog zračnog prijevoza Ured surađuje s Upravom zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte pri Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture. Suradnja se odnosila na obavljanje konzultacija i koordinaciju aktivnosti sukladno Zakonu o zračnom prometu i Pravilniku o uvjetima i načinu izdavanja odobrenja za letenje inozemnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru («Narodne novine» broj 54/13) koji propisuje način suradnje i uvjete za odobravanje letova koji se ne obavljaju na temelju spomenutih međunarodnih ugovora, a što se prvenstveno odnosilo na odobravanje prometnih prava četvrte, pete i sedme zračne slobode u povremenom prometu o čemu resorno Ministarstvo mora dati prethodno mišljenje.

Slijedom poziva Uprave zračnog prometa elektroničkih komunikacija i pošte, krajem svibnja 2015. godine Ured je sudjelovao u bilateralnim pregovorima o sklapanju Sporazuma o zračnom prometu s Republikom Korejom u sklopu izaslanstva Republike Hrvatske. Pregovori su rezultirali dogovorom i usuglašenim tekstom Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Koreje o zračnom prometu koji omogućava povezivanje dviju država uspostavom linijskog zračnog prijevoza.

U obavljanju poslova iz svojeg djelokruga, Ured svakodnevno surađuje s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova i Ministarstvom obrane u postupku izdavanja godišnjih i pojedinačnih diplomatskih odobrenja za prelet i slijetanje inozemnih državnih (civilnih) zrakoplova za čije letove Agencija daje suglasnost iz svojeg djelokruga rada.

S Državnom geodetskom upravom Ured koordinira izdavanje odobrenja za radove iz zraka inozemnim operatorima zrakoplova u svrhu snimanja iz zraka, a s Ministarstvom poljoprivrede / Upravom za veterinarstvo surađivalo se na realizaciji projekta oralne vakcinacije lisica na području Republike Hrvatske u svrhu distribucije cjepiva u proljetnom i jesenskom razdoblju.

II. Aktivnosti vezano uz provedbu Uredbe Komisije (EU) 452/2014 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama operatora iz trećih zemalja u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 133, 6.5.2014.) (u daljnjem tekstu: Uredba 452/2014)

Uredba 452/2014 se odnosi na tehničke zahtjeve i izdavanje odobrenja operatorima trećih zemalja koji namjeravaju obavljati komercijalni zračni promet u Europskoj uniji (uključivo Island, Liechtenstein, Norvešku i Švicarsku) od strane EASA-e. Prema Uredbi, EASA provodi ocjenu sigurnosti operatora trećih zemalja koji moraju demonstrirati sukladnost s ICAO standardima. Takvo tehničko (sigurnosno) odobrenje izdano od EASA-e bit će preduvjet za odobravanje komercijalnih prometnih prava koja odobrenja ostaju u nadležnosti država članica.

Uredba predviđa prijelazno razdoblje od 30 mjeseci koje završava 26. studenog 2016. godine tijekom kojeg EASA mora odlučiti o podnesenim zahtjevima operatora. U prijelaznom razdoblju, a do donošenja odluke EASA-e za pojedinog operatora, Ured provodi ocjenu sigurnosti sukladno nacionalnom propisu odnosno Pravilniku o uvjetima i načinu izdavanja odobrenja za letenje inozemnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru. Ured ima uvid i prati status rješavanja zahtjeva pojedinih operatora trećih zemalja kroz EASA internetsku bazu zaprimljenih zahtjeva.

Operatore koji nakon stupanja na snagu Uredbe nisu obavljali komercijalni zračni prijevoz u Europskoj uniji, Ured je upućivao na obvezu podnošenja zahtjeva za odobrenjem EASA-i što tijekom prijelaznog razdoblja predstavlja preduvjet da bi Ured mogao započeti postupak odobravanja i provesti ocjenu sigurnosti prema nacionalnom propisu. U problematičnim slučajevima Ured je slao obavijesti i koordinirao daljnje postupanje s EASA-om.

U prosincu 2015. godine održana je treća EASA radionica za države članice vezano uz provedbu Uredbe 452/2014 na kojoj su prezentirane teme vezano uz: status podnesenih zahtjeva, način obrade zahtjeva u prijelaznom razdoblju, postupak konzultacija s državama članicama po pojedinim pitanjima, provođenje tehničkih sastanaka i audita operatora koji predstavljaju povećani rizik za sigurnost te donošenje negativnih odluka odnosno odbijanje zahtjeva operatora iz treće zemlje. Negativna odluka EASA-e o zahtjevu pojedinog operatora tijekom prijelaznog razdoblja ima izravan učinak na odobrenja prethodno izdana od države članice. Sukladno Uredbi 452/2014 i pravnom tumačenju Europske komisije, u takvim slučajevima države članice moraju povući svoje već izdano odobrenje za obavljanje linijskog ili povremenog zračnog prijevoza, a novo odobrenje isti operator može dobiti tek nakon što u ponovljenom postupku dobije tehničko odobrenje od EASA-e. Također, Ured mora obavijestiti EASA-u ako zaprimi zahtjev za odobrenjem od operatora kojemu je izdana negativna odluka.

3.1.10 Zaštita prava putnika

Prava putnika u zračnom prijevozu regulirana su prvenstveno Uredbama (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju zajedničkih pravila u vezi s naknadom i pomoći putnicima u slučaju uskraćivanja ukrcaja i otkazivanja ili dugih kašnjenja letova (SL L 46, 17. 2. 2004.), te Uredbom (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću (SL L 204, 26. 7. 2006).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu («Narodne novine» broj 94/13) mirno rješavanje sporova povodom prigovora putnika stavljeno je u isključivu nadležnost Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo (do 2013. godine nadležna tijela za ovu vrstu sporova bila su Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture i Agencija). Navedenim promjenama, a i ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, značajno je porastao broj prigovora putnika od 2012. do kraja 2015. godine, što se vidi iz tablice u nastavku.

Prigovor	Otkazan let	Duže kašnjenje	Uskraćen ukrcaj	Osoba sa smanjenom pokretljivošću	UKUPNO
2012.	-	1	1	-	2
2013.	7	27	2	-	36
2014.	8	39	1	1	49
2015.	38	110	12	-	160

Tablica 18: Pregled broja prigovora vezan uz zaštitu prava putnika

Za razliku od 2 zaprimljena predmeta u 2012. godini, u 2015. godini broj ukupno otvorenih predmeta je 160, a najveći broj prigovora odnosi se na slučajeve dužeg kašnjenja leta, i to letova niskotarifnih prijevoznika. Agencija po prigovoru putnika, a sukladno proceduri utvrđenoj od strane Europske komisije, utvrđuje jesu li ispunjene sve pretpostavke za pokretanje mirnog rješenja spora te potom, uzevši u obzir okolnosti slučaja i priloženu dokumentaciju, kontaktira prijevoznika, po potrebi i putnika, zračnu luku i druge pravne i fizičke osobe te donosi završno mišljenje koje dostavlja prijevozniku i putniku. Pritom treba naglasiti da rješavanje navedenih predmeta može potrajati i do dvije godine, koliko je gore navedenim Zakonom propisan zastarni rok za tražbine koje proizlaze iz ugovora o prijevozu i s njim povezane regresne tražbine.

3.1.11 Implementacija sustava upravljanja sigurnošću (SMS)

Jedan od prioriteta Agencije je uspostava i održavanje efikasnog i proaktivnog Sustava upravljanja sigurnošću (*Safety Management System* - SMS) u skladu s međunarodnim zrakoplovnim standardima, te jačanje i promoviranje kulture sigurnosti (*Safety culture*) i kulture pravičnosti (*Just culture*) u hrvatskom zrakoplovnom okruženju. Agencija je intenzivirala napore prema razvoju, implementiranju, održavanju i kontinuiranom poboljšanju postupaka i radnih procesa kako bi se osiguralo da se sve aktivnosti u zračnom prometu odvijaju u nadziranom okruženju, da ispunjavaju nacionalni i međunarodni zahtjevi i postižu željene performanse sigurnosti.

Provedbom Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu koja je stupila na snagu 15. studenog 2015. i stupanjem na snagu Pravilnika o provedbi Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu («Narodne novine» broj 107/15) sustavom izvješćivanja su obuhvaćeni svi subjekti civilnog zrakoplovstva, a promjena u odnosu na

prijašnje obveznike izvješćivanja je da su sustavom obuhvaćeni svi piloti zrakoplova uključujući i pilote Aneks II zrakoplova, te bespilotni zrakoplovi. Novi sustav definira i obvezu procjene rizika i analizu svakog događaja u kojemu je identificiran sigurnosni problem. S novim zahtjevima pojedini elementi i procesi kao što su identifikacija opasnosti, procjena rizika i mjere ublažavanja rizika postali su obvezujući i za subjekte koji nisu u obvezi uspostave cjelokupnog sustava SMS-a što znatno doprinosi jačanju sigurnosti na nacionalnoj razini. Provedbenom Uredbom Komisije (EU) 2015/1018 od 29. lipnja 2015. o utvrđivanju popisa u kojem se klasificiraju događaji u civilnom zrakoplovstvu koje treba obvezno prijaviti u skladu s Uredbom (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća definirani su svi događaji koje pojedini subjekti trebaju obvezno prijaviti.

U sklopu plana donošenja Pravilnika o provedbi Uredbe 376/2014, Agencija je u srpnju 2015. godine u suradnji s Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu održala radionicu sa zrakoplovnom industrijom kako bi primjenu zahtjeva i europski pravni okvir za izvješćivanje, analizu i naknadno postupanje u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu što bolje približila zainteresiranim stranama.

Procedure i procesi vezani uz sustav upravljanja sigurnošću Agencije opisani su u „*CCAA Aviation Safety Procedure Manual*“ (QSM-MAN-003) koji se kontinuirano revidira, te je u 2015. godini usklađen s Uredbom (EU) br. 376/2014. U okviru zadnje izmjene Priručnika prepoznate su i obveze uspostave i održavanja internog sustava upravljanja organizacijskim rizicima „*CCAA Hazard Log*“ u skladu sa zahtjevima EU propisa koje moraju ispunjavati nadležna tijela (*Authority Requirements*).

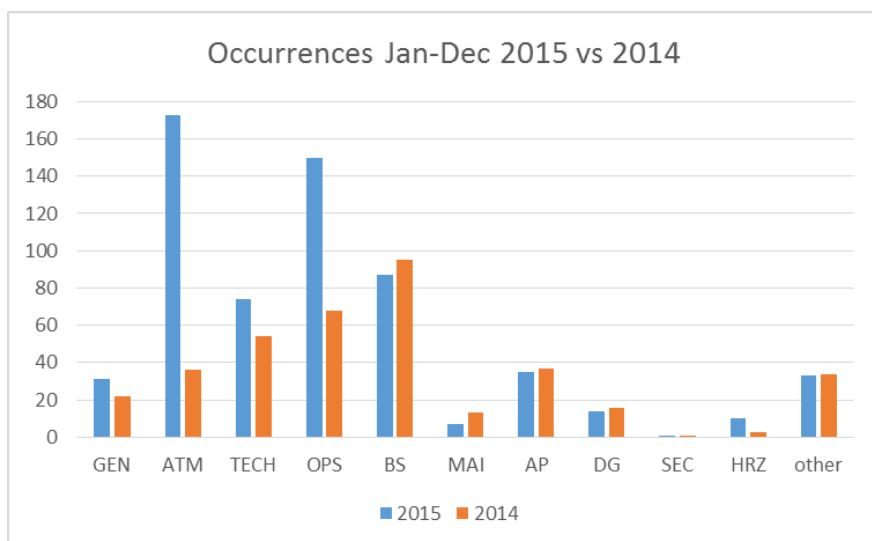
U skladu s utvrđenim procedurama, u 2015. godini su se održavali redovni sastanci Odbora za sigurnost (*Safety Board*) Agencije, koji su za cilj imali:

- kontinuiranu analizu podataka važnih za identifikaciju značajnih opasnosti i upravljanje rizicima;
- praćenje efikasnosti sustava izvješćivanja o događajima;
- odlučivanje o potrebi daljnjih analiza i istraga od strane Agencije;
- određivanje mjera i aktivnosti za otklanjanje uočenih opasnosti i rizika (*safety issue*).

Na zadnjem zasjedanju Odbora za sigurnost prezentirano je Godišnje izvješće o razini sigurnosti u zračnom prometu za 2015. godinu (*Yearly Aviation Safety Report*) na temelju podataka prikupljenih putem baze o događajima povezanim sa sigurnošću, a koju vodi Ured. Događaji su kategorizirani prema parametrima koje Agencija koristi za praćenje i statističku obradu prikupljenih podataka, a koji su usklađeni Nacionalnim programom sigurnosti u zračnom prometu.

Kako je u Izvješću i prezentirano, tijekom 2015. godine je zaprimljeno 615 izvješća o događajima što je gotovo dvostruko više od prethodnih godina kada se broj izvješća kretao oko 350 na godišnjoj razini. Glavni razlog je povećanje stope izvješćivanja pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i najvećeg operatora zrakoplova kod kojih se počelo izvješćivati i o događajima niske razine ozbiljnosti koji su do sada bili evidentirani samo u sklopu njihovih internih sustava. S obzirom da glavnina izvješća dolazi iz ova dva gore spomenuta izvora potrebno je i dalje aktivno poticati kulturu izvješćivanja kod manjih organizacija, a posebice pojedinaca.

U tablici koja slijedi prikazan je broj događaja prema postavljenim kategorijama.

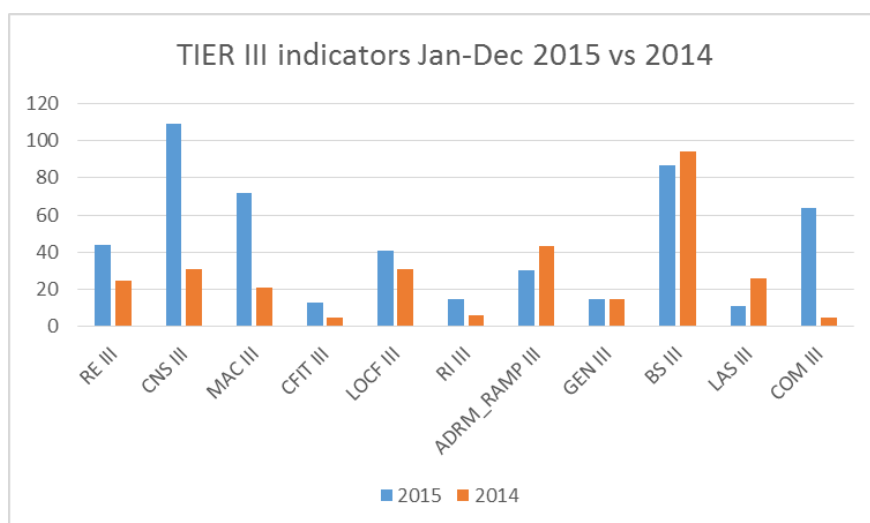
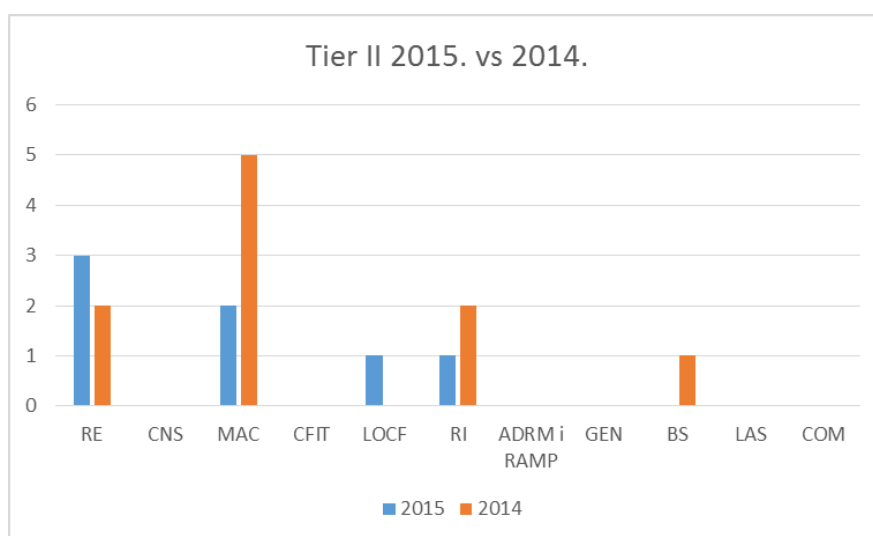
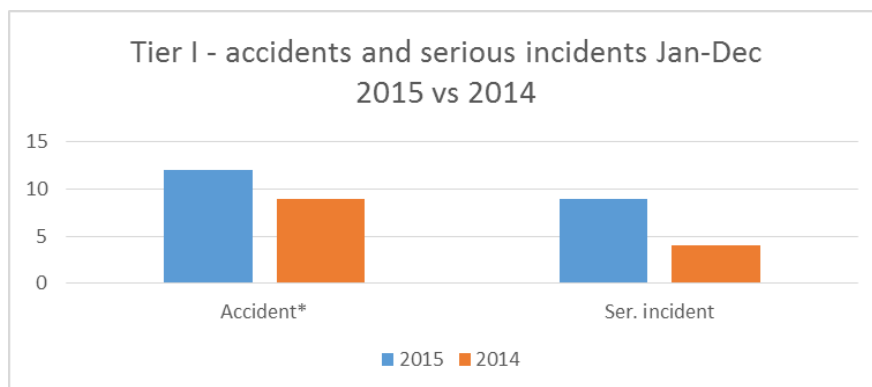
Grafikon 1: Broj događaja u civilnom zrakoplovstvu prema postavljenim kategorijama

Obzirom da je Agencije nadležna za nadzor uspostave i provedbe sustav upravljanja sigurnošću (SMS), shodno tome i u skladu s Programom i planom osposobljavanja zrakoplovnih inspektora provodi se kontinuirano osposobljavanje zrakoplovnih inspektora po pitanjima sustava upravljanja sigurnošću.

U sklopu ciklusa kontinuiranog nadzora zrakoplovnih subjekata, Agencija je tijekom 2015. godine nadzirala uspostavu i funkcioniranje SMS sustava onih subjekata od kojih se, sukladno odredbama Zakona te primjenivim EU propisima koji uređuju područje upravljanja rizicima i Naredbom o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2010-004, zahtjeva uspostava i održavanje funkcionalnog SMS-a.

Agencija je tijekom 2015. godine donijela paket mjera za kontrolu i ublažavanje rizika u generalnoj avijaciji jer je 2015. godina bila godina u kojoj je bilo značajno više nesreća s fatalnim ishodima nego prijašnjih godina. Između ostalog, mjere uključuju pojačani nadzor u domeni generalne avijacije kroz NCCO/NCO inspekcije (izvanredne provjere tehničke ispravnosti zrakoplova, nadzor izvođenja operacija, te provjere valjanosti dozvola pilota, pripremu i izvođenje leta itd.) kao i intenzivnije aktivnosti edukacije i informiranja zrakoplovne zajednice u svrhu podizanja razine stručnosti, poznavanja propisa i promocije sigurnosti u zrakoplovnoj zajednici, a pogotovo u domeni sportsko rekreativnog zrakoplovstva. Agencija je u suradnji s Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu tijekom 2015. godine za pilote generalne avijacije održala radionice u Osijeku i Sinju gdje su sudionicima prezentirani najvažniji rizici koji ugrožavaju sigurnost letenja sportsko rekreativnih zrakoplova, način vođenja i problemi u kontinuiranoj plovidbenosti, te zahtjevi, područje primjene i ciljevi nove Uredba 376/2014.

Prema Odluci o osnivanju Povjerenstva za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu («Narodne novine» broj 76/14 i 119/15) stručne poslove Povjerenstva obavlja Agencija. U 2015. godini doneseno je novo izdanje Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu («Narodne novine» broj 141/15) kojim je, između ostalog, izmjenjen i Plan sigurnosti u skladu s Europskim planom sigurnosti (EASp). Ažuriran je status aktivnosti koje su do sada završene u skladu s trogodišnjim razdobljem od 2012.-2014., te su definirane dodatne aktivnosti za slijedeće razdoblje 2015.-2017. Planom su definirane tri razine pokazatelja performanse sigurnosti, gdje prvu razinu (*Tier I*) čine nesreće i ozbiljne nezgode, drugu razinu nezgode (*Tier II*) i treću razinu (*Tier III*) čine svi ostali događaji povezani sa sigurnošću sa svojim podindikatorima. U skladu s definiranim pokazateljima Agencija je revidirala sustav za praćenje događaja povezanih sa sigurnošću te reevaluirala podatke za 2014. i 2015. godinu, prema grafikonima koji slijede.

Grafikon 2: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima

3.1.12 Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu

ICAO standardi i preporučena praksa (*SARPs*) sadržani u Aneksu 19 pozivaju države na uspostavu Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu, kako bi postigle prihvatljivu razinu performanse sigurnosti. Standardi zahtijevaju da države članice uspostave i održavaju zahtijevanu razinu sigurnosti, te da kontinuirano rade na unapređenju sigurnosti. ICAO opisuje Nacionalni program sigurnosti kao integrirani set regulative i aktivnosti usmjeren na podizanje razine sigurnosti.

Europska komisija je razvila Europski program sigurnosti (u daljnjem tekstu: EASP). Temeljem EASP-a, Europska agencija za sigurnost zračnog prometa (EASA) je inicijalno razvila i svake godine ažurira Europski plan sigurnosti zračnog prometa (u daljnjem tekstu: EASp), u kojem definira regionalne pokazatelje sigurnosti i aktivnosti vezane uz provedbu istih. Države članice EU, pa tako i Republika Hrvatska, u svojim nacionalnim programima sigurnosti moraju implementirati europske smjernice.

Vlada Republike Hrvatske je još 2011. godine donijela Odluku o osnivanju Povjerenstva za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu u svrhu uspostave i praćenja provedbe Nacionalnog programa sigurnosti (*State Safety Programme – SSP*) u zračnom prometu, donošenja strateških odluka i smjernica, te učinkovitog djelovanja na cjelokupni sustav sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. U skladu s odredbama Zakona, Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Povjerenstva, donosi Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu Republike Hrvatske. Stručne poslove za Povjerenstvo u skladu s Odlukom Vlade Republike Hrvatske obavlja Agencija.

Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu Republike Hrvatske razvijen je u skladu s ICAO okvirom definiranim u ICAO dokumentu 9859 (*Safety Management Manual*), smjericama Europske komisije definiranim u dokumentu *COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT Setting up an Aviation Safety Management System for Europe (COM(2011) 670)* i planom „*European Aviation Safety Plan*“ koji je razvila EASA za razdoblje 2014.-2017. godine.

Iako zahtjevi za Nacionalni program sigurnosti proizlaze iz ICAO standarda, mnoge aktivnosti u hrvatskom zračnom prostoru uključuju zajedničko djelovanje civilnog i vojnog zrakoplovstva. Iz tog razloga, Nacionalni program sigurnosti Republike Hrvatske utvrđuje područja suradnje i odgovornosti oko nadzora i civilnog i vojnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj.

Plan sigurnosti je sastavni dio Nacionalnog programa sigurnosti koji daje pregled onih područja u kojima su potrebna/moguća poboljšanja, a na koje Povjerenstvo i cjelokupna zrakoplovna zajednica trebaju fokusirati svoje aktivnosti. Plan sigurnosti uzima u obzir europske pokazatelje (proizlaze iz Europskog plana sigurnosti u zračnom prometu) i nacionalne pokazatelje do kojih se došlo analizom podataka prikupljenih kroz reaktivne (podaci o nesrećama i ozbiljnim nezgodama zrakoplova) i proaktivne procese upravljanja sigurnošću (podaci o događajima povezanim sa sigurnošću prijavljenim putem sustava obaveznog i dobrovoljnog izvješćivanja).

Tijekom 2015. godine, u suradnji s Povjerenstvom za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu pripremljeno je novo izdanje Nacionalnog programa sigurnosti radi prilagodbe izmjenama vezanih uz Europski plan sigurnosti koji je donijela EASA za razdoblje 2014.-2017., prepoznavanje radnih tijela i dokumenata koji se na globalnoj razini bave pitanjima sigurnosti zračnog prometa – ICAO RASG (Regional Aviation Safety Group) grupa i Globalni plan sigurnosti u zračnom prometu GASP (Global Aviation Safety plan) (točka 2.3), te izmjene Dodatka 4 - Plan sigurnosti. Plan sigurnosti sadrži aktivnosti i mjere koje će se provoditi u razdoblju od tri godine (2015.-2017.). Izmjenama Plana sigurnosti su promijenjeni indikatori za praćenje sigurnosti te su isti definirani kroz 3 razine (*Tiers*), gdje prvu razinu (Tier I) čine nesreće i ozbiljne nezgode, drugu razinu nezgode (Tier II) i treću razinu (Tier III) čine svi ostali događaji povezani sa sigurnošću sa svojim podindikatorima. Vrsta događaja podrazumijeva kompatibilnost sa ICAO ADREP taksonomijom koja je sadržana u ECCAIRS bazi.

Za potrebe Povjerenstva, Agencija je kvartalno i na godišnjoj razini pripremala izvješće „Aviation Safety Report“ o stanju sigurnosti u zračnom prometu. U izvješćima su statistički obrađeni podaci prikupljeni putem reaktivnog i proaktivnog procesa upravljanja sigurnošću, tj. podaci o događajima povezanim sa sigurnošću prijavljeni putem programa obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja. Podaci su pohranjeni u bazi događaja Agencije koju vodi Ured.

Od značajnijih aktivnosti koje proizlaze iz obveza prema Planu sigurnosti, Agencija je tijekom 2015. godine kontinuirano nastavila pratiti provedbu i učinkovitost implementacije Europskih akcijskih planova za smanjenje specifičnih rizika u letenju.

3.1.13 Odobravanje naknada zračnih luka i utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada te nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske

Odobravanje naknada zračnih luka

Agencija odobrava cjenike naknada zračnih luka i njegove izmjene. U 2015. godini zaprimljena su 4 zahtjeva u svezi s reguliranim naknadama zračnih luka.

U siječnju 2015. godine Međunarodna zračna luka Zagreb podnijela je zahtjev za povećanje visine naknade centralizirane infrastrukture za putnički i operativni prihvat i otpremu.

U veljači 2015. godine Aerodrom Brač podnio je zahtjev za izdavanje odobrenja Programa politike poticaja na važeći cjenik usluga u zračnom prometu iz 2013. godine.

U travnju 2015. godine Zračna luka Zadar podnijela je zahtjeve za:

- smanjenje visine naknade putničkog servisa u domaćem prometu,
- smanjenje visine naknade putničkog servisa u međunarodnom prometu,
- uvođenje naknade za putnike s posebnim potrebama (PRM) te
- povećanje visine naknade za zaštitu zračnog prometa po putniku u odlasku iz zračne luke s odgođenom primjenom od dana preuzimanja poslova od Ministarstva unutarnjih poslova.

U travnju 2015. godine Zračna luka Osijek podnijela je zahtjev za povećanje visine naknade za zaštitu zračnog prometa po putniku u odlasku iz zračne luke s odgođenom primjenom - od dana preuzimanja poslova od Ministarstva unutarnjih poslova.

Postupak odobravanja odvijao se u suradnji s Uredom zaštite zračnog prometa, Odjelom zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova te Specijalistom za performanse sustava zračnog prometa. Uz priloženu suglasnost korisnika zračnih luka, Agencija je utvrđivala opravdanost zahtjeva s obzirom na prikazane troškove poslovanja, provjere transparentnosti i nediskriminirajuće primjene cjenika prema svim korisnicima usluga temeljem kojih je izdala rješenje na dostavljene zahtjeve.

Utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada

U skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada («Narodne novine» broj 91/13), Agencija utvrđuje jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada za naplatne zone u Republici Hrvatskoj, u skladu s EUROCONTROL-ovim Sustavom rutnih naknada i odgovarajućim EU propisima. U 2015. godini, Agencija je, u propisanom postupku, utvrdila jedinstvenu konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu rutnih naknada Republike Hrvatske za 2016. godinu, te iste uputila u daljnji postupak donošenja pred Proširenim odborom za rutne naknade (*Enlarged Committee for Route Charges*) EUROCONTROL-a. Isto tako, Agencija je utvrdila konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu terminalnih naknada Republike Hrvatske za 2016. godinu.

Jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada objavljuju se na način uobičajen u zračnom prometu putem Zbornika zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (AIP) i EUROCONTROL-ovih okružnica (*Information Circulars*).

Agencija je stalni član Proširenog odbora za rutne naknade (*Enlarged Committee for Route Charges*) koji je dio nadzorne strukture EUROCONTROL-a, a sastoji se od predstavnika zemalja članica. Također, u okviru ovog odbora djeluje i stalna radna grupa (Study group) čiji zadaci se sastoje u razmatranju različitih financijskih pitanja u organizaciji procesa prikupljanja i obrade podataka koje zemlje članice dostavljaju EUROCONTROL-u i Europskoj komisiji. Agencija ima stalnog predstavnika u okviru ove radne grupe.

Nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske

Operatori aerodroma

Na osnovu Pravilnika o uvjetima kojima mora udovoljavati operator aerodroma za izdavanje te način izdavanja svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma, Pravilnika o pružanju zemaljskih usluga te Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2010-005 Rev.2 Postupak i kriteriji za izdavanje Odobrenja za pružanje zemaljskih usluga, utvrđuje se potreba procjenjivanja financijskog položaja operatora aerodroma u okviru izdavanja i redovitog nadzora imatelja svjedodžbe aerodroma kao i procjena financijskog položaja pružatelja zemaljskih usluga.

U okviru ovih propisa propisano je da je operator aerodroma i pružatelj zemaljskih usluga dokazuje svoju ekonomsku sposobnost dostavljanjem različite financijske dokumentacije tj. dokazima o ekonomskoj sposobnosti kao što su: godišnja financijska izvješća o rezultatima poslovanja, izvješće ovlaštenog revizora o obavljenoj reviziji poslovanja, Bruto bilancu, Bilancu, Račun dobiti i gubitka, Investicijski plan poslovanja uz Plan izvora sredstava, Obrazloženje realizacije plana. Isto tako imatelji svjedodžbe aerodroma kontinuirano su dužni dostavljati dokaze o ekonomskoj sposobnosti operatora za prethodnu kalendarsku godinu.

Pregled ekonomske sposobnosti operatora aerodroma kontinuirani je posao koji se obavlja tijekom cijele godine. Djelokrug rada ne uključuje samo verifikaciju i kontrolu dokumentacije već ima i savjetodavnu ulogu te obuhvaća i kontinuirani nadzor primjene važećih računovodstvenih propisa.

Isto tako Pravilnikom o pružanju zemaljskih usluga predviđa se razdvajanje računa (konta) za djelatnost zemaljskih usluga od računa za druge djelatnosti u skladu s važećom komercijalnom praksom.

Isto tako, Agencija odobrava unutar cjenika naknada zračnih luka tzv. regulirane usluge. Prema postojećim ICAO standardima potrebno je da cijena navedenih usluga nikako ne može biti iznad troškova tj. traži se ekonomska opravdanost cijene pojedine usluge. Svaka korekcija cjenika reguliranih usluga se pomno ispituje u skladu s važećom regulativom i obvezom zračnih luka o razdvajanju financijskih tokova.

Tijekom 2015. godine pregledana su financijska izvješća slijedećih operatora aerodroma: Zračna luka Pula d.o.o., Aerodrom Brač d.o.o., Zračna luka Dubrovnik d.o.o., Zračna luka Split d.o.o., Međunarodna Zračna luka Zagreb d.d., Zračna luka Zadar d.o.o., Zračna luka Osijek d.o.o., Zračna luka Rijeka d.o.o., Zračno pristanište Mali Lošinj d.o.o. i Varaždin Airport d.o.o.

Pregled financijskih izvješća uključuje i pregled planova poslovanja za buduće razdoblje u kojem se glavni naglasak stavlja na kontinuitet poslovanja i financijsku sposobnost u području sigurnosti operacija na aerodromima. U 2015. godini svi navedeni operatori su udovoljavali ovim kriterijima. Tijekom 2015. godine Varaždin Airport d.o.o. prestao je s radom radi pokretanja stečajnog postupka.

Operatori zrakoplova

U skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici (preinaka) (SL L 293, 31.10.2008.), Agencija je ovlaštena utvrđivati financijski položaj operatora zrakoplova.

Agencija je gore navedeni EU propis razradila internim dokumentom Postupak za izdavanje, kontinuirano praćenje valjanosti, privremeno oduzimanje i oduzimanje operativne licencije u okviru kojeg se utvrđuju obveze zračnog prijevoznika i procedura procjenjivanja financijskog položaja ovisno o tipu operativne licencije.

Postupak razrađuje prikupljanje specifične dokumentacije koja obuhvaća financijska izvješća, izvještaje o bonitetu, planove poslovanja i drugu propisanu dokumentaciju zračnog prijevoznika koja služi provjeri ispunjenja uvjeta financijske sposobnosti u trenutku izdavanja i tijekom kontinuiranog praćenja valjanosti operativne licencije.

Isto tako predviđene radnje obuhvaćanju i možebitne promjene tijekom rada operatora (tehničke i financijske) kao i slučajeve privremenog ili trajnog oduzimanja operativne licencije.

Pristigla dokumentacija se preispituje u skladu s dobrom financijskom praksom te važećim zakonodavstvom uz posebni osvrt na: odgovarajuće propise kojima se regulira poslovanje trgovačkih društava odnosno poslovanje subjekta ovisno o statusu podnositelja zahtjeva i odgovarajuće propise kojima se regulira financijsko poslovanje ovisno o statusu podnositelja zahtjeva.

Analiza financijskih izvještaja temelji se na horizontalnoj i vertikalnoj analizi uz korištenje financijskih pokazatelja kao što su: pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti, pokazatelji profitabilnosti i pokazatelji investiranja.

Tijekom 2015. godine pregledana je financijska dokumentacija u okviru odobravanja operativne licencije ili kontinuiranog praćenja valjanosti postojeće operativne licencije kod slijedećih operatora zrakoplova: Croatia Airlines d.d., Air Pannonia d.o.o., Trade air d.o.o., Sky Vision d.o.o., Limitless Airways d.o.o., Delić Air d.o.o., Mali Lošinj d.o.o., Eudora let d.o.o., European Coastal Airlines d.o.o., Winair d.o.o. i Jung sky d.o.o.

Prema gore navedenoj proceduri za svakog od operatora zrakoplova utvrđuje se financijski položaj radi utvrđivanja financijske sposobnosti udovoljavanja tekućim i eventualnim budućim zahtjevima iz područja sigurnosti operacija. Operatori zrakoplova se kontaktiraju osobno i primjenjuje se individualni pristup, jer se i obim njihovih operacija znatno razlikuje. Tijekom 2015. godine manje financijske poteškoće uočene su kod 1 operatora, a kod 1 operatora je povučena operativna licencija radi obustavljanja djelatnosti na duže od 6 mjeseci.

Također, određeni broj operatora zrakoplova ima znatna nova ulaganja u Republiku Hrvatsku kupnjom novih aviona ili ulaganjem u infrastrukturu pa će se financijskoj sposobnosti operatora i u 2016. godini pridavati posebna pozornost.

3.2 Otklanjanje nalaza iz prethodnih nadzora/inspekcija međunarodnih organizacija

U 2015. godini, Agencija je nastavila otklanjati preostale nalaze iz prethodnih nadzora/inspekcija međunarodnih organizacija prema planovima korektivnih mjera.

3.2.1 Otklanjanje nalaza iz ICAO – USOAP nadzora

Tijekom nadzora koji je Organizacija međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO) provela 2010. godine u sklopu ICAO - USOAP programa (*Universal Safety Oversight Audit Programme*) otvoreno je ukupno 58 nalaza neusklađenosti, od kojih Agencija ima nadležnost za provedbu korektivnih mjera nad 44 nalaza, od kojih 4 nalaza u suradnji s resornim Ministarstvom, te 1 nalaz u suradnji s Ministarstvom obrane.

Do početka 2015. godine Agencija je implementirala korektivne mjere predložene dostavljenim Planom korektivnih mjera za ukupno 43 nalaza čija je rješavanje u nadležnosti Agencije.

Slijedom toga je u lipnju 2015. godine resornom Ministarstvu dostavljen ažurirani status korektivnih mjera čija je provedba u nadležnosti Agencije kojim se potvrđuje da su sve korektivne mjere implementirane, osim mjere za nalaza ICAO-ORG/01.

Korektivne mjere na spomenuti nalaz ICAO-ORG/01 se provode u suradnji s resornim Ministarstvom, a odnose se na rješavanje pitanja vezanih za sporazum o pružanju operativnih usluga u zračnom prometu (Cross border agreement) sa susjednim državama Slovenijom i Italijom. Dok nisu potpisani međudržavni sporazumi o delegiranju zračnog prostora s Italijom, Agencija nema pravne osnove za sklapanje sporazuma s nadležnim NSA-om susjedne države. Pitanja o pružanju operativnih usluga u zračnom prometu sa Slovenijom uređena su kroz odredbe Sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE).

U cilju što efikasnijeg ažuriranja statusa Republike Hrvatske prema ICAO-u, Agencija je u studenom 2015. godine ICAO Nacionalnom koordinatorskom tijelu dostavila i ažurirane odgovore na ICAO USOAP CMA Protocol Questions koji su nakon provedenog nadzora klasificirani kao „not satisfactory“ prema domenama: pružanje usluga u zračnoj plovidbi - Air Navigation Service (ANS), regulativa - Legislation (LEG), organizacija civilnog zrakoplovstva - Civil Aviation Organisation (ORG), licenciranje i osposobljavanje - Personnel Licensing and Training (PEL), aerodromi i zemaljska sredstva - Aerodromes and Ground Aids (AGA), plovidbenost zrakoplova - Airworthiness of Aircraft (AIR) i operacije zrakoplova - Aircraft Operations (OPS).

3.2.2 EASA standardizacija

U srpnju 2015. godine EASA je nad Agencijom u provela jednu fokusiranu standardizacijsku inspekciju u području certificiranja i nadzora FSTD-a.

Predmet fokusirane inspekcije EASA – Focused Standardisation Inspection - FSTD.HR.07.2015 bilo je postupak certificiranja operatora Heli centar toplice d.o.o, kojemu je tijekom 2014. godine Agencija izdala certifikat kvalifikacije simulatora letenja (Full flight simulator - FFS) razine D (level D) tipa helikoptera Mi-8/Mi-171 i certifikat kvalifikacije uređaja za vježbanje navigacijskih procedura (Flight navigation procedure trainer - FNPT) razine kvalifikacije II (qualification level II) tipa helikoptera Mi-8/Mi-171. Tijekom nadzora EASA je utvrdila 5 nesukladnosti, od kojih je 1 kategorije D (veće nesukladnosti), a 4 kategorije C (manje nesukladnosti).

U skladu s nalazima definiranim u EASA Finalnom izvješću koji je Agenciji dostavljen u rujnu 2015. godine pripremljen je i od strane EASA-e usvojen Plan korektivnih mjera koji između ostalog predviđa podizanje razine praktičnog (OJT) osposobljavanja zrakoplovnih inspektora u području certificiranja i nadzora FSTD u suradnji s

drugim, u ovom području, iskusnijim zrakoplovnim vlastima. Korektivne mjere se provode sukladno rokovima definiranim u Planu.

Tijekom 2015. godine nastavljene su i aktivnosti na provođenju korektivnih mjera na nalaze standardizacijske inspekcije EASA-e u području ATM/ANS iz 2012. godine (ATM.HR.10.2012) i fokusirane inspekcije (ATM/ANS.HR.03.2014.) iz 2014. godine. Slijedom toga je u lipnju 2015. godine od strane EASA-e potvrđeno zatvaranje svih prethodno utvrđenih nalaza u ATM/ANS domeni.

Agencija je tijekom 2015. godine nastavila rad na otklanjanju nalaza sveobuhvatne (comprehensive) standardizacijske inspekcije provedene od strane EASA-e u 2014. godini u području provođenja Ramp inspekcija (RAMP.HR.11.2014). Kako je većina nalaza bila vezana za implementaciju Uredbe Komisije (EU) br. 965/2012 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 296, 25.10.2012.) u internim procedurama Agencije, tijekom 2015. godine je pripremljena i objavljena revizija Priručnika RAMP inspekcija. Revizijom Priručnika su detaljnije razrađeni postupci vezani uz nasumične inspekcije, odabir zrakoplova za pregled u slučaju kratkog „turnaround-a“ i izvori za prikupljanje i obradu informacija. Nakon provedenih korektivnih mjera EASA je u prosincu 2015. godine potvrdila zatvaranje svih nalaza.

3.2.3 EASA izvješće o kontinuiranom praćenju (Continuous Monitoring Report)

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 628/2013 o metodama rada Europske agencije za sigurnost zračnog prometa prilikom obavljanja inspeksijskog nadzora u području standardizacije i praćenju primjene pravila Uredbe (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 736/2006 (SL L 179, 29.6.2013.) uvodi koncept kontinuiranog praćenja (Continuous Monitoring Approach – CMA). Glavni cilj CMA koncepta je tranzicija iz sustava audita usklađenosti (*compliance audits*) prema planiranim i redovitim intervalima bez obzira na rezultate, na sustav koji je više orijentiran na rizike i stvarne performanse nekog sustava, a koji omogućava određivanje prioritetnih inspekcija kada i gdje se ukaže potreba.

Takav koncept je u skladu i s razvojem ICAO Universal Safety Oversight Audit Programme (USOAP) koji je također usvojio koncept kontinuiranog praćenja, kako je opisano u dokumentu ICAO Doc 9735.

CMA koncept predviđa povećanje maksimalnog intervala između dvije sveobuhvatne (*full-scope*) EASA standardizacijske inspekcije sa sadašnje 2 godine na ciklus od 4 godine. Između 2 svobuhvatne EASA inspekcije CMA koncept predviđa mogućnost provođenja ad-hoc standardizacijskih inspekcija sa svrhom istraživanja određenih problema koji proizlaze iz kontinuiranog praćenja koje provodi EASA ili na zahtjev Europske komisije, te fokusiranih standardizacijskih inspekcija na osnovu identificiranih prioriteta, a koje su usmjerene na specifično područje i/ili na procjenu statusa implementacije dogovorenih korektivnih. Ti se inspeksijski pregledi obavljaju u intervalima koji se određuju na temelju rezultata kontinuiranog praćenja koje provodi EASA.

Prema spomenutoj Uredbi, EASA kvartalno prikuplja i analizira relevantne podatke i procjenjuje sposobnost nacionalnih zrakoplovnih vlasti u provedbi nadzora sigurnosti. Podaci se prikupljaju iz više izvora: Europska komisija, EASA, nacionalne zrakoplovne vlasti i druga međunarodna tijela (ICAO, EUROCONTROL, Međunarodni monetarni fond itd.). U cilju efikasnijeg procesa prikupljanja podataka EASA je razvila web korisničko sučelje nazvano *Standardisation Information System* (SIS).

Sve prikupljene podatke EASA obrađuje u tzv. Modelu, sustavu koji osigurava objektivnu i konzistentnu analizu, a koji u obzir uzima slijedeće indikatore:

- opće podatke o državi članici (politička stabilnost, promjene BDP-a, SSP implementacija, ICAO LEI (nedostatak efektivne implementacije korektivnih mjera - Lack of Effective Implementation (LEI) itd.);

- podatke o nadležnim zrakoplovnim vlastima (npr. promjene budžeta, značajne promjene u organizaciji, broj i fluktuacija tehničkog osoblja koje provodi certifikaciju i nadzor prema domenama itd.);
- veličinu i kompleksnost zrakoplovne industrije (broj zrakoplova u registru, broj odobrenih organizacija i izdanih dozvola, promet itd.);
- podatke o razini sigurnosti (neposredni sigurnosni problem (immediate safety concern), SAFA omjer, broj nesreća, ozbiljnih nezgoda itd.);
- rezultate prethodnih standardizacijskih inspekcija;
- sposobnost nadležnih tijela za djelotvornu provedbu korektivnih mjera;
- rezultate pregleda izvedenih na temelju međunarodnih konvencija ili državnih programa za ocjenu sigurnosti;
- vrijeme od zadnje standardizacijske inspekcije itd.

Rezultati modela (ulazni podaci i rezultati ocjenjivanja) u obliku kvartalnih izvješća (Continuous Monitoring Report) se stavljaju na raspolaganje nacionalnom koordinatoru za standardizaciju dotične države članice. EASA svake godine dostavlja i Europskoj komisiji godišnje izvješće o aktivnostima stalnog praćenja i inspekcijskim nadzorima izvedenim tijekom prethodne godine.

Na temelju kontinuiranog praćenja i provedenih analiza, EASA prilagođava program inspekcijskog nadzora, određuje prioritete, te planira i određuje područje i obim (scope) standardizacijske inspekcije. Kada postoji dokaz da je došlo do pogoršanja performanse sigurnosti, EASA poduzima odgovarajuće mjere u skladu s ovlastima iz Uredbe.

U zadnjem EASA izvješću s kontinuiranog praćenja iz prosinca 2015. godine stoji da je Republika Hrvatska ocijenjena visokim ocjenama u svim domenama što ukazuje na visoki stupanj udovoljavanja postavljenim zahtjevima, te omogućava povećanje maksimalnog intervala između dvije sveobuhvatne (full-scope) EASA inspekcije na ciklus do 4 godine. Tako će u skladu s postignutim ocjenama Agencija tijekom 2016. godine biti predmet 2 standardizacijske inspekcije, i to:

- u području letačkih operacija (OPS). Zadnja sveobuhvatna inspekcija u ovom području je provedena tijekom 2012. godine (protek od 4 godine), te
- u području pružanja usluga u zračnoj plovidbi (ATM/ANS). Zadnja sveobuhvatna inspekcija u ovom području je provedena tijekom 2012. godine (protek od 4 godine), nakon čega je provedena još jedna fokusirana (follow-up) inspekcija od strane EASA-e tijekom 2014. godine.

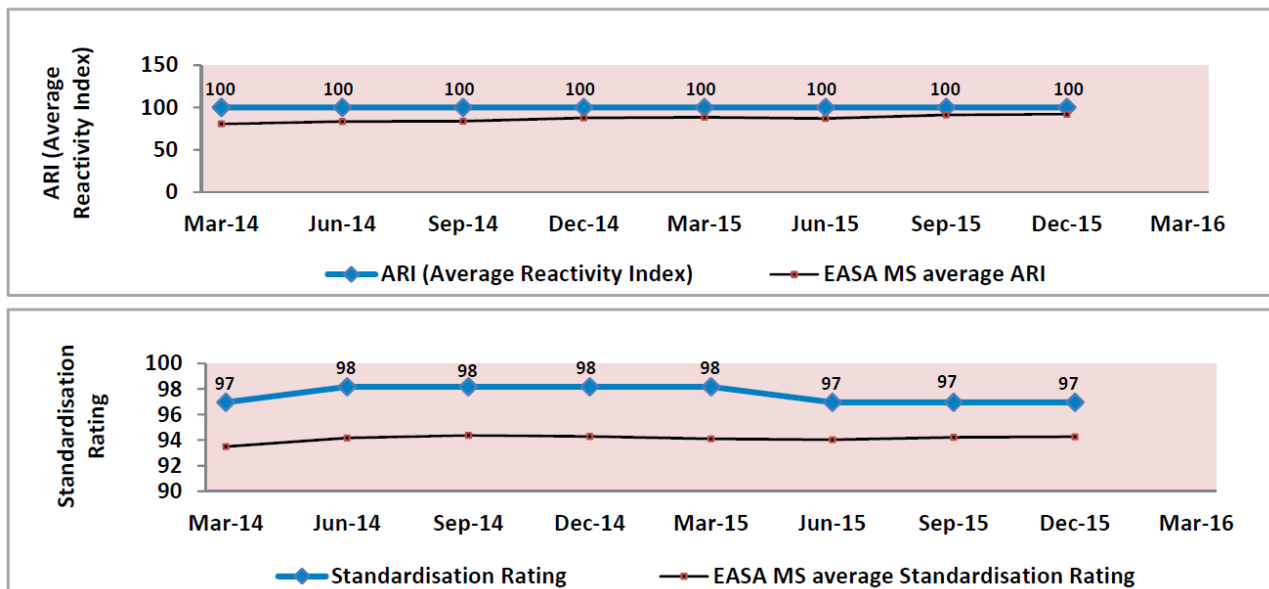
Izvješće također obuhvaća pokazatelje prosječnog indeksa reaktivnosti (Average Reactivity Indeks - ARI), koji označava reaktivnost zemlje u rješavanju i zatvaranju nalaza sa standardizacijskih inspekcija. Izvješće obuhvaća i standardizacijske ocjene (Standardisation Rating) za svako od područja u kojem EASA provodi standardizacijske inspekcije.

Prema kvartalnim EASA izvješćima za 2015. godine prosječni indeksi reaktivnosti i standardizacijske ocjene Republike Hrvatske u gotovo svim područjima su iznad prosjeka indeksa i ocjena država članica EU (EASA MS average - ARI). Slijede prikazi prosječnih indeksa reaktivnosti i standardizacijskih ocjena za područja u kojima EASA provodi standardizacijske inspekcije.

Napomena: nije dostupan prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena za područje *Ramp* inspekcija.

Code **HR**

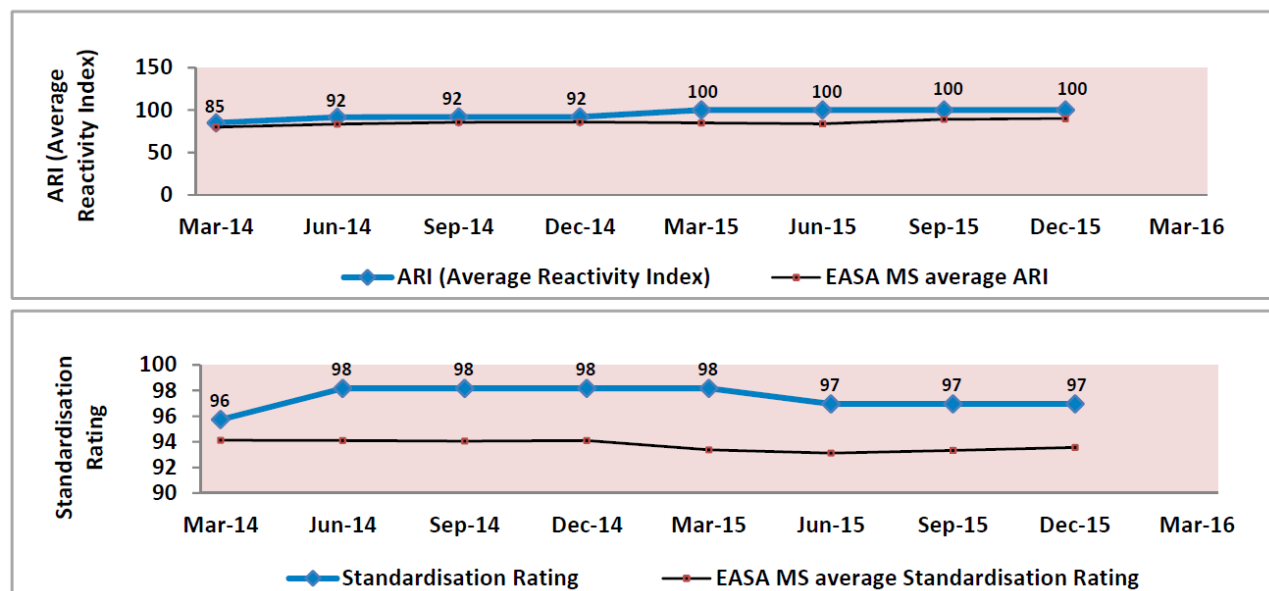
Domain **MED**

Grafikon 3: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – zrakoplovna medicina (ACW/MED)

Code **HR**

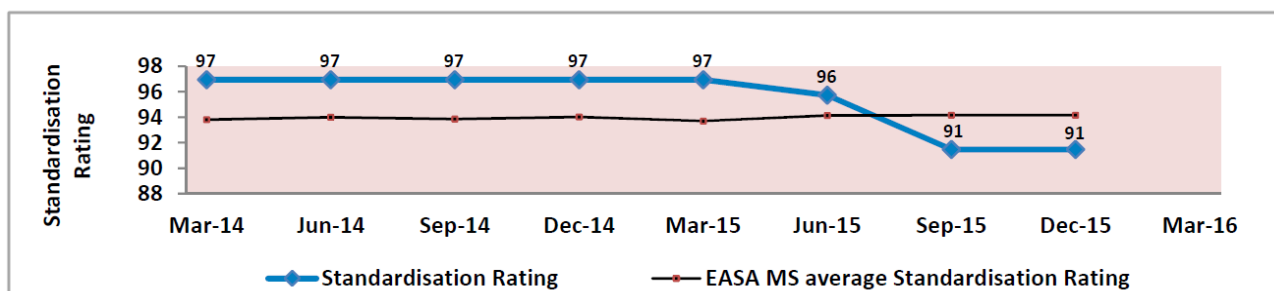
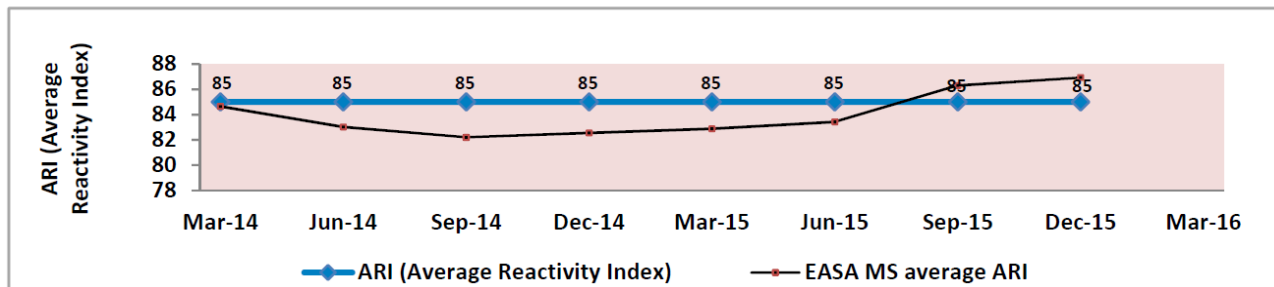
Domain **FCL**

Grafikon 4: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – licenciranje zrakoplovnog osoblja (ACW/FCL)

Code **HR**

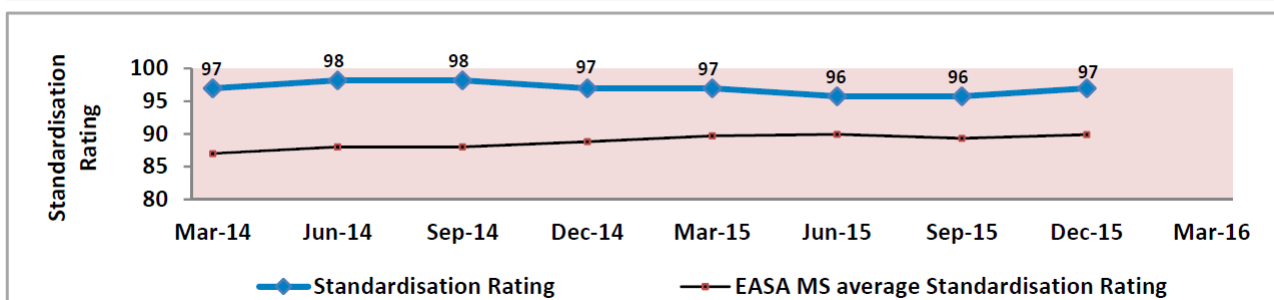
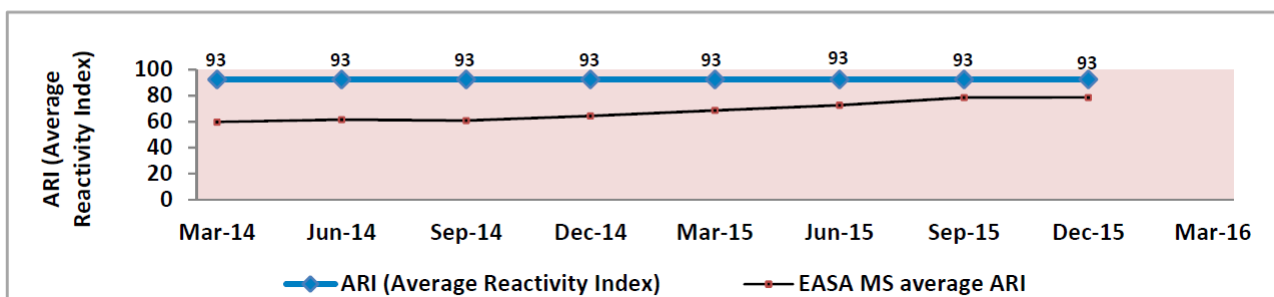
Domain **FSTD**

Grafikon 5: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – simulatori letenja (ACW/FSTD)

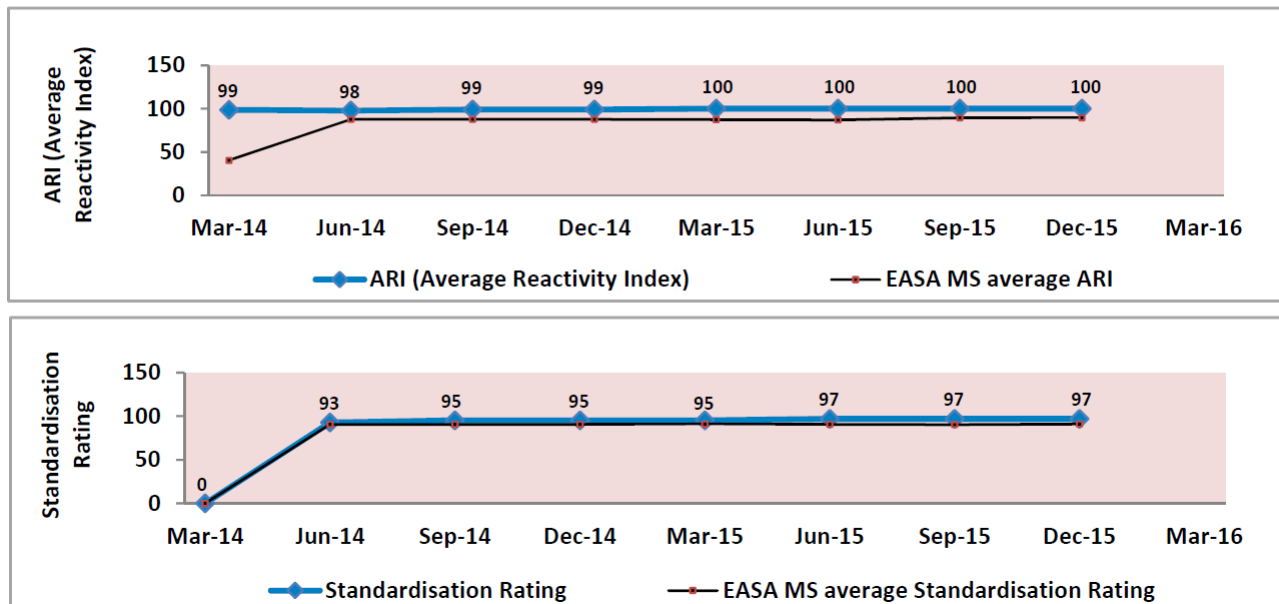
Code **HR**

Domain **OPS**

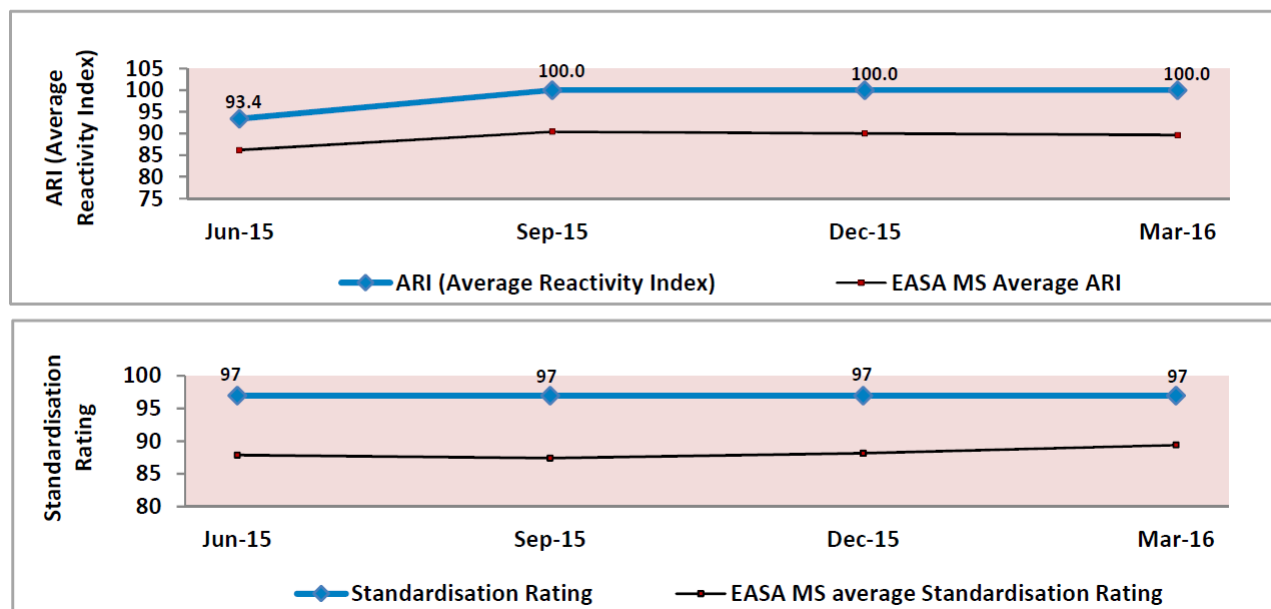
Grafikon 6: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – letačke operacije (OPS)

Code **HR**

Domain **AIR**

Grafikon 7: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – plovidbenost zrakoplova (AIR)

Code **HR**

Domain **ANS**

Grafikon 8: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ATM/ANS)

Iz prikazanih grafikona vidljivo je kako je kako su prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena za Republiku Hrvatsku u gotovo svim područjima značajno iznad prosjeka država članica EU. Nešto slabiji rezultat u području simulatora letenja (ACW/FSTD) posljedica je nalaza fokusirane inspekcije EASA – Focused Standardisation Inspection - FSTD.HR.07.2015 iz srpnja 2015. godine koji se otklanjaju sukladno Planu korektivnih mjera. Prikazano potvrđuje visoku kvalitetu obavljanja poslova iz nadležnosti Agencije.

3.3 Jedinствeno europsko nebo (SES)

Tijekom 2015. godine, Agencija je nastavila provoditi aktivnosti vezane uz europsku inicijativu Jedinствeno europsko nebo (*Single European Sky – SES*) kako slijedi u nastavku.

3.3.1 Lokalni plan implementacije jedinственог europskog neba (LSSIP)

Republika Hrvatska je potpisala i ratificirala Međunarodnu konvenciju o suradnji o sigurnosti zračne plovidbe s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL (Zakon o potvrđivanju Protokola s usuglašenom Međunarodnom konvencijom o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe - EUROCONTROL («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 8/05). Jedna od obaveza koja proizlazi iz Konvencije je sudjelovanje u projektu Europskog plana implementacije jedinственог europskog neba (*European Single Sky Implementation Plan* - u daljnjem tekstu ESSIP).

ESSIP predstavlja zajednički dogovoren plan provedbe obaveza koje proizlaze iz regulative jedinственог europskog neba, s ciljem poboljšanja europske mreže zračnog prometa koji ima sljedeće ciljeve: povećanje ekonomičnosti, kapaciteta i sigurnosti zračnog prometa, te povećanje zaštite okoliša. Temeljem ESSIP-a se razvijaju lokalni planovi implementacije jedinственог europskog neba (*Local Single Sky Implementation Plan* - LSSIP) na razini država, pa tako i LSSIP Republike Hrvatske.

LSSIP dokument je podijeljen u dva dijela. Prvi dio čini tiskani dokument (razina 1) u kojem se opisuju uloge i zadaće svih zainteresiranih subjekata u području upravljanja zračnim prometom (Ministarstva nadležnog za civilni zračni promet, Ministarstva nadležnog za poslove obrane, Agencije, pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, te zračnih luka). LSSIP dokument (razina 1) je javan dokument te je dostupan na ovoj adresi: <https://www.eurocontrol.int/articles/croatia>. Drugi dio LSSIP-a (razina 2) predstavlja on-line bazu podataka koja predstavlja detaljan plan implementacije svakog pojedinog subjekta i služi tim subjektima za kreiranje vlastitih planova i kasnije praćenje implementacije ESSIP ciljeva. Unutar baze podataka vidljive su obveze svih zainteresiranih subjekata, a također zbog uspoređivanja s dostignućem implementacije na FAB CE razini, vidljivi su i planovi implementacije ciljeva ostalih FAB CE država.

U 2015. godini, Agencija je zajedno s ostalim subjektima sudjelovala u izradi LSSIP dokumenta razine 1 i 2. te je s tim ciljem organizirana 2 sastanka sa ostalim zrakoplovnim subjektima. Budući da je Agencija nadležna za predlaganje nacrtu prijedloga podzakonskih propisa u civilnom zrakoplovstvu, Agencija je izradila regulatorni okvir za implementaciju svakog pojedinog cilja LSSIP-a za Republiku Hrvatsku, koji je sastavni dio LSSIP dokumenta razine 2. Koordinaciju izrade LSSIP dokumenta obavlja nacionalni koordinator za LSSIP iz resornog Ministarstva.

Poradi izmjene ESSIP dokumenta u odnosu na 2014. godinu, posljedično je došlo do promjene LSSIP dokumenta. Ukupni broj LSSIP ciljeva koji se odnose na Republiku Hrvatsku za 2015. godinu iznosi 33, s time da su 2 cilja ukinuta, dok je dodano 4 novih ciljeva prema sljedećem:

Ukinuti ciljevi:

- ATC02.2 Implement ground based safety nets - Short Term Conflict Alert (STCA)
- COM09 Migrate ground international or regional X.25 data networks or services to the Internet Protocol (IP)

Dodani ciljevi:

- AOM21.1 - Implementation of Direct Routing
- AOP11 - Initial Airport Operations Plan

- ATC12.1 - Implement automated support for conflict detection, resolution support information and conformance monitoring
- FCM06 - Traffic Complexity Assessment

Status implementacije pojedinih LSSIP ciljeva (projekata) je slijedeći:

Status	Završeno	Djelomično završeno	Planirano	Bez Plana	Kašnjenje u implementaciji
Broj projekata	6	8	11	1	6

Tablica 19: Status implementacije LSSIP ciljeva

Ciljevi s kojima se kasni u implementaciji su slijedeći: *AOP03 - Improve runway safety by preventing runway incursions*, *COM10 - Migrate from AFTN to AMHS*, *ENV01 (LDZA) - Implement Continuous Descent Operations (CDO) techniques for environmental improvements*, *INF04 - Implement integrated briefing*, *ITY-ADQ - Ensure quality of aeronautical data and aeronautical information*, *SAF10 - Implement measures to reduce the risk to aircraft operations caused by airspace infringements*.

Implementacija navedenih ciljeva koji su u statusu kašnjenja može se ubrzati donošenjem nacionalne strategije razvoja zračnog prometa te boljom suradnjom svih zrakoplovnih subjekata, pravovremenom implementacijom Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu («Narodne novine broj 141/14») i pripadajućeg Plana sigurnosti, kao i donošenjem Nacionalnog plana implementacije prostorne navigacije temeljene na performansama zrakoplova (*Performance Based Navigation - PBN*).

3.3.2 Funkcionalni blok zračnog prostora Srednja Europa (FAB CE)

Uspostava funkcionalnih blokova zračnog prostora (*Functional Airspace Block - FAB*) dio je inicijative Europske unije za stvaranje Jedinstvenog europskog neba (*Single European Sky - SES*), čiji je cilj optimizacija i poboljšanje odvijanja zračnog prometa u Europi, te posljedično smanjenje kašnjenja i ukupnih troškova.

Republika Hrvatska je, temeljem Sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (*Functional Airspace Block Central Europe - FAB CE*) koji je potpisan 5. svibnja 2011. godine u Brdu kod Kranja u Sloveniji te Zakona o potvrđivanju Sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 5/12), članica Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe.

U cilju provedbe zadaće nadzora sigurnosti unutar FAB CE, 30. svibnja 2011. godine potpisan je u Bratislavi Sporazum o suradnji kojim se pobliže reguliraju odnosi između nacionalnih nadzornih tijela unutar FAB CE, te je temeljem tog Sporazuma definiran odbor za koordinaciju FAB CE nacionalnih nadzornih tijela (*FAB CE National Supervisory Authority Coordination Committee*). Predsjedavanje odborom određeno je na način da svaka zemlja predsjedava jednu godinu. Mađarska je predsjedjedavala Odborom u 2015 godini, a predstavnici Agencije sudjelovali su radu. Tijekom 2015. godine održana su 3 sastanka u Budimpešti na kojima su postignuti slijedeći rezultati:

- Napravljena je procjena potrebnih ljudskih resursa za poslove nacionalnih nadzornih tijela, na razina FAB CE, a u skladu s europskim propisima, Dokument je rađen uz potporu Europske organizacije z sigurnost zračne plovodbe (ECTL) i usuglašen je od strane svih članica FAB CE.

- Otklonjene su sve primjedbe dobivene od strane Europske komisije za Plan mjerenja učinkovitosti za drugo referentno razdoblje PP RP2 (2015-2019), Plan je dostavljen Europskoj komisiji, te je potvrđeno da je u skladu s postavljenim ciljevima definiranim u Europskim propisima.
- Napravljena je analiza Sporazuma o suradnji nacionalnih nadzornih tijela (NSA Cooperation Agreement) te je zaključeno da ga je potrebno izmijeniti s obzirom na promjene Europskih propisa. Napravljen je nacrt novog Sporazuma koji je dostavljen svim članicama te se očekuje njegovo potpisivanje tijekom 2016. godine.
- Provedena je rasprava u svezi plana monitoriranja i izvješćivanja o provedbi Plana mjerenja učinkovitosti i napravljen je prvi nacrt koji će biti dovršen u 2016. godini po dobivenim smjernicama od strane Europske komisije.
- Razmatrana je potpora Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (ECTL) koju daju FAB CE, a u skladu s novom politikom usvojenom na razini ECTL. Nije postignuta suglasnost oko potpisivanja jedinstvenog Sporazuma s EUROCONTROL-om na razini FAB CE, te je zaključeno da će Sporazum o suradnji biti potpisan posebno sa svakom državom članicom zasebno.

3.3.3 Plan mjerenja učinkovitosti

Uspostava drugog regulatornog paketa Jedinstvenog europskog neba (SES II) definira osnovne principe uspostave Plana mjerenja učinkovitosti (*Performance Plan*) pružatelja usluga u zračnoj plovidbi u europskom zračnom prostoru. Sredinom 2013. godine Europska komisija donijela je Uredbu (EU) br. 390/2013 o utvrđivanju programa mjerenja učinkovitosti za usluge u zračnoj plovidbi i mrežne funkcije (SL L 128, 9.5.2013.), koja predstavlja osnovu za uspostavu sheme mjerenja učinkovitosti pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i mrežnih funkcija, za drugo referentno razdoblje (2015.-2019.). Nova Uredba predviđa izradu Plana mjerenja učinkovitosti na razini funkcionalnih blokova zračnog prostora, a ne kao do sada na razini država članica.

Zbog posebnosti i potrebne ekspertize u području zračnog prometa, Europska komisija je uspostavila Tijelo za mjerenje i ocjenu učinkovitosti (*Performance Review Body* - PRB) kao glavno tijelo koje bi trebalo pomoći Europskoj komisiji i državama (na njihov zahtjev) pri uspostavi Plana mjerenja učinkovitosti, te pri analizi i monitoriranju istih.

Tijekom 2015. godine Europska komisija je donijela Provedbene odluke (2015/347 i 2015/348) o usklađenosti određenih ciljeva uključenih u planove na nacionalnoj razini ili na razini funkcionalnog bloka zračnog prostora dostavljenih u skladu s Uredbom (EZ) br. 549/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju okvira za stvaranje jedinstvenog europskog neba (Okvirna uredba) (SL L 96, 31.3.2004.) s ciljevima performansi na razini Europske unije za drugo referentno razdoblje (2015/348), te o donošenju preporuka za reviziju tih ciljeva (2015/347) u kojima navodi da je Republika Hrvatska zadovoljila ciljeve za područja sigurnosti, zaštite okoliša i troškovne učinkovitosti (ekonomičnosti), ali nije zadovoljila ciljeve u području kapaciteta. Područje kapaciteta se ocjenjuje na razini FAB CE Plana mjerenja učinkovitosti, te je bilo potrebno u suradnji s FAB CE partnerima predložiti reviziju FAB CE Plana mjerenja učinkovitosti do 2. srpnja 2015. godine.

Navedeno je i učinjeno te je za područje kapaciteta Republika Hrvatska zajedno sa FAB CE partnerima predložila reviziju FAB CE Plana mjerenja učinkovitosti. Također u okviru područja kapaciteta nalazi se i model poticaja „En Route Capacity Incentive Mechanism“ za čiju je izradu bila zadužena Agencija. Navedeni model je također izmijenjen i predložen članovima FAB CE-a koji su ga prihvatili i uvrstili u korigirani Plan mjerenja učinkovitosti FAB CE-a gdje je predstavljen kao zaseban aneks Planu (Anex E) - „FAB CE Performance Plan for RP2 Annex E: Capacity Incentive Scheme“ čija svrha je bila jedinstveni matematički logaritam za nagrađivanje/penaliziranje svih pružatelja usluga u okviru FAB CE zemalja sudionica Plana mjerenja učinkovitosti.

Ovako izmijenjen FAB CE Plan mjerenja učinkovitosti prihvaćen je od strane PRB-a u okviru izvješća „PRB Assessment of RP2 FAB Revised Performance Targets - Union-wide view assessment report„ u listopadu 2015. godine.

Agencija je prema važećim propisima obvezna provoditi monitoring svih zacrtanih ciljeva tijekom referentnog razdoblja od pet godina i redovno izvještavati Europsku komisiju prema rokovima navedenim u propisima. Proces monitoringa je uspostavljen izradom internih procedura unutar Hrvatske kontrole zračne plovidbe i Agencije. Agencija će izradu završnih godišnjih izvješća koordinirati na nacionalnom nivou te će sudjelovati u izradi završnog godišnjeg FAB CE izvješća za područje kapaciteta u izračunu visine poticaja kao i za izvještavanje o investicijama na FAB CE razini.

3.4 Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa

U nadležnosti Agencije je izrada nacrtu prijedloga podzakonskih propisa iz područja svoje nadležnosti.

3.4.1 Pravilnici

U Programu rada Agencije za 2015. godinu bila je planirana izrada 20 pravilnika, od čega 18 nacionalnih i 2 za provedbu EU propisa. Međutim, izrada dijela planiranih pravilnika odgođena je za 2016. godinu zbog slijedećih razloga:

a) stupanje na snagu ili objava nacrtu nekoliko Uredbi Europske unije koji su zahtjevali detaljnu analizu i rezultirali izmjenama planiranih regulatornih aktivnosti budući da navedeni EU propisi značajno utječu na sadržaj podzakonskih propisa čija je izmjena bila planirana u 2015. godini. Tako se primjerice samo Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. listopada 2012. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama (OJ L 296 25.10.2012.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 965/2012) tijekom 2015. godine mijenjala i dopunjavala čak četiri puta, što je uzrokovalo značajne promjene u planiranju izrade nacrtu pravilnika. Nadalje, stupanjem na snagu Uredbe Komisije (EU) 139/2014. o utvrđivanju zahtjeva i administrativnih postupaka u vezi s aerodromima (SL L 44, 14.2.2014) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 139/2014), ali i objavom pratećeg materijala o prihvatljivim načinima udovoljavanja navedenoj Uredbi koje je izdala EASA, provedena je detaljna analiza postojećih propisa kao i utjecaja novog regulatornog paketa na hrvatske zračne luke, te su uzete u obzir brojne poteškoće u praksi sa postojećim fragmentarnim propisima vezanim uz aerodrome. Sve navedeno bilo je povodom za odluku da se u reviziju nekoliko aerodromskih pravilnika krene sustavno te da se dva postojeća pravilnika konsolidira u jedan propis - po uzoru na novu Uredbu (EU) 139/2014. Uredba sadrži odredbe o certificiranju aerodroma i o uvjetima za njihovo održavanje. Važeći Pravilnik o aerodromima sadrži dio odredbi o održavanju te bi se u isti dio inkorporirale odgovarajuće odredbe Pravilnika o održavanju i pregledanju aerodroma te mjerama potrebnim za njegovu sigurnu uporabu. Time bi svi primjenjivi zahtjevi za održavanje bili u jednom podzakonskom propisu.

b) pojačani rad na pravilnicima koji nisu bili planirani za 2015. godinu, a čija je izrada bila opravdana i prioritetna, poput Pravilnika o pružanju zemaljskih usluga («Narodne novine» broj 61/15) i Pravilnika o naknadama zračnih luka («Narodne novine» broj 65/15). Dolaskom novog koncesionara na najveću hrvatsku zračnu luku, kao i izmjenama članka 42. Zakona, pojavila se potreba za temeljitim i adekvatnim izmjenama 2 navedena pravilnika što je pak usporilo rad na drugim, planiranim pravilnicima.

Tako su od planiranih pravilnika u «Narodnim novinama» objavljeni slijedeći:

1. Pravilnik o sustavima bespilotnih zrakoplova («Narodne novine» broj 49/15, 77/15);

2. Pravilnik o provedbi Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura vezano za članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća («Narodne novine» broj 52/15);
3. Pravilnik o padobranstvu («Narodne novine» broj 65/15);
4. Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati poduzetnici koji obavljaju stručno osposobljavanje pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova, balona i jedrilica («Narodne novine» broj 65/15);
5. Pravilnik o provedbi Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu («Narodne novine» broj 107/15);
6. Pravilnik o aerodromima na vodi («Narodne novine» broj 120/15);
7. Pravilnik o izdavanju svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma («Narodne novine» broj 62/14).

Kada je riječ o planiranim pravilnicima koji još nisu doneseni, važno je naglasiti da je dio u završnoj fazi javne rasprave:

1. Pravilnik o stručnom osposobljavanju zaposlenika i drugih ugovornih djelatnika aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga i korisnika usluga aerodroma koji samostalno obavljaju zemaljske usluge – nacrt novog Pravilnika nalazi se na internetskim stranicama Agencije dostupan zainteresiranim subjektima za komentiranje nakon čega će biti upućen resornom Ministarstvu na objavu;
2. Pravilnik o uvjetima kojima mora udovoljavati osoba koja upravlja zrakoplovima kada se na te zrakoplove ne primjenjuje Uredba (EZ) br. 216/2008 - nacrt novog Pravilnika nalazi se na internetskim stranicama Agencije dostupan zainteresiranim subjektima za komentiranje nakon čega će biti upućen resornom Ministarstvu na objavu;
3. Pravilnik o oblikovanju i utvrđivanju načina, postupaka i drugih uvjeta za sigurno uzlijetanje i slijetanje zrakoplova - nacrt novog Pravilnika nalazi se na internetskim stranicama Agencije dostupan zainteresiranim subjektima za komentiranje nakon čega će biti upućen resornom Ministarstvu na objavu;
4. Pravilnik o projektiranju, prihvaćanju, gradnji i održavanju zrakoplova koji nisu u nadležnosti Europske agencije za sigurnost zračnog prometa - nacrt novog Pravilnika nalazi se na internetskim stranicama Agencije dostupan zainteresiranim subjektima za komentiranje nakon čega će biti upućen resornom Ministarstvu na objavu.

Izrada dijela pravilnika odgođena je zbog opravdanih razloga kao što je donošenje ili izmjena relevantnog EU okvira što je pak uzrokovalo potrebu za dodatnom analizom prije nastavka rada na nacrtima planiranih pravilnika:

1. Pravilnik o uvjetima i načinu prijevoza opasnih roba zrakom – s obzirom da je Uredba (EU) 965/2012 tijekom 2015. godine mijenjana i dopunjavana čak četiri puta, prethodni koncept novog Pravilnika više nije prihvatljiv te je potrebno provesti detaljnu analizu koja pitanja su ostala prepuštena na uređivanje državama članicama;
2. Pravilnik o zahtjevima za izvođenje operacija zrakoplovima i o organizacijskim zahtjevima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova – izrada nacrt pravilnika je odgođena sukladno izmjenama i dopunama Uredbe 965/2012 kojima se primjenjivost navedene Uredbe širi i na dio operacija koji je trebao biti uređen navedenim Pravilnikom;
3. Pravilnik o projektiranju, postavljanju, puštanju u rad, nadogradnji, održavanju i nadzoru nad radom i ispravnosti tehničkih sustava i objekata zračne plovidbe – izrada nacrt pravilnika zahtijeva angažman stručnih osoba iz Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. te je tom smislu dogovorena suradnja Agencije i Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o., međutim zbog specifičnosti tematike i ograničene dostupnosti ionako malog kruga stručnjaka za istu, rok za izradu je bilo nužno produžiti;
4. Pravilnik o održavanju i pregledanju aerodroma te mjerama potrebnim za njegovu sigurnu uporabu - kao što je već navedeno, nakon provedene analize novih primjenjivih EU propisa, navedeni pravilnik bit će

spojen s novim Pravilnikom o aerodromima kako bi nacionalni propisi slijedili logiku Uredbe (EU) 139/2014. S obzirom da su Pravilnik o helidromima i Pravilnik o spasilačko-vatrogasnoj zaštiti na aerodromu usko vezani za strukturu i rješenja novog Pravilnika o aerodromima, s njihovom izradom je valjalo pričekati;

5. Pravilnik o zdravstvenoj sposobnosti zrakoplovnog osoblja na koje se ne primjenjuju odredbe Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011 – izrada nacrt pravilnika odgođena je za 2016. godinu s obzirom na stupanje na snagu Uredbe Komisije (EU) br. 2015/340 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka koji se odnose na dozvole i certifikate kontrolora zračnog prometa (SL L 63/1, 06.03.2015) kojom se bitno mijenja planirana struktura i sadržaj navedenog pravilnika;
6. Pravilnik o uvjetima i načinu upotrebe sportsko-rekreativnih zrakoplova – prestala je potreba za izmjenama i dopunama.

Osim planiranih pravilnika, izrađeno je i objavljeno u “Narodnim novinama” 5 pravilnika koji nisu bili planirani za 2015. godinu. To su:

1. Pravilnik o stavljanju izvan snage Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o ovlaštenju organizacija i osoblja uključenih u te poslove («Narodne novine» broj 6/15);
2. Pravilnik o uvjetima i načinu upotrebe ovjesne jedrilice, parajedrilice, padobrana s pogonom i jedrilice prazne mase do 80/100 kg («Narodne novine» broj 43/15);
3. Pravilnik o pružanju zemaljskih usluga («Narodne novine» broj 61/15);
4. Pravilnik o naknadama zračnih luka («Narodne novine» broj 65/15).

Osim rada na svim navedenim pravilnicima, dovršen je i poslan u daljnu proceduru donošenja nacrt Pravilnika o pružanju aerodromskih letnih informacija za koji je javna rasprava ponovljena budući da je s Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe d.o.o. i resornim Ministarstvom dogovoreno da Pravilnikom budu definirani i zahtjevi za osposobljavanje AFIS osoblja.

Agencija je i tijekom 2015. godine pratila objavljivanje novih EU propisa u Službenom listu EU, i sukladno internoj proceduri provodila analizu provedivosti uredbi, potrebe donošenja provedbenih pravilnika, kao i direktive, odluke Komisije i presude Europskog suda koje bi mogle biti od utjecaja na poslove koje ulaze u nadležnost Agencije. Na temelju navedenih analiza, Agencija je predlagala resornom Ministarstvu odgodu početka primjene nekih EU uredbi kada je njihovim odredbama ostavljena mogućnost državama članicama da odgode početak primjene i kada je analiza pokazala da je to u interesu subjekata u civilnom zrakoplovstvu u Republici Hrvatskoj. Kao i druge države članice EU koje su odlučile iskoristiti maksimalni rok odgode početka primjene takvih uredbi, i Agencija je provela procjenu stanja za svaku od tih uredbi te je ocijenila da primjena ne bi donijela bitno poboljšanje u smislu sigurnosti. Te uredbe su postavile mnogo dodatnih zahtjeva na subjekte, s kojima se oni trenutno pokušavaju uskladiti, a nekorištenje maksimalnog roka odgode dodatno bi moglo rezultirati negativno za njih. Primjenom adekvatnog roka odgode omogućit će se bolja priprema za primjenu uredbi.

Agencija je predložila odgodu početka primjene slijedećih EU uredbi:

- a) Uredba Komisije (EU) 2015/340 od 20. veljače 2015. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka koji se odnose na dozvole i certifikate kontrolora zračnog prometa u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 923/2012 i o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011 (SL L 63/1, 06.03.2015.);
- b) Uredba Komisije (EU) 2015/445 od 17. ožujka 2015. o izmjeni Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka vezano za članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu (SL L 74, 18.3.2015.).

3.4.2 Ostale regulatorne aktivnosti Agencije

Agencija je ovlaštena izdavati naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive u pitanjima iz područja civilnog zrakoplovstva. U 2015. godini objavljeno je 4 naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti (*Air Safety Order* - ASO), i to:

1. ASO-2012-004 Rev 2 Popis originatora podataka i podaci koji se objavljuju putem objedinjenog paketa zrakoplovnih informacija (IAIP), te obveza sklapanja sporazuma o razini pružanja usluga;
2. ASO-2015-001 Operativna ograničenja za zrakoplove s ugrađenim motorom tvrtke Jabiru Aircraft Pty. Ltd.;
3. ASO-2015-002 Uputa imateljima Svjedodžbe operatora zrakoplova (AOC) u odnosu na obavljanje poslova instruktora kabinske posade;
4. ASO-2015-003 Demonstracija evakuacije u slučaju nužde i demonstracija prisilnog slijetanja na vodu.

Agencija je nastavila pratiti objavljivanje ICAO državnih pisama (*ICAO State Letters*) radi pravodobnog informiranja o planiranim ili usvojenim izmjenama ICAO standarda i preporučene prakse i drugim pitanjima vezanima uz djelovanje ICAO organizacije.

3.4.3 Praćenje EU propisa

Kao što je i predviđeno Godišnjim programom rada za 2015. godinu, nastavljena je provedba projekta praćenja EU propisa, a sve s ciljem pravovremenog planiranja implementacije EU propisa.

Tijekom 2015. godine analizirano je 9 nacrti EU propisa koji su prolazili neku od predviđenih vrsta zakonodavnog postupka pred nadležnim tijelima Europske unije. Na ovaj način postignuta je obaviještenost i pripremljenost djelatnika Agencije i bolje planiranje potrebnih regulatornih aktivnosti u smislu provedbe EU propisa po njihovom stupanju na snagu. Osim toga, praćenje i analiza nacrti takvih propisa omogućili su bolji i kvalitetniji rad na nacrtima podzakonskih propisa i sprečavanje nedosljednosti nacionalnih normi s novim EU propisima.

3.5 Školovanje i stručno usavršavanje kadrova

Obveza je Agencije implementirati međunarodne zahtjeve vezane uz sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa, koji uređuju i standardiziraju postupke nadležnih tijela kod certificiranja i nadzora zrakoplovnih subjekata, a u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu. Zrakoplovni inspektori moraju biti visoko kvalificirani i osposobljeni stručnjaci, koji u ime Agencije obavljaju stručne i tehničke zadatke i čije je uloga presudna za nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Stručno osposobljavanje inspektora Agencije obavlja se u skladu s internim dokumentom Agencije - Priručnik školovanja zrakoplovnih inspektora (*Training Manual* - TR-MAN-001, Rev 6). Priručnik definira i opisuje program školovanja zrakoplovnih inspektora Agencije od trenutka zapošljavanja (inicijalno školovanje), kroz održavanje dodijeljenih inspektorskih ovlaštenja i kontinuirano usavršavanje (specijalizirana školovanja i školovanja za obnovu znanja inspektora).

Proces osposobljavanja zrakoplovnih inspektora predviđa pet faza – „paketa školovanja“ (*stages*) - razvoja znanja i vještina zrakoplovnih inspektora Agencije. Inicijalni paket školovanja (*stage* 1 i 2) je obavezan za sve nove inspektore kako bi se upoznali s temeljnim znanjima neophodnim za obavljanje inspektorskog posla, relevantnim nacionalnim i međunarodnim propisima, te primjenjivim operativnim i administrativnim procedurama Agencije.

Treći paket školovanja (*stage* 3) zrakoplovnom inspektoru pruža specifična znanja i vještine neophodne za zadatke, obveze i dužnosti koje proizlaze iz dodijeljenog inspektorskog ovlaštenja. Ostala dva paketa usmjerena su na daljnje usavršavanje i podizanje stručnosti i znanja zrakoplovnih inspektora u specifičnim područjima, novim tehnologijama, te potiču aktivno sudjelovanje u međunarodnim tijelima i radnim grupama koje kontinuirano rade na unaprjeđenju sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Školovanja zrakoplovnih inspektora se, u većini slučajeva, provode u ovlaštenim domaćim i inozemnim organizacijama i institucijama za školovanje i osposobljavanje.

Školovanje i stručno usavršavanje kadrova Agencije odvijalo se sukladno Godišnjem programu rada i Financijskom planu Agencije za 2015. godinu. Plan školovanja za 2015. godinu odobren je od strane direktora Agencije 22. prosinca 2014. godine. U ovo Izvješće uključena su sva interna i vanjska školovanja tijekom 2015. godine.

Školovanja su planirana prema:

- planu prioriteta za pojedine zrakoplovne inspektore (napravljeno na osnovu analize kvalifikacijskih listi i danih ovlaštenja (*Quality Manager, Department Manager, Training Manager*);
- pregledu potrebnih školovanja prema inspektorskim ovlaštenjima sukladno važećoj reviziji „*Training Manual*“-a;
- pregledu realizacije školovanja u 2014. godini za sektore, odjele i pojedine zrakoplovne inspektore;
- odobrenim financijskim sredstvima (financijska sredstva planirana su za potrebe internih i vanjskih školovanja – kako u inozemstvu tako i u Republici Hrvatskoj);
- aktualnoj ponudi raspoloživih školovanja i potrebama za osposobljavanjem;
- praćenje regulatornih i tehnoloških trendova koji se pojavljuju u zrakoplovnoj industriji.

INTERNA ŠKOLOVANJA

Interna školovanja su provedena unutar Agencije angažiranjem vlastitih instruktora ili suradnika/instruktora/stručnjaka iz zrakoplovne industrije; koji su prema procjeni s obzirom na iskustvo, kvalifikacije i osobno završena osposobljavanja, mogli kvalitetno realizirati pojedine programe. Interna školovanja intenzivno su provedena tijekom 2015. godine u cilju zatvaranja potreba za školovanjima iz prve tri faze školovanja radnika (inicijalnog, specijaliziranog i školovanja za obnovu znanja zrakoplovnih inspektora).

Popis održanih internih školovanja:

- Quality Management Systems
- Human Factors
- Inspector Enforcement
- Auditors Course Basic
- Ramp Safety
- Civil Aviation Law and Organizations - General Framework
- SAFA Workshops
- Specific area regulatory laws and standards – OPS
- Safety Management Systems
- Specific area regulatory laws and standards (EU 965/2012 ARO/ORO/NCC/NCQ/SPO)

Ukupno je održano 19 internih školovanja na kojima je sudjelovalo 160 polaznika (od 1 do 25 polaznika po tečaju) što predstavlja utrošak od 1.148 čovjek/sati (144 čovjek/dana).

U suradnji s Austro Control International GmbH, Agencija je za organizirala dvodnevno školovanje za svoje djelatnike sa slijedećom tematikom:

- Performance-based Navigation (PBN).

VANJSKA ŠKOLOVANJA

Vanjska školovanja su planirana sukladno planiranim financijskim sredstvima i potrebama školovanja radnika Agencije u 2015. godini. Planirana vanjska školovanja na koje je Agencija upućivala svoje radnike su:

Organizacija za školovanje	Broj školovanja:	Utrošak čovjek/dan
AeCat	2	20
airsight GmbH	2	7
Albatros – Pilotska Škola d.o.o.	1	1
Austro Control GmbH	1	2
Austrian Technik	5	25
Aviation Academy Austria	4	8
CAA Lithuania	2	6
Diamond Aircraft	2	10
EASA Technical Training	2	3
European Civil Aviation Conference (ECAC)	1	5
ELITE Simulation Solutions AG	2	4
Fakultet prometnih znanosti (FPZ)	1	1
Geosfera d.o.o.	2	2
Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika	2	2
IANS	19	86
IATA	3	12
ICAO Training Institute	1	9
IUS SOFTWARE d.o.o.	2	2
JAA TO	1	1
Kubicek Balloons	2	4
Lufthansa Technical Training GmbH	3	9
Novi Informator d.o.o	1	1
OSKAR d.o.o.	1	2
Pipistrel d.o.o.	2	4

RRiF	2	2
SGS Adriatica d.o.o.	1	1
SYMVOLI	1	4
TIM4PIN d.o.o.	1	1
UK MET Office	1	5
University of Warwick	1	2
UKUPNO:	71	241

Tablica 20: Prikaz broja planiranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje

Neplanirana vanjska školovanja na koje je Agencija upućivala svoje radnike su:

Organizacija za školovanje	Broj školovanja:	Utrošak čovjek/dan
Austro Control International GmbH	6	12
Aviation Quality Services	2	6
Croatia Airlines Operations Training Center	2	2
EASA Technical Training	2	2
Geosfera d.o.o.	1	1
Hrvatska komora poreznih savjetnika	1	10
IANIS	3	15
Pannonia Pilot School	1	1
Verlag Dashofer d.o.o.	1	1
UKUPNO:	19	50

Tablica 21: Prikaz broja neplaniranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje

Slijedi pregled školovanja po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama.

Initarna ustrojstvena jedinica	Plan	Realizacija	%
Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova	46	35	76,09%
Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	29	26	89,66%
Sektor pravnih i zajedničkih poslova	7	12	171,43%
Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine	22	10	45,45%
Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa	6	4	66,67%
Ured zaštite zračnog prometa	6	2	33,33%
Ured Agencije	3	0	0%
UKUPNO	118	89	75,42%

Tablica 22: Pregled školovanja po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama u 2015. godini

Slijedi pregled školovanja prema troškovima školovanja.

Vrsta Troška	Trošak	%
Troškovi školovanja	621.698,04	57,07%
Troškovi prijevoza	166.006,99	15,24%
Troškovi smještaja	180.949,10	16,61%
Troškovi dnevnica	120.708,04	11,08%
Ukupno troškovi školovanja	1.089.362,17	100,00%

Tablica 23: Pregled troškova školovanja po vrsti troška u 2015. godini

REALIZACIJA ŠKOLOVANJA

Agencija je u 2015. godini realizirala 75% školovanja te na ista utrošila 1.089.362,17 kn. Nešto niži postotkom realizacije plana školovanja od prethodnih godina može se opravdati racionalizacijom u organizaciji stručnog usavršavanja radnika u smislu provedbe samo neophodnih školovanja za stjecanje i održavanje ovlaštenja zrakoplovnih inspektora, te objedinjavanje više školovanja što je u konačnici rezultiralo racionalizacijom izdataka za školovanja. Praćenjem regulatornih i tehnoloških trendova koji se pojavljuju u zrakoplovnoj industriji, Agencija aktivno potiče svoje radnike na daljnje usavršavanje, podizanje stručnosti i znanja u specifičnim područjima, novim tehnologijama, a sve u cilju podizanja stručnih znanja za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije.

3.6 Sustav upravljanja kvalitetom (QMS)

Sustav upravljanja kvalitetom (Quality Management System – QMS) je temelj na kojem se gradi poslovanje Agencije. Neprekidnim održavanjem i unaprijeđenjem Sustava upravljanja kvalitetom osigurava se sukladnost procesa i procedura Agencije s međunarodnim zahtjevima i ISO standardima.

Prema planu unutarnjih nadzora Agencije za 2015. godinu, provedeni su unutarnji nadzori Odjela letачkih operacija (svibanj 2015.), Odjela zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova (lipanj 2015.), Odjela usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom (srpanj 2015.), Ureda za odobravanje letova (listopad 2015.) i Odsjeka SAFA/SACA inspekcija (prosinac 2015.). Interni nadzor Ureda zaštite zračnog prometa je odgođen do završetka procesa provedbe korektivnih mjera na nalaze iz prethodnih nadzora.

Tijekom 2015. godine izrađene su dvije revizije Priručnika kvalitete kojom su unaprijeđeni proces i procedure vezane za provedbu EU propisa, ponajviše u domeni zahtjeva za nadležne zrakoplovne vlasti (Authority Requirements), te izvršene promjene vezane uz promjene unutarnjeg ustrojstva i promjene rukovodećeg osoblja. Revizijom 14 Priručnika kvalitete objavljena je i mapa i dijagrami toka glavnih procesa Agencije (Core Processes), a zadnjom su revizijom Priručnika kvalitete objavljene nova misija i vizija Agencije.

Kako bi se održala kompetentnost svih zrakoplovnih inspektora Agencije u području Sustava upravljanja kvalitetom, u skladu s Programom i planom osposobljavanja zrakoplovnih inspektora Agencije, u 2015. godini održano je 5 internih školovanja zrakoplovnih inspektora na temu Sustava upravljanja kvalitetom i Metode auditiranja.

Agencija je i tijekom 2015. godine nastavila rad na otklanjanju nalaza sveobuhvatne (comprehensive) standardizacijske inspekcije provedene od strane Europske agencije za zrakoplovnu sigurnost (EASA) u 2014. godini u području provođenja Ramp inspekcija (RAMP.HR.11.2014), te na provedbi korektivnih mjera na nalaze podignute u fokusiranoj standardizacijskoj inspekciji nadzora pružanja usluga u zračnoj plovidbi tijekom standardizacijske inspekcije iz 2014. godine (ATM/ANS.HR.03.2014).

Nastavljen je i rad na završetku procesa otklanjanju nalaza s nadzora provedenog od strane Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO) tijekom 2010. godine u sklopu ICAO - USOAP programa (Universal Safety Oversight Audit Programme). Tako je u lipnju 2015. godine resornom Ministarstvu dostavljen ažurirani status korektivnih mjera čija je provedba u nadležnosti Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo kojim se potvrđuje da su sve korektivne mjere implementirane, osim mjere za nalaza ICAO-ORG/01. Korektivne mjere na spomenuti nalaz ICAO-ORG/01 se provode u suradnji s resornim Ministarstvom.

Kako su rezultati ICAO USOAP audita i status provedbe korektivnih mjera jedna od značajnijih stavki prilikom procjene indeksa sigurnosti zračnog prometa neke zemlje, Agencija je u cilju što efikasnijeg ažuriranja statusa Republike Hrvatske prema ICAO-u u studenom 2015. godine ICAO Nacionalnom koordinatorskom osoblju dostavila i ažurirane odgovore na ICAO USOAP CMA Protocol Questions prema zahtjevanim domenama.

Nastavljena je implementacija projekta upravljanja procesima gdje je u potpunosti dovršena faza strukturiranja procesa, koja je rezultirala povećanom standardizacijom u provođenju svakodnevnih aktivnosti Agencije.

U listopadu 2015. godine provedeno je preispitivanje Sustava upravljanja kvalitetom i Politike kvalitete od strane rukovodstva Agencije (Management Review). Na sastanku su između ostalog obrađene teme follow-up zadataka s prethodne ocjene Uprave, provjera (review) politike kvalitete, analiza i status nalaza internih audita, analiza i status nalaza vanjskih audita /inspekcija (treća strana), realizacija plana osposobljavanja, realizacija ciljeva Agencije za 2014. godinu, promjene koje mogu utjecati na sustav upravljanja kvalitetom i procese Agencije, te su definirane preporuke za daljnja poboljšanja.

3.7 Komunikacija sa zrakoplovnim subjektima

Agencija može, u suradnji s domaćim, inozemnim i međunarodnim organizacijama, zrakoplovnom industrijom i drugim institucijama s područja zračnog prometa, organizirati stručne skupove i forume u svrhu razmjene informacija i iskustava te promicanja sigurnosti zračnog prometa. Vodeći se definiranom misijom, Agencija nastoji biti generator i katalizator pozitivnih promjena u zrakoplovnoj industriji Republike Hrvatske. U tom smislu, komunikacija sa zrakoplovnim subjektima je od velike važnosti.

3.7.1 Stručni skupovi

Tijekom 2015. godine, Agencija je nastavila provoditi komunikaciju sa zrakoplovnim subjektima i aktivnosti (radionice, prezentacije, forumi, obuke, tečajevi, radni sastanci, koordinacije, informiranje) koje su imale za ciljeve: predstaviti i približiti način funkcioniranja Agencije, upoznavanje s donesenim i planiranim promjenama propisa, ukazivanje na najčešće utvrđene nedostatke tijekom nadzora, upoznavanje s konceptima sustava koji će biti u primjeni u Republici Hrvatskoj temeljem izmjena EU regulative, omogućavanje provedbe osposobljavanja i standardizacija postupaka itd. Posebna pažnja posvećena je održavanju radionica za zrakoplovnu zajednicu. U nastavku daje se pregled održanih radionica u 2015. godini.

Datum	Naziv
17.02.2015.	Radionica: Prijedlog Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova
20.02.2015.	Predstavljanje Hrvatskoj komori ovlaštenih inženjera geodezije prijedloga Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova
21.02.2015.	Prezentacije Pravilnika uvjetima i načinu upotrebe ovjesne jedrilice, parajedrilice, padobrana s pogonom i jedrilice prazne mase do 80/100 kg
05.03.2015.	Radionica: Pravilnik o uvjetima i načinu pružanja aerodromskih letnih informacija (AFIS Pravilnik)
17.03.2015.	Radionica: Zaštita prava putnika u zračnom prijevozu

20.03.2015.	Radionica za predstavnike odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota sportsko rekreativnih zrakoplova
19.04.2015.	Sastanak sa Safety Managerima zračnih luka
05.05.2015.	Radionica za korisnike SRZ te organizacije i osobe uključene u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti SRZ
29.05.2015.	Radionica za organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa
01.07.2015.	Radionica: Primjena Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova
16.07.2015.	Radionica: Prezentacija provedbenog pravilnika Uredbe 376/2014 o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu
24.10.2015.	Konferencija o rizicima i sigurnosti letenja u sportsko rekreativnom zrakoplovstvu
17.11.2015.	Radionica sa svrhom predstavljanja Uredbe Komisije (EU) br. 83/2014
20.11.2015.	Radionica za organizacije za osposobljavanje pilota aviona (ATO)
21.11.2015.	Obuka za obnavljanje znanja iz područja zrakoplovne medicine za certificirane zrakoplovno-medicinske ispitivače (AME)(AME Refresher Course)
23.11.2015.	Predavanje na Fakultetu prometnih znanosti u vezi Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplovima
28.11.2015.	Radionica za pilote generalne avijacije
30.11.2015.	Radionica za operatore aerodroma vezano uz implementaciju Uredbe (EU) br. 73/2010 i implementaciju Uredbe (EU) br. 139/2014
03.12.2015.	Seminar u svrhu obnavljanja znanja za ispitivače pilota zrakoplova (Pilot Examiners Refresher seminar)
7.12.2015.	Radionica za organizacije i osoblje uključene u održavanje ELA 1 i ELA 2 zrakoplova

Sektor letaćkih operacija i plovidbenosti zrakoplova

Uzimajući u obzir značaj i potrebu edukacije zrakoplovne zajednice kao najefikasnijeg načina preventivnog i dugoročnog djelovanja na povećanje razine sigurnosti u civilnom zrakoplovstvu, Sektor je nastavio s aktivnostima vezano za edukaciju zrakoplovne zajednice kroz tematske radionice i u 2015. godini. Tijekom 2015. godine održano je 10 radionica u cilju edukacija zrakoplovne zajednice s posebnim fokusom na sportsko-rekreativno letenje i plovidbenost zrakoplova generalne avijacije. Dodatno održane su i 2 radionice vezano za stupanje na snagu Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova. Posjećenost radionica od strane zrakoplovne zajednice je porasla u odnosu na prethodnu godinu, a naročito su veliki interes i posjećenost imale radionice vezano za sustave bespilotnih zrakoplova. Navedeno je potvrda zainteresiranosti zrakoplovne zajednice za taj rastući segment civilnog zrakoplovstva kao i to da je izbor tema za radionice aktualan i od značaja za zrakoplovnu zajednicu.

Posebna pažnja posvećena je podizanju razine kvalitete istih kako kroz uključivanje predavača iz zrakoplovne industrije i Agencije za istraživanje nesreća tako i izborom tema koje se na njima obrađuju te prezentacijama/predavanjima na način da se u najvećoj mogućoj mjeri pažnja posveti praktičnoj primjeni propisa, dobrim praksama u zrakoplovstvu kao i specifičnostima domaće zrakoplovne industrije. Kako bi se osiguralo da se edukacijom i razmjenom iskustva kroz tematske radionice pokrije što veći dio zrakoplovne zajednice pogotovo sportsko-rekreativne zajednice koja je najviše pogođena nepovoljnim ekonomskim stanjem u društvu pa time i u zrakoplovstvu pa im dolazak u Zagreb predstavlja značajan financijski izdatak, 2 tematske radionice tijekom 2015. godine održane su izvan Zagreba i to u aeroklubovima u Osijeku i Sinju.

Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine

U Samostalnom odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine tijekom 2015. godine održane su slijedeći seminari osposobljavanja i radionice sa zrakoplovnim subjektima:

- Seminar za osvježanje znanja za ispitivače pilota;
- Seminar za osvježanje znanja zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME);
- Radionica za odobrene organizacije za osposobljavanje pilota (ATO).

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel aerodroma

Odjel aerodroma je u 2015. godini organizirao slijedeće radionice:

- sastanak sa Safety manager-ima zračnih luka na temu implementacije Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014, statusa implementacije SMS-a te strukture aerodromskog priručnika po EASA uvjetima;
- ADQ radionica; te
- godišnji sastanak sa Safety manager-ima aerodroma na temu podrške operatorima aerodroma u ispunjavanju uvjeta Uredbe Komisije EU br.73/2010 (ADQ) te Uredbe Komisije EU br.139/2014 (konverzija svjedodžbe).

Tijekom 2015. godine, predstavnici Odjela aerodroma sudjelovali su u radu: Radne skupine za nacionalnu implementaciju ADQ-a; Radne skupine za prostorne podatke (Nacionalna infrastruktura prostornih podataka - NIPP); Operativne skupine za pripremu i provedbu projekta rekonstrukcija i proširenje piste Zračnog pristaništa Mali Lošinj i Povjerenstva za sprječavanje sudara zrakoplova i ptica.

Odjel pružanja usluga u zračnoj plovidbi u upravljanje zračnim prostorom

U cilju provedbe nadzora pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, odjel pružanja usluga u zračnoj plovidbi i upravljanje zračnim prostorom izradio je Godišnji program nadzora te izvršio koordinaciju s pružateljem usluga u zračnoj plovidbi (Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe d.o.o. – HKZP), kako slijedi:

- Koordinacija oko verifikacije zatvaranja nalaza neudovoljavanja otvorenih u prijašnjim nadzorima;
- Koordinacija s HKZP-om u vezi primjene odredbi Pravilnika o dozvolama, ovlaštenjima i posebnim ovlastima kontrolora zračnog prometa «Narodne novine» broj 75/13, 142/13 i 109/14);
- Koordinacije u vezi implementacije EU uredbi;
- Koordinacija oko izrade Plana mjerenja učinkovitosti za drugo referentno razdoblje (2015.-2019.);
- Koordinacije s HKZP-om i Croatia Airlines d.d. (CA) s ciljem usuglašavanja stavova u donošenju i implementaciji novih instrumentalnih navigacijskih postupaka (procedura).

Održana je radionica na temu: Pravilnik o uvjetima i načinu pružanja aerodromskih letnih informacija. Polaznici radionice upoznali su se s predloženim regulatornim okvirom koji definira uvjete i način pružanja aerodromskih letnih informacija, uvjete za izdavanje i održavanje svjedodžbe pružatelja takve usluge, uvjete kojima mora udovoljavati osoblje pružatelja usluga aerodromskih letnih informacija, te naknade za pružanje usluge aerodromskih letnih informacija. Na radionici su sudjelovali predstavnici HKZP-a i aeroklubova.

Za 2015. godinu bila je planirana i radionica na temu implementacije SERA uredbe, međutim s obzirom tijekom godine nisu identificirana otvorena pitanja vezana za implementaciju koja bi bila predmetom radionice ista nije održana.

Radna skupina za nacionalnu implementaciju Uredbe Komisije (EU) br. 73/2010 o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo (SL L 23, 27.1.2010.) (ADQ)

Radna skupina je osnovana 10. travnja 2013. godine na inicijativu Agencije, a sastoji se od predstavnika Ministarstva, HKZP-a, predstavnika svih zračnih luka u Republici Hrvatskoj (čiji su podaci objavljeni u Zborniku zrakoplovnih informacija (AIP) Republike Hrvatske), Državne geodetske uprave, Hrvatske komore ovlaštenih

inženjera geodezije, Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Ministarstva obrane i Agencije. Voditelj Radne skupine je inspektor-ANS/AIS iz Agencije koji aktivno sudjeluje i kroz rad EUROCONTROL-ove *ADQ Regulators Working Group (ARWG)*. U 2015. godini održan je 1 sastanak Radne skupine čiji je zadatak pratiti stanje nacionalne implementacije Uredbe (EU) br. 73/2010 sukladno implementacijskom planu koji je razvila Agencija, te predlagati mjere za otklanjanje svih nesukladnosti nastalih u implementacijskom razdoblju.

Sektor pravnih i zajedničkih poslova

Odjel zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova održao je tijekom 2015. godine još jednu radionicu pod nazivom „Zaštita prava putnika u zračnom prijevozu“ kojoj su prisustvovali predstavnici hrvatskih zračnih luka, nekoliko zračnih prijevoznika, fakulteta, odvjetničkih ureda te zrakoplovnih vlasti iz drugih država. Cilj radionice bio je upoznavanje sudionika sa primjenjivim regulatornim okvirom, pravima i obvezama koje proizlaze iz navedenih propisa, te ulogom Agencije u okviru postupka za zaštitu prava putnika, najavljenim promjenama važećih propisa i njihovim mogućim utjecajem na prijevoznike i operatore aerodroma, te su analizirani najčešći problemi u praksi. Radionici je prisustvovalo 30 polaznika te je ocijenjena odličnom ocjenom.

Odjel je također veći dio godine aktivno surađivao na organizaciji znanstveno stručne konferencije "INTRANSLAW 2015" koja se održala 15. i 16. listopada 2015. godine u Zagrebu. Organizatori konferencije bili su Pravni fakultet u Zagrebu i Akademija pravnih znanosti Hrvatske, a tema prve konferencije bila je "Transportno pravo EU". S obzirom da je u nadležnosti Agencije izrada nacrtu prijedloga podzakonskih propisa kao i kontinuirani nadzor udovoljavanja propisima iz područja civilnog zrakoplovstva, navedena konferencija poslužila je kao korisna platforma za podizanje razine znanja iz transportnog prava, jačanje domaće prijevozne industrije u cjelini ali i razmjenu dobre prakse s drugim tijelima s javnim ovlastima. Konferenciji je prisustvovalo više od 200 sudionika iz cijelog svijeta i to različitih profila: od prijevoznika i operatora, osiguravajućih društava, investitora pa do domaćih i međunarodnih organizacija, regulatornih agencija i akademske zajednice – ukratko svi koji se u svom poslu susreću s transportnim pravom i propisima EU. Osim pružanja pomoći u programskom i komunikacijskom smislu, predstavnici Odjela na samoj konferenciji prezentirali su regulatorni okvir za naknade zračnih luka i probleme s njihovom primjenom na specifičnim, manjim zračnim lukama poput hrvatskih.

3.7.2 Internetske stranice

Internetske stranice Agencije imaju za cilj poboljšati komunikacijski kanal prema korisnicima naših usluga, omogućiti pravovremen, kvalitetan i koristan sadržaj zrakoplovnoj industriji kroz pregledne i istaknute kategorije naše djelatnosti te pružiti medijima i javnosti sve relevantne informacije iz života i rada Agencije.

U 2015. godini najznačajniji sadržaji i komunikacija s javnosti putem internetskih stranica odvijala se na području sustava bespilotnih zrakoplova s obzirom da je 2015. godine prvi put donesen Pravilnik koji regulira ovu problematiku. Zainteresirana javnost je na vrijeme bila upoznata sa svim fazama njegova donošenja. Također, putem službenih internetskih stranica Agencija je pravovremeno obavještavala sve zainteresirane o vremenima i sadržaju održavanja edukativnih radionica vezanih uz primjenu ovog Pravilnika.

Agencija je postavila sigurnost kao najviši prioritet svojeg djelovanja te je uspostavila mehanizme praćenja događaja povezanih sa sigurnošću kroz sustav obaveznog izvješćivanja (Mandatory Occurrence Reporting) i sustav dobrovoljnog izvješćivanja (Voluntary Reporting) te analizu i primjenu odgovarajućih mjera kako bi se rizici održali na prihvatljivoj razini. Na internetskim stranicama je dosta pozornosti bilo posvećeno Pravilniku o provedbi Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog Parlamenta i Vijeća o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu zbog njegove primjene i na sportsko-rekreativno zrakoplovstvo, koje do sada nije bilo u sustavu obaveznog izvješćivanja. Sadržaji na internetskoj stranici vezani uz izvješćivanje o sigurnosti, u potpunosti su izmijenjeni shodno nastalim promjenama. Osim sadržaja i novih obrazaca dostupnih na

internetskim stranicama, Agencija je u svrhu educiranja predmetne primjene Pravilnika, objavila na svojim internetskim stranicama publikaciju Infolist - Izvješćivanje, analiza i naknadno postupanje u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu.

Kroz internetske stranice Agencija želi biti stručna potpora i vodič u obavljanju svakodnevnih djelatnosti subjektima u zrakoplovnoj industriji te vrijedan i relevantan izvor informacija o zrakoplovstvu ostaloj javnosti i medijima.

Poštujući načelo transparentnosti u svom radu te primjenjujući Zakon o pravu na pristup informacijama, Agencija je na internetskim stranicama redovito i ažurno objavljivala informacije i dokumente iz djelokruga rada i nadležnosti kojima se izravno može pristupiti. Prije svih, riječ je o dokumentima koji se vežu uz transparentnost javne nabave i natječaja za radna mjesta. Tako su objavljeni registri ugovora o javnoj nabavi, objavljeni su Planovi nabave kao i Godišnja izvješća o radu i Godišnji programi rada Agencije. Sve važeće naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive, kao i propisi iz nacionalnog zakonodavstva, su objavljeni, ažurirani i dostupni korisnicima.

Nakon objave nacrtu prijedloga pravilnika, svim zainteresiranim stranama javno je ponuđena mogućnost da ih komentiraju i da svoje primjedbe ili prijedloge dostave nadležnim osobama u Agenciji. Internetske stranice su bile vrlo važan komunikacijski kanal po pitanju pravovremene najave održavanja radionica, seminara, međunarodnih skupova i foruma te sličnih događanja. Svim zainteresiranim subjektima, Agencija na svojim internetskim stranicama osigurava sadržaj radionica kroz prezentacije, čime se onima koji nisu sudjelovali u radu radionice, pružaju detaljne informacije o određenoj zrakoplovnoj problematici.

U 2015. godini, internetsku stranicu Agencije je posjetilo 46.520 korisnika što je 20 posto više u odnosu na godinu prije. Ukupno je pregledano 350.733 stranica, a posjet je prosječno trajao 3 minute i 5 sekundi. Najviše je posjeta bilo iz Republike Hrvatske (71.447), SAD (2.040), Bosne i Hercegovine (1.995.), Srbije (1.334), Crne Gore (1.176), potom Slovenije, Njemačke, Velike Britanije i Italije. Prema kategorijama sadržaja, najposjećenije su bile kategorije Zakonodavstvo, Novosti, Letačke operacije sustavima bespilotnih zrakoplova i FAQ UAS.

3.7.3 Međunarodne aktivnosti

Ulazak Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije omogućio je Republici Hrvatskoj suodlučivanje u donošenju strateških odluka i propisa u području civilnog zrakoplovstva kroz sudjelovanje u radnim tijelima i grupama osnovanima od strane Europske komisije i Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA).

Kako bi zaštitila interese domaće zrakoplovne zajednice te umanjila probleme u implementaciji EU propisa u Republici Hrvatskoj Agencija, putem predstavnika u radnim tijelima Europske komisije i Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA), kontinuirano prati i aktivno učestvuje u izradi nacrtu propisa iz područja civilnog zrakoplovstva. Ovakav način rada i nadzora zakonodavnih aktivnosti na EU razini omogućuje utjecaj na sadržaj budućih EU propisa te osigurava dovoljno vrijeme za prilagodbu i pripremu za njihovu primjenu u Republici Hrvatskoj.

Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova

Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova aktivno sudjeluje u slijedećim radnim grupama i tijelima u području civilnog zrakoplovstva:

- EC EASA Committee,
- EC Safety Committee,
- EASA EASP,
- EASA Medical Expert Group, i

- EASA TAG's (Production & Maintenance TAG, Flight Crew Licensing & Air Operations TAG)
- General Aviation Road Map

Predstavnici Sektora sudjelovali su pripremi i evaluaciji svih nacрта EU propisa u 2015. godini iz područja nadležnosti gore navedenih odbora i radnih grupa koji su prolazili neku od previđenih vrsta zakonodavnog postupka pred nadležnim tijelima Europske unije.

EC EASA i EC Safety Committee su odbori Europske komisije sastavljeni od predstavnika država članica Europske unije kojima predsjedava predstavnik Komisije. Kroz sudjelovanje u predmetnim odborima države članice iskazuju svoje mišljenje i predlažu izmjene i dopune prijedloga pravnih akata Komisije za primjenu zajedničkih sigurnosnih pravila u području civilnog zrakoplovstva. Postupci koji uređuju rad tih odbora propisani su u Uredbi (EZ) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. kojom se utvrđuju pravila i opća načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica u izvršavanju provedbenih ovlasti Komisije. Tijekom 2015. godine održana su 4 sastanka odbora EC EASA Committee i 2 sastanka EC Safety Committee. Nominirani predstavnici Agencije sudjelovali su na svim sastancima navedenih odbora.

EASA Thematic Advisory Groups (TAGs) su radne grupe osnovane od strane Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) i sastavljene su od predstavnika država članica Europske unije – točnije, tijela nadležnih za primjenu Uredbe (EZ) br. 216/2008, te predstavnika Europske komisije. TAG grupe su radne grupe koje obavljaju savjetodavnu djelatnost stručnog karaktera iz pojedinog područja u nadležnosti EASA-e i fokusirane su na implementaciju regulative iz područja:

- Air Traffic Management/Air Navigation Services (ATM/ANS TAG);
- Aerodromes (ADR TAG);
- Flight Crew Licencing & Air Operations (FCL & OPS TAG); i
- Production & Maintenance (P & M TAG).

Djelatnici sektora dodatno sudjeluju i na sastancima pri EASA-i koji su od značaja za svakodnevno izvršavanje i unapređenje poslova iz nadležnosti Sektora, kao npr.:

- Standardizacijski sastanci iz domene letačkih operacija kao i plovidbenosti zrakoplova (EASA OPS i EASA AWD standardisation meetings)
- Sastanci Cabin Safety Experts Group
- Sastanci vezano za razvoj regulatornog okvira za sustave bespilotnih zrakoplova

Dodatno, djelatnici Sektora aktivno sudjeluju u radu EASA-e kao članovi EASA standardizacijskih timova iz područja letačkih operacija i područja plovidbenosti zrakoplova koji provode nadzor nad zrakoplovnim vlastima zemalja članica vezano za implementaciju EU regulative. Sudjelovanje u standardizacijskom nadzoru koje provodi EASA je od velikog značaja za unapređenje rada Sektora jer ne samo što se zrakoplovni inspektori profesionalno usavršavaju već to znanje i iskustva prikupljeno u nadzoru s EASA-om prenose u svakodnevni rad kroz unapređenje sustava, procedura i postupaka unutar odjela. Trenutno, 2 zrakoplovna inspektora iz Odjela letačkih operacija i Odjela plovidbenosti zrakoplova koji su punopravni članovi EASA OPS odnosno EASA AWD standardizacijskih timova. Dodatno, po jedan zrakoplovni inspektor iz Odjela letačkih operacija, Odjela plovidbenosti zrakoplova i Odsjeka SAFA/SACA inspekcija su trenutno u statusu promatrača i na osposobljavanju (on-job training) za punopravne članove standardizacijskih timova.

Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine

Samostalni odjel licenciranja, školovanja i zrakoplovne medicine aktivno sudjeluje u slijedećim radnim grupama i tijelima u području civilnog zrakoplovstva:

- EASA TAG's (Flight Crew Licensing & Air Operations TAG, SSCC FCL TAG);

- Flight crew licensing implementation forum (FCL-IF);
- EASA Medical Expert Group.

Tijekom 2015. godine održano je ukupno 8 sastanka gore navedenih stručnih radnih grupa i to po svakom području stručnosti po 2 sastanka. Nominirani predstavnici Agencije, uobičajeno voditelji odjela nadležnog za pojedino područje, sudjelovali su na svim sastancima radnih grupa.

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel aerodroma

Predstavnik Odjela aerodroma sudjelovao je na tematskom sastanku u organizaciji EASA, a na temu „Minimalni koeficijent trenja na uzletno-sletnoj stazi“.

Dva predstavnika Odjela aerodroma sudjelovala su na tematskim sastancima koje je EASA organizirala povodom izmjena i dopuna Uvjeta za izdavanje svjedodžbe CS ADR-DSN (Certification Specifications for aerodromes), izdanje 2 (rulemaking task RMT.0591 Maintaining ADR Rules) s ciljem izdavanja prijedloga izmjena (NPA - Notice of Proposed Amendment) početkom 2016. godine.

Predstavnici Agencije sudjelovali su na dva sastanka sa slijedećim temama:

- Vizualna sredstva i označavanje prepreka; Elektro sustavi;
- Fizičke karakteristike aerodroma.

Kao prijedlog izmjena, a uz velik doprinos inspektora Agencije, usvojene su vrlo bitne izmjene koje u konačnici imaju za cilj smanjenje materijalnih ulaganja operatora aerodroma u infrastrukturu, uz zadržavanje istog stupnja sigurnosti.

Sredinom godine predstavnik Odjela sudjelovao je na 20. sastanku radne grupe za elektroničke podatke o terenu i preprekama (20th meeting of the Terrain and Obstacle Data Working Group - TOD WG/20). Tema sastanka bio je stupanj implementacije podataka o terenu i preprekama (TOD) u ECAC zemljama članicama, problemi pri implementaciji i trenutno korištenje dostupnih podataka o terenu i preprekama. Republika Hrvatska još nije utvrdila izradu nacionalnog plana implementacije za elektroničke podatke o terenu i preprekama, a što je sukladno zahtjevima ICAO Aneksa 15, te ostale relevantne međunarodne i europske regulative navedene u „European Single Sky Implementation (ESSIP) Plan 2014“ bila obveza nacionalnih tijela u periodu od 01.11.2014. do 30.11.2015. Agencija je ukazivala na navedeni problem i zatražila podršku resornog Ministarstva te LSSIP koordinatora kako bi se isti riješio, te kako bi se u njegovo rješavanje uključila Državna geodetska uprava te njoj nadležno Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja.

Predstavnik Odjela sudjelovao je na dva sastanka radne grupe „*European observatory on airport capacity and quality*“ organizirana od strane Europske komisije. Radna grupa se bavi problematikom kapaciteta zračnih luka. Trenutni fokus radne grupe je ekonomski utjecaj neprilagođene potražnje i čimbenika okoliša koji utječu na kapacitet aerodroma, koliko kapaciteti zračnih luka utječu na okoliš te metode mjerenja, izvješćivanja i analize kašnjenja u zračnom prometu u Europi, a sve na način kako bi se identificirali nedostaci u postojećim procesima i preporučile daljnje mjere za poboljšanje funkcioniranja sustava.

Predstavnik Odjela sudjeluje u EASA TAG ADR grupi koja obavlja savjetodavnu djelatnost stručnog karaktera i područja u nadležnosti EASA-e i fokusirana je na implementaciju regulative u području aerodroma. Grupa se tijekom 2015. godine sastala 2 puta.

Predstavnik Odjela aerodroma je tijekom 2015. godine sudjelovao na sastanku „*EASA Fuel Quality*.“

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom redovito sudjeluje u radu međunarodnih tijela i radnih grupa osnovanima od strane Međunarodne organizacije za civilno zrakoplovstvo (ICAO), Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA), Europske komisije, EUROCONTROL-a te na području Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE), prema slijedećem:

- Predstavnik u *NSA Coordination Platform* (NCP). Grupa je osnovana od strane Europske komisije na sastanku *Single Sky Committee* (SSC) 2009. godine. Glavni zadaci NCP-a su podrška nacionalnim nadzornim tijelima u implementaciji jedinstvenog europskog neba (SES), harmonizacija procedura, razmjena dobre zrakoplovne prakse i iskustava, identifikacija potencijalnih problema vezanih za SES implementaciju te iznalaženje načina za rješavanje problema, stvaranje okvira međusobne razmjene ljudskih potencijala i stručnjaka. U 2015. godini održan je 1 sastanak. Glavne teme sastanka bile su implementacija SES regulatory framework (SES 2+), *SESAR Developments*, ažuriranje EASA regulative, te pregled rada radnih grupa NCP-a (NCP WGs).
- Predstavnici u radu stručnih grupa Platforme NCP:
 - NCP SO WG (*Safety Oversight Working Group*) koja se bavi problematikom nadzora promjena, izdavanja sigurnosnih direktiva, razmjenom iskustava sa EASA standardizacijskih audita, te razmjenom iskustava vezanih uz uspostavu AFIS-a. U 2015. godini predstavnik Agencije sudjelovao je na 2 sastanka. Glavne teme sastanaka bile su problematika udovoljavanja zahtjevima Uredbe 255/2010 i certifikacija EAD-a (European AIS Database), „cross-border“ suradnja i nadzor, te nadzor safety-related promjena za MET;
 - NCP IOP WG (*Interoperability Working Group*) koja se bavi nadzorom interoperabilnosti, te izradom smjernica za nadzor interoperabilnosti u svrhu harmoniziranog pristupa. U 2015. održana su 3 sastanka. Glavne teme sastanaka bile su implementacije uredbi (EC) br. 29/2009 data link, (EU) 1207/2011 SPI te usklađenost udovoljavanja zahtjevima uredbi (EC) 552/2004 i (EC) 216/2008.;
 - NCP Performance WG koja se bavi implementacijom uspostave plana mjerenja učinkovitosti. U 2015.g. održan je jedan sastanak u svibnju a glavne teme bile su vezane za razmatranje visine rutnih naknada u 2016.g. te rasprava o „ostalim prihodima“ i kapitalnim izdacima u okviru izvještavanja prema Europskoj komisiji.

Sektor je redovito sudjelovao na sastancima vezanima za uspostavu FAB CE-a u radnim grupama, i to:

- HRWG: criteria for Human Resources assessment/Human Resources management / training - U 2015. godini održana su 2 sastanka na kojima su sudjelovali predstavnici Odjela. Glavne teme sastanaka bile su NSA HR Assessment 2014, finalizacija FABCE NSA HR Assessment Procedure, poboljšanja u NSA HR Database;
- PRWG: performance - U 2015. godini održano je 5 sastanaka na kojima su sudjelovali predstavnici Sektora. Glavne teme sastanaka bile su otklanjanje primjedbi Europske komisije na Plan mjerenja učinkovitosti za drugo referentno razdoblje, te dostava revidiranog plana Europskoj komisiji na ponovno odobrenje.
- Predstavnik u EASA tijelu ATM/ANS TAG (*National Aviation Authorities' consultative body for Air Traffic Management/Air navigation Services thematic issues in the Rulemaking process*), U 2015. godini održana su 2 sastanka ove radne grupe. Glavne teme sastanaka bile su implementacija Uredbi (EU) No 2015/340, (EU) No 923/2012 (SERA), status (EU) No 2015/340 (ATCO IR), te pregled EASA 4-year Rulemaking Programme. Predstavnici Odjela također su sudjelovali u 2 radionice, vezano za implementaciju nove Uredbe koja se odnosi na kontrolore zračnog prometa (ATCO IR) i radionice koja se odnosi na implementaciju nove SERA Uredbe.

U sklopu nadogradnje ATM sustava, HKZP je ušao u suradničku organizaciju za zajedničku nabavu sustava za zračnu plovību - COOPANS (*COOPeration between Air Navigation Service providers*) u kojoj sudjeluju još 4 pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (Danska, Švedska, Irska i Austrija) i tvrtkom Thales. Kako je Agencija kao Nacionalno nadzorno tijelo dužna za takve promjene izdati prihvaćanje, pozvana je preko HKZP-a da sudjeluje u radu NSA COOPANS grupe koja je formirana iz razloga da se harmonizira nadzor pri uvođenju te promjene u različitim zemljama. U 2015. godini održan je jedan sastanak NSA COOPANS grupe te jedan sastanak između NSA COOPANS grupe i pružatelja usluga. Glavne teme sastanka bile su struktura sigurnosne studije, održavanje tehničkih dosjea COOPANS sustava, implementacija CPDLC-a, uvođenje DAP (*downlinked aircraft parameters*) funkcionalnosti.

Na razini EUROCONTROL-a predstavnik Agencije je sudjelovao u radu NETOPS grupe (Network Operations), koja predstavlja sastanak predstavnika država članica EUROCONTROL-a i ima za cilj predlaganje strategije razvoja upravljanja zračnog prometa i što učinkovitije funkcioniranje mreže zračnih ruta (Network). Glavne teme su bile usuglašavanje dokumenta „Network Operation Plan“, kao i praćenje implementacije PBN koncepta. Unutar svog djelokruga rada NETOPS je primio na znanje izvještaje od svojih radnih tijela; Grupe za navigaciju, Grupe za dizajn ruta, Grupe za prognozu prometa, Grupe za upravljanje zračnim prostorom te ostalih podgrupa.

Jedan predstavnik Agencije sudjelovao je radu AIM/SWIM Team-a (Aeronautical Information Management & System Wide Information Management Team). U 2015. godini održana su 2 sastanka AIM/SWIM Team-a. Glavne teme sastanaka AIM/SWIM Team-a bile su vezane uz trenutna stanja tranzicije AIS-a prema AIM-u, nove tehnologije prezentacija zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija te planove za integraciju budućih sustava u SWIM.

Predstavnik Agencije sudjelovao je radu ARWG (Aeronautical Data Quality Regulators Working Group) EUROCONTROL-a. ARWG se bavio implementacijom i problemima u implementaciji Uredbe (EU) br. 73/2010 o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo, dodatnom nacionalnom legislativom vezanom uz navedenu Uredbu, izradom Common Understanding (CU) za subjekte na koje se odnosi Uredba te razmjenom primjera dobre prakse država članica. U 2015. godini održana su 2 sastanka.

Predstavnik Agencije sudjelovao je na METG Meteorology Group, Europske grupe za planiranje navigacije zračnog prometa (EANPG- European Air Navigation Planning Group) koja je održana u EUR NAT uredu ICAO-a u Parizu od 15. do 18. rujna 2015. godine. Na METG/25 sudjelovalo je 91 stručnjaka iz 33 zemlje u EUR području, Islanda, USA i 5 međunarodnih organizacija (EUROCONTROL, IATA, IFALPA, ICAO i WMO). Glavne teme sastanka koje su obrađene uključivali su: kompetencije zrakoplovnom meteorološkog osoblja (AMP) uključujući ELP (English Language Proficiency) za AMP, zaključke prvog sastanka Komisije za meteorologiju (Meteorology Panel), poboljšanja vezana uz razmjenu OPMET (Operational METeorological) podataka u digitalnom obliku posebno prelazak na IWXXM (xml format), problem vezani uz automatske sustave te razvoj i promjene vezane uz elektronski ANP (Air Navigation Plan). Predstavnik Agencije imenovan je u radnu grupu PT-MET-OPS koja se bavi određenim operativnim pitanjima zrakoplovne meteorologije.

Ured zaštite zračnog prometa

Ured zaštite zračnog prometa na međunarodnoj razini ostvario je sudjelovanje u radu Regulatornog odbora Europske komisije za zaštitu civilnog zračnog prometa (*Regulatory Committee for Civil Aviation Security*), sa statusom člana – predstavnika Republike Hrvatske. Predstavnik Agencije sudjelovao je na 2 sastanka.

Također, u koordinaciji s ECAC-om, tijekom izvještajnog razdoblja ostvareno je aktivno sudjelovanje predstavnika Ureda u radu Radne grupa za operativne upute - *Guidance Material Task Force* (GMTF), u cilju efikasnijeg i

kvalitetnijeg prihvaćanja i prijenosa prakse i iskustava u primjeni EU zakonodavstva. Predstavnik Agencije sudjelovao je na 2 sastanka.

Nastavljena je i stalna koordinacija i suradnja s nadležnim službama izraelskog zračnog prijevoznika EL AL, u cilju podrške i organizacije posebnih mjera zaštite odnosno provedbe bilateralnog sporazuma o zračnom prometu.

Sektor pravnih i zajedničkih poslova

Jedan predstavnik Sektora nominiran je za sudjelovanje u RAG grupi (*Rulemaking Advisory Group*) koja je osnovana od strane Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) i sastavljena je od predstavnika država članica Europske unije – točnije, tijela nadležnih za primjenu Uredbe (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Europske agencije za sigurnost zračnog prometa i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ (SL L 79, 19.3.2008.), te predstavnika Europske komisije. Grupa obavlja savjetodavnu djelatnost u okviru zakonodavnih aktivnosti EASA-e: izrada nacрта propisa, određivanje prioritetnih pitanja unutar plana donošenja propisa, rješavanje horizontalnih ili otvorenih pitanja, kao i tumačenje odredbi Uredbe (EZ) br. 216/2008. U 2015. godini održana su 2 sastanka RAG grupe, a naglasak je bio na rješavanju pitanja novih poslovnih modela u civilnom zrakoplovstvu i njihovom mogućem utjecaju na sigurnost, te na rastućem pitanju prereguliranosti određenih aspekata civilnog zračnog prometa.

Predstavnik Sektora također sudjeluje u radu Europske komisije kao predstavnik Nadležnog nacionalnog tijela (*National Enforcement Body* - NEB) za provedbu zaštite prava putnika u slučajevima otkazanog leta, dužeg kašnjenja, uskraćenog ukrcaja ili povrede prava osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti, a sukladno obvezama koje proizlaze iz Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL L 46, 17.2.2004.) i Uredbe (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (SL L 204, 26.7.2006.) Tijekom 2015. godine održana su 2 sastanka svih nadležnih nacionalnih tijela za provedbu prava putnika u zračnom prijevozu, a navedena grupa surađuje kontinuirano elektorničkim putem kako bi u svim državama članicama prava putnika bila zajamčena i provođena na ujednačen i transparentan način.

3.7.4 Odnosi s medijima

Mediji su, uz internetske stranice, najvažniji komunikacijski kanal Agencije prema javnosti uz pomoć kojeg Agencija prezentira svoju temeljnu zadaću, a to je osiguranje primjerenog okruženja za odvijanje civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. Kroz smjernice djelovanja na području odnosa s javnošću, objavljene u Strategiji odnosa s javnošću Agencije, ključne komunikacijske kampanje i poruke u 2015. godini bile su vezane uz donošenje Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova, slučajeve zrakoplovnih nesreća sportsko rekreativnih zrakoplova tijekom ljetnih mjeseci i zaštitu prava potrošača u zračnom prometu.

Temeljem objave Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova, Agencija je kroz komunikacijske kanale, između ostalog, obavijestila javnost kako je u svrhu osiguranja odgovarajuće razine sigurnosti izvođenja letačkih operacija, uspostavila evidenciju ovlaštenih operatora sustava bespilotnih zrakoplova. Agencija je pozvala sve sadašnje i potencijalno buduće korisnike usluga radova iz zraka (snimanje, fotografiranje) sustavima bespilotnih zrakoplova, da zbog sigurnosti letačkih operacija, koriste isključivo operatore s navedene liste. Također, poslana je poruka kako je izvođenje i oglašavanje letačkih operacija sustavima bespilotnih zrakoplova bez odgovarajućeg odobrenja ili izjave operatora prekršaj sukladno odredbama Zakonom o zračnom prometu.

Povodom nekoliko uzastopnih zrakoplovnih nesreća sportsko rekreativnih zrakoplova koje su se dogodile tijekom ljeta 2015. godine, Agencija je objavila priopćenje za javnost u kojem je istaknula da postoje naznake da se letenje obavlja bez poštivanja svih potrebnih propisa (s neregistriranim zrakoplovima, bez odgovarajućih dozvola pilota, itd.), usprkos uspostavljenom pravnom okviru i mjerama koje Agencija poduzima za osiguravanje poštivanja propisa (inspekcijski nadzor, pokretanje prekršajnih i drugih postupaka). Stoga je najavljen pojačani nadzor aktivnosti sportsko rekreativnih zrakoplova, odnosno izvanredne provjere tehničke ispravnosti zrakoplova, nadzor izvođenja operacija te provjere valjanosti dozvola pilota, pripremu i izvođenje leta, kao i provedbu osposobljavanja i provjera za stjecanje pilotskih dozvola itd. te aktivnosti s ciljem edukacije i informiranja zrakoplovne zajednice u svrhu podizanja razine stručnosti, poznavanja propisa i promocije sigurnosti u zrakoplovnoj zajednici, a pogotovo u domeni sportsko rekreativnog zrakoplovstva.

U prostorijama Međunarodne zračne luke Zagreb je početkom srpnja 2015. godine održana konferencija za medije o pravima potrošača u zračnom prometu. Agencija je aktivno sudjelovala na spomenutom događaju i upoznala javnost da je nadležna za rješavanja prigovora vezanih za otkazan let, kašnjenja i uskraćen ukrcaj, kao i prigovore vezane za prava osoba s invaliditetom ili smanjenom pokretljivošću. Istaknuto je kako se postupci zaštite putnika u zračnom prijevozu, kako pred Agencijom tako i pred Europskim potrošačkim centrom, vode potpuno besplatno. Ovo događanje je organizirano u sklopu informativne kampanje "Potrošači, upoznajte svoja prava!" koju u Hrvatskoj provodi Europska komisija.

Jedan od važnih događaja koji je obilježio rad Agencije u 2015. godini je i početak realizacije Twinning projekta u Gruziji o čemu je javnost obavještena putem priopćenja na internetskim stranicama Agencije. Konzorcij Austro Control GmbH/Agencija započeo je s realizacijom Twinning projekta u Gruziji koji ima za cilj ojačati strukturu i sposobnosti gruzijskih civilnih zrakoplovnih vlasti na održiv način. To će omogućiti gruzijskim civilnim zrakoplovnim vlastima usvajanje one europske regulative koja proizlazi iz multilateralnog Sporazuma o europskom zajedničkom zračnom prostoru (ECAA - European Common Aviation Area) između Gruzije i Europske unije te njezinih članica.

Tijekom 2015. godine, zaprimljeno je i odgovoreno na 68 upita od strane medija i javnosti. Od toga, 44 pripada novinarima, a 24 zainteresiranoj domaćoj i inozemnoj javnosti. Uglavnom, upiti su bili usmjereni na različita područja iz nadležnosti i rada Agencije, ali ponajprije: uporabu bespilotnih letjelica, nesreće sportsko rekreativnih zrakoplova te prava putnika u zračnom prometu.

4. RAZVOJNI PROJEKTI AGENCIJE U 2015. GODINI

Od osnivanja, razvojni projekti su značajan instrument za unaprjeđenje rada i razvoj djelatnosti Agencije. Agencija je u proteklom razdoblju koristila sve dostupne vanjske (bespovratne ili vrlo povoljne) izvore financiranja za realizaciju pojedinih projekata važnih za rad i razvoj Agencije. Tako je, tijekom 2010. godine, putem IPA 2008 uspješno realiziran projekt pod nazivom: "Pomoć Agenciji za civilno zrakoplovstvo i ostalim nadležnim tijelima za civilno zrakoplovstvo u pripremi ICAO Universal Safety Oversight Audit Programme (ICAO - USOAP) audita". Tijekom 2012. i 2013. godine, Agencija je provodila i uspješno završila dva važna projekta za unaprjeđenje administrativnih i tehničkih kapaciteta. Europska banka za obnovu i razvoj (European Bank for Reconstruction and Development - EBRD) donirala je Agenciji bespovratna sredstva za konzultantske usluge koje je Agenciji pružila konzultantska tvrtka „Helios“ u svezi usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s regulativom Jedinog evropskog neba - SES II (Single European Sky), uspostavu Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE), sigurnosni nadzor udovoljavanja zajedničkim zahtjevima i uspostavu sheme učinkovitosti u skladu sa zahtjevima Europske inicijative. Pored toga, projekt pod nazivom: "Jačanje administrativnih i tehničkih sposobnosti u cilju omogućavanja učinkovitog provođenja aktivnosti Agencije za civilno zrakoplovstvo i poboljšanja administrativnih i tehničkih sposobnosti Agencije za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova" je sufinanciran bespovratnim sredstvima EU kroz Instrument za pretprijetupnu pomoć – IPA 2009. Projekt se sastojao od: stručne pomoći (Twinning) za jačanje administrativnih sposobnosti i nabave opreme (Supply) za poboljšanje tehničkih sposobnosti. Twinning komponenta projekta realizirana je u suradnji s twinning partnerima Austro Control GmbH – Republika Austrija (nositelj projekta) i Federal Ministry of Transport, Building and Urban Development – Savezna Republika Njemačka. Supply komponentom projekta nabavljena je računalna i druga oprema te računalni programi potrebni za rad Agencije. Navedeni projekti su u značajnoj mjeri unaprijedili rad i poslovanje, te podigli kvalitetu obavljanja poslova iz nadležnosti Agencije. Putem navedenih razvojnih projekata Agencija je iskoristila 10.240.997 HRK.

Agencija je i u 2015. godini nastavila s provedbom razvojnih projekata. Projekt suradnje s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe – EUROCONTROL se u 2015. godini provodio u skladu s potrebama Agencije za stručnom pomoći od strane EUROCONTROL-a. Značajan napredak postignu je u provedbi Projekta EMPIC završetkom prve faze implementacije standardnog softvera za civilne zrakoplovne vlasti EMPIC-EAP te početkom druge faze implementacije. 2015. godinu obilježio je i početak provedbe Twinning projekta Gruzija u suradnji s Austro Control GmbH koji ima za cilj ojačati strukturu i sposobnosti gruzijskih civilnih zrakoplovnih vlasti na održiv način u implementaciji EU propisa i standarda. Aktivnosti na provedbi Projekta obnove (rekonstrukcije) poslovne zgrade odvijale su se sporije u odnosu na predviđeni plan aktivnosti iz razloga na koje Agencija nije imala utjecaja. Agencija je u 2015. godini zastala s daljnjim radom na Projektu nabave aviona za posebne namjene zbog objektivnih okolnosti te potrebe za reevaluacijom projekta i procjene daljnjih mogućnosti za njegovu realizaciju.

4.1 Projekt suradnje s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL

U 2015. godini nastavljena je suradnja s EUROCONTROL-om koja je inicirana 2009. godine, a realizacija suradnje počela je u veljači 2010. godine. Projekt suradnje s EUROCONTROL-om se odvija u okviru podrške koju pruža Jedinica za podršku državama i regionalnim inicijativama (*Support to States and Regional Initiatives Unit - SSR*) pri Direkciji za jedinstveno europsko nebo (*Directorate Pan-European Single Sky - DPS*) EUROCONTROL-a. U sklopu projekta, dvije strane surađuju u više podprojekata koji imaju za cilj povećanje sposobnosti Agencije u funkciji Nacionalnog nadzornog tijela. Projekt je 2015. godine ažuriran u skladu s novim potrebama Agencije za razdoblje 2016.-2019. godina, te podijeljen u 5 radnih paketa (*Work packages – WP*):

- WP01: Review of Existing NSA Processes;
- WP02: Development of New NSA Processes;
- WP03: Staff Training;
- WP04: Review of Changes Related to the New ATM System;
- WP05: Support Related Tasks Undertaken Within FAB CE NSA Coordination Committee (CC).

Predviđeno je da svih 5 radnih paketa budu završeni do kraja 2016. godine. Troškove provedbe projekta snosi EUROCONTROL, temeljem redovite stručne pomoći koju pruža zemljama članicama.

U cilju uspješne provedbe projekta, osnovan je zajednički tim za upravljanje projektom (*Common Project Management Team* - CPMT) kojim zajedno predsjedaju predstavnici EUROCONTROL-a i Agencije, a odgovoran je za koordinirano planiranje, izvršenje, praćenje i izvještavanje u svezi dogovorenih radnih paketa. Svaki supredsjedatelj je odgovoran za koordinaciju aktivnosti unutar svoje vlastite organizacije i djeluje kao osoba za kontakt (POC). Tijekom 2015. godine održan je jedan „*Project Review & Steering Group Meeting Meeting*“.

Dana 01. i 02. srpnja 2015. godine održan je 16. „Project Review & Steering Group Meeting“ između predstavnika Agencije i EUROCONTROL-a na kojem su sumirane sve do tada učinjene aktivnosti u 2014. i 2015. godini te je napravljen plan za sve nerealizirane, a planirane aktivnosti tijekom godine. Na navedenom sastanku je predstavljen plan aktivnosti u dvogodišnjem razdoblju (2015.-2016.).

Tijekom 2015. godine organizirano je jedno tromjesečno usavršavanje uz rad (*secondment*) za predstavnika Agencije, inspektora ANS/CNS te jedno jednomjesečno usavršavanje za inspektora ANS/MET.

4.2 Projekt EMPIC

Sukladno Godišnjem programu rada za 2015. godinu završena je prva faza implementacije standardnog softvera za civilne zrakoplovne vlasti EMPIC-EAP te je započeta druga faza implementacije za koju je izrađen Projekt implementacije OAS i Technical area modula – EMPIC.

Agencija je EMPIC-EAP softver nabavila u sklopu projekta IPA 2009 s glavnim ciljem centralizacije i standardizacije podataka i baza podataka koje se koriste u radu Agencije. EMPIC-EAP je softver koji obuhvaća poslovne procese iz nadležnosti Agencije, prije svega certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata te vođenje potrebnih evidencija kao i ispis dozvola, certifikata i sl. Zbog kompleksnosti softvera i na preporuku tvrtke koja razvija softver IT donesena je odluka da će se implementacija softvera provoditi postupno po modulima. Softver se sastoji od četiri glavna modula i njihovih podmodula.

Tijekom 2015. godine nastavljena je implementacija Projekta implementacije EMPIC FCL/Medical podmodula. Upisani su svi podaci o osobama i dozvolama u bazu podataka. U završnoj fazi implementacije *Licensing* podmodula djelatnici Samostalnog odjela školovanja, licenciranja i zrakoplovne medicine su paralelno koristili postojeću bazu podataka i EMPIC-EAP softver i time usporedili i verificirali poslovne procese prije prestanka korištenja postojeće baze podataka.

U studenom 2015. godine djelatnici Samostalnog odjela školovanja, licenciranja i zrakoplovne medicine u potpunosti su prestali koristiti postojeću bazu podataka i počeli operativno koristiti EMPIC-EAP kao standardni softver za izdavanje dozvola.

Medical podmodul nije u potpunosti implementiran u 2015. godini i koristi se još uvijek paralelno s postojećom bazom podataka. Njegova implementacija će biti završena u 2016. godini. Odrađen je velik dio implementacije i ključni AME korisnici su cijelu 2015. godinu unosili podatke o pregledima u EMPIC-Medical bazu podataka.

Djelatnici Agencije su tijekom 2015. godine pratili unesene podatke te po potrebi održavali dodatna individualna osposobljavanja AME korisnika kako bi bili sposobni koristiti se EMPIC-Medical softverom.

Naziv modula	Naziv podmodula
EMPIC-EAP - Central Modules	CM: Customer Management SEC: Security, Permission Management QS: Query Synthesizer Interface to ERP Systems
EMPIC-EAP - Personnel Licensing	<i>Licensing:</i> FCL: Flight Crew Licensing MPL: Maintenance Personnel Licensing ANS: Air Navigation Services and ATCOs <i>Medical:</i> FCL-M: Flight Crew Licensing - Medical ANS-M: Air Traffic Controller - Medical
EMPIC-EAP – Organization Approval and Surveillance	OPS: Air Operators MC: Maintenance Companies FS: Flight Schools MT: Maintenance Training Organizations POA: Production Organization Approval DOA: Design Organization Approval AD: Aerodromes ATM: Air Traffic Management
EMPIC-EAP – Technical areas	TC: Type Certification, Airworthiness Directives and Environment Certificates AR: Aircraft Registration AO: Aircraft Ownership

Završena
implementacija u
2015. godini

Tablica 24: Pregled implementacije EMPIC-EAP modula

Nadalje, implementacija *ANS: Air Navigation Services and ATCOs* podmodula seplanira završiti u 2016. godini. Naime, još u listopadu 2014. godine projektni tim je uz suglasnost direktora Agencije donio odluku o prestanku implementacije ovog podmodula. Prema objavi novog propisa vezanog za ANS podmodul od strane EASA-e korištenjem postojeće verzije EMPIC-EAP softvera ne bi bilo moguće u potpunosti implementirati ANS podmodul. Implementacija će se odraditi kroz novi projekt implementacije u trenutku kada će verzija EMPIC-EAP softvera biti usklađena s novim EASA propisom.

U 2015. godini je izrađen i odobren od strane direktora Agencije dokument Projekt implementacije *OAS / Technical area* modula – EMPIC. Ovim projektom nastupa iduća faza implementacije EMPIC-EAP softvera koja obuhvaća dio modula *EMPIC-EAP – Organization Approval and Surveillance* i modul *EMPIC-EAP – Technical area*. Ova faza implementacije EMPIC-EAP softvera je kompleksnija i zahtjevnija jer obuhvaća veći broj poslovnih procesa i također će se implementirati u fazama. Moduli *OAS* i *Technical area* se preklapaju jer se podaci iz jednog modula koriste u drugom i obrnuto. To zahtjeva paralelnu implementaciju i dobru suradnju djelatnika Odjela zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova i Odjela plovidbenosti zrakoplova u početnim fazama implementacije. Projekt implementacije *OAS / Technical area* modula započinje školovanjem ključnih korisnika pojedinog modula nakon čega će se intenzivno raditi individualno i skupno na unosu podataka, razumijevanju softvera i primjeni u poslovnim procesima koji se trenutno obavljaju unutar Agencije.

Osim radnji vezanih za implementaciju standardnog softvera EMPIC-EAP, predstavnici Agencije su u ožujku i studenom 2015. godine, u organizaciji EMPIC GmbH, sudjelovali na redovitim radnim sastancima korisnika, gdje

su aktivno vođeni razgovori s predstavnicima EMPIC-a i ostalih zrakoplovnih vlasti (*Austro Control GmbH - Austria, FOCA - Switzerland, CAA - Slovenia, IAA - Ireland* i druge) u cilju razmjene iskustava u korištenju EMPIC-EAP softvera. Iskustva stečena na redovitim radnim sastancima korisnika iskorištena su prilikom implementacije EMPIC-EAP softvera. Osim toga, ovi redoviti radni sastanci korisnika pomažu u prikupljanju iskustava za daljnju implementaciju preostalih modula. Redoviti radni sastanci korisnika održavaju se svake godine.

Faznim pristupom se osigurava kvalitetno i postupno implementiranje EMPIC softvera koji u konačnici treba rezultirati potpuno dokumentiranim i funkcionalnim upravljanjem bazama podataka i poslovnim procesima Agencije te nužnim promjenama u pristupu obavljanja poslova od strane radnika i rukovodstva Agencije. Po završetku implementacije *Personnel licesning* modula i kroz buduću implementaciju *OAS i Technical area* modula djelatnici Agencije će u svom radu vidjeti prednosti povezanosti podataka u zajedničkom standardnom softveru EMPIC-EAP.

EMPIC-EAP vrlo je kompleksan softver koji zamjenjuje niz postojećih baza podataka koje se koriste za unaprjeđenje operativnog rada Agencije. Ovaj softver je integrirana, ali i otvorena baza podataka za upravljanje dozvolama, certifikatima, edukaciju osoblja, pohranu povijesnih podataka kao i mogućnost praćenja promjena nad podacima te je kao takav znatno unaprjeđuje kvalitetu rada Agencije. Korištenjem EMPIC-EAP softvera kroz faze njegove implementacije u 2015. godini djelatnici Samostalnog odjela školovanja, licenciranja i zrakoplovne medicine i IT djelatnici uvidjeli su brojne prednosti korištenja ovog softvera nad postojećim bazama podataka. Softver je prilagođen poslovnim procesima i njegovim operativnim korištenjem se ubrzava i pojednostavljuje rad djelatnika Agencije.

4.3 Twinning projekt Gruzija

U srpnju 2015. godine počela je provedba Twinning projekta Gruzija pod nazivom "Legal approximation of the Georgian Civil Aviation regulations with EU standards". Agencija u Projektu sudjeluje zajedno u konzorciju s Austro Control GmbH. Cilj projekta u Gruziji je ojačati strukturu i sposobnosti gruzijskih civilnih zrakoplovnih vlasti na održiv način za usvajanje one europske regulative koja proizlazi iz multilateralog Sporazuma o europskom zajedničkom zračnom prostoru (ECAA - European Common Aviation Area) između Gruzije i Europske unije te njezinih članica. U svrhu realizacije Projekta potpisan je tripartitni ugovor između Europske komisije, Republike Gruzije i konzorcija Austro Control GmbH/Agencija pod oznakom ENPI/2015/359-333. Projekt bi trebao biti realiziran u razdoblju srpanj 2015. - ožujak 2017. godine, a ukupna planirana vrijednost projekta je 1.229.994,00 EUR.

Twining projekt obuhvaća šest komponenti, od kojih su četiri glavne:

- Unaprjeđenje organizacije gruzijskih zrakoplovnih vlasti - GCAA (Georgian Civil Aviation Agency);
- Implementacija *safety management* funkcija na nacionalnoj razini;
- Usklađivanje gruzijskog pravnog okvira civilnog zrakoplovstva s EU propisima (izrada gap analize, plana donošenja regulative i asistencija u postupku izrade propisa);
- Implementacija donesenih EU kompatibilnih propisa na nacionalnoj razini (izrada potrebnih procedura nadzora i certifikacije, školovanje inspektora).

Od Agencije se u Projektu očekuje značajan doprinos u svim komponentama obzirom na iskustvo koje Agencija ima u implementaciji EU standarda na nacionalnoj razini.

U planu projekta, predviđeno je da će stručnjaci AustroControl-a i Agencije provesti ukupno 658 dana na misijama u Gruziji, od toga planirani udio Agencije je oko 200 dana. Najveći doprinos Agencije u Projektu predviđen je u područjima: organizacija i izrada propisa (rulemaking) - preko 100 dana misija te: Sustavu upravljanja sigurnošću (SMS), aerodromima, zaštiti zračnog prometa i upravljanja zračnim prometom (ATM).

Aktivnosti - misije su se provodile tijekom cijelog ljeta, tako da su preliminarne snimke stanja i posljedične gap analize bile izrađene do početka listopada. Preliminarne liste su u velikoj mjeri finalizirane do kraja godine, te su izrađeni prvi prijedlozi konkretnih planova za nastavak aktivnosti do kraja Projekta.

Tako su u 2015. godini izrađeni slijedeći značajni dokumenti:

- Gap analiza organizacije, posebice u odnosu na *Authority Requirements*;
- Gap analiza u domeni propisa iz područja civilnog zrakoplovstva;
- Prvi prijedlog plana daljnjih aktivnosti u Projektu temeljem izrađenih gap analiza.

Tijekom provođenja aktivnosti u 2015. godini, učešće stručnjaka Agencije bilo je značajno, naročito u području organizacije i izrade propisa (rulemaking). Tri stručnjaka Agencije su u 2015. godini izvršila ukupno 9 misija (39 dana). Agencija je u 2015. godini ostvarila 28.753,50 EUR prihoda temeljem sudjelovanja u Projektu.

Sveukupnim aktivnostima u 2015. godini, osigurane su kvalitetne polazne pretpostavke za uspješnu i učinkovitu provedbu cijelog Projekta u 2016. i 2017. godini. Sama provedba Projekta u velikoj mjeri ovisi o postignutoj razini suradnje i angažmanu gruzijske strane. Suradnja s gruzijskim civilnim zrakoplovnim vlastima je na visokoj razini, međutim angažman gruzijskih stručnjaka je limitiran raspoloživim resursima kojima raspolaže GCAA, te to predstavlja značajan rizik ovoga Projekta.

4.4 Projekt obnove (rekonstrukcije) poslovne zgrade

Agencija je krajem 2014. godine kupila poslovnu zgradu u cilju stjecanja vlastitog poslovnog prostora koji bi omogućio daljnji razvoj djelatnosti Agencije uz racionalnije korištenje resursa za tu namjenu. Agencija je temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o davanju suglasnosti Hrvatskoj agenciji za civilno zrakoplovstvo za sklapanje pravnog posla o kupnji nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske (Klasa: 022-03/14-04/233, Urbroj: 50301-05/18-14-2 od 10. srpnja 2014.) i Odluke Povjerenstva za raspolaganje nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske (Klasa: 024-04/14-03/4, Urbroj: 536-021/01-2014-2 od 10. srpnja 2014.) zaključila Kupoprodajni ugovor (broj: 7505/2014 od 7. listopada 2014.) s Državnim uredom za upravljanje državnom imovinom o prodaji nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske označenu kao zk.č.br. 5191/8, Krajiška ulica, tlocrtne površine 1.411 m², upisane u zk.ul.br. 5354 k.o. Grad Zagreb. Navedena nekretnina je kupljena u svrhu osiguranja poslovnog prostora za potrebe Agencije, Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu i Agencije za sigurnost željezničkog prometa.

Nekretnina se sastoji od 1.411 m² građevinskog zemljišta i objekata (javna zgrada tlocrtne površine 1.046 m², pomoćna zgrada tlocrtne površine 72,00 m² te dvorište i okućnica površine 293 m²) sveukupne BGP 5.439,50 m² (NKP 4.351,60 m²), od toga višekatna javna zgrada površine 5.367,50 m², a prizemna pomoćna zgrada 72,00 m², sve na lokaciji Zagreb, Krajiška 20.

Obzirom na stanje predmetne nekretnine koja je u ruševnom (derutnom) stanju, nužno je potrebno izvršiti rekonstrukciju i sanaciju te dogradnju cjelokupne građevine kako bi se ista privela svrsi za koju je kupljena, a sve u skladu s prostornim planovima i propisima iz graditeljstva. Odlukom direktora Agencije osnovano je Povjerenstvo koje je zaduženo za sve operativne i koordinativne aktivnosti koje je Agencija kao investitor dužna provoditi u cilju realizacije projekta. Tijekom 2015. godine, Povjerenstvo je definiralo projektni zadatak kao podlogu za raspisivanje javnog natječaja za izradu idejnog arhitektonskog rješenja rekonstrukcije i sanacije građevine. U okviru projektnog zadatka definirani su korisnički zahtjevi za prostorom za sve tri agencije. Od nadležnih upravnih tijela Grada Zagreba (sektori Gradskog ureda za prostorno uređenje, izgradnju grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet) pribavljeni su posebni uvjeti potrebnog zahvata u prostoru (urbanističko-tehnički) u skladu s Generalnim urbanističkim planom Grada Zagreba. Obzirom da se predmetna građevina nalazi u Povijesnoj urbanoj cjelini Grada Zagreba i predstavlja vrijednu arhitektonsku industrijsku

baštinu (bivša tvornica DTR), pribavljene su i konzervatorske smjernice za izradu projektnog zadatka od Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode. Za izradu projektne dokumentacije odabrana je forma arhitektonskog natječaja s osnovnim ciljem dobivanja najkvalitetnijeg idejnog arhitektonskog rješenja putem procedure instituta javnog, otvorenog arhitektonskog natječaja koji je najsigurnija metoda izbjegavanja mogućih grešaka, objektiviziranja potreba iz projektnog programa, cjelokupnog sagledavanja i valoriziranja oblikovno funkcionalnih karakteristika predloženih natječajnih radova. Prema svom cilju, odabrana je forma natječaja za realizaciju, a što znači da isti treba na temelju detaljno određenog programa, uvjeta i zahtjeva, dovesti do realizacije natječajnog zadatka. Nadalje, cilj natječaja je dobivanje arhitektonskih idejnih rješenja s maksimalnom iskorištenosti uličnog volumena građevine kojeg je prema konzervatorskim smjernicama potrebno sanirati i restaurirati mu vrijedno izvorno oblikovanje, te rekonstrukcija preostalog dijela građevine: uklanjanje postojeće dvorišne izgradnje te smještaj preostalih planiranih programskih sadržaja u novu dogradnju koja će s restauriranim uličnim volumenom sačinjavati integralnu cjelinu. Na osnovu odabranog prvoplasiranog natječajnog rada koji će najprikladnije odgovoriti na osjetljivost prenamjene postojeće interpolacije naručit će se sva potrebna projektna dokumentacija s konačnim ciljem realizacije planiranog zahvata.

U svrhu pripreme i provedbe javnog natječaja za izradu idejnog arhitektonskog rješenja rekonstrukcije i sanacije građevine prikupljene su ponude za organizaciju i provedbu javnog natječaja te je kao najpovoljnija prihvaćena ponuda Udruženja hrvatskih arhitekata (UHA). U suradnji s Agencijom, UHA je izradila „Program za provedbu javnog natječaja za izradu idejnog arhitektonskog rješenja rekonstrukcije i sanacije građevine bivše tvornice DTR-a u Krajiškoj 20 u Zagrebu“ te je isti upućen nadležnom Gradskom uredu za prostorno uređenje koji je nakon pribavljanja mišljenja drugih nadležnih ureda Grada Zagreba i odgovarajućih korekcija odobren od strane gradonačelnika Grada Zagreba. Svojim Zaključkom (Klasa: 350-07/15-02/662, Urbroj: 251-03-02-15-2 od 3. prosinca 2015.), gradonačelnik Grada Zagreba utvrdio je „Program za provedbu javnog natječaja za izradu idejnog arhitektonskog rješenja rekonstrukcije i sanacije građevine bivše tvornice DTR-a u Krajiškoj 20 u Zagrebu“. Utvrđenim Programom stvoreni su uvjeti za raspisivanje javnog natječaja. Tijekom 2016. godine planira se provedba javnog natječaja u skladu s Pravilnikom o natječajima s područja arhitekture i urbanizma («Narodne novine» broj 112/06). Nakon provedenog natječajnog postupka, Agencija će (kao raspisivač natječaja), prvonagrađenom autoru na osnovu odluke Ocjenjivačkog suda, povjeriti izradu projektne dokumentacije potrebne za rekonstrukciju i sanaciju građevine. Cilj izrade daljnje projektne dokumentacije je ishođenje građevinske dozvole u skladu s odredbama Zakona o gradnji («Narodne novine» broj 153/13).

Prema planu provedbe projekta planira se pribavljanje građevinske dozvole u III. kvartalu 2016. godine nakon čega će se pristupiti utvrđivanju modela financiranja i raspisivanju natječaja za odabir izvođača radova. Građevinski radovi na rekonstrukciji i sanaciji poslovne zgrade planiraju se početkom 2017. godine.

Tijekom 2015. godine došlo je do vremenskih odstupanja u odnosu na plan provedbe projekta zbog dugotrajnosti pribavljanja potrebnih mišljenja/suglasnosti/potvrda od strane nadležnih upravnih tijela Grada Zagreba, a na što Agencija nije imala utjecaja. Iz navedenog razloga, plan provedbe projekta je ažuriran u skladu s okolnostima i potrebama, a što je obuhvaćeno Godišnjim programom rada za 2016. godinu.

4.5 Projekt nabave aviona za posebne namjene

Projekt nabave aviona za posebne namjene je projekt koji Agencija razmatra od 2011. godine uz istovremeno traženje mogućnosti za njegovu realizaciju. Složenost Projekta ogleda se u financijskom, organizacijskom, operativnom i regulatornom okviru koji se odnose na uspješnu realizaciju Projekta. Ovaj Projekt podrazumijeva nabavu aviona za posebne namjene (Special Mission Aircraft) opremljenog pratećom FIS opremom za letnu inspekciju navigacijskih sredstava i provjere letnih procedura, koja ima i mogućnosti za kontrolu i nadzor radiofrekvencijskog spektra - otkrivanje/lociranje smetnji na zrakoplovnim frekvencijama, te operacije potrage i

spašavanja (Search and Rescue – SAR) za pronalaženje zrakoplova u nevolji, kao i opremom za prikupljanje prostornih podataka (LiDAR) – primarna namjena. Avion za posebne namjene bi bio opremljen i odgovarajućom medicinskom opremom za hitni medicinski zračni prijevoz (pacijenata i organa za transplantaciju), uz zadržavanje transportnih kapaciteta za potrebe zračnog prijevoza putnika i tereta - sekundarna namjena.

Primarna namjena Projekta u funkciji je povećanja sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, dok je sekundarna namjena usmjerena, prije svega, na poboljšanje kvalitete medicinske skrbi na teritoriju Republike Hrvatske.

Projektom je predviđeno sudjelovanje drugih državnih tijela/institucija/organizacija čije potrebe su srodne generalnoj namjeni, odnosno projektnoj ideji. Agencija je prethodno, tijekom rada na Projektu, uspostavila suradnju u razvoju Projekta s potencijalnim drugim zainteresiranim stranama - korisnicima projekta koji su iskazali svoj interes za Projekt. Sljedeće zainteresirane strane - partneri u Projektu su iskazali preliminarni interes za sudjelovanjem u Projektu:

- Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (HACZ)
- Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (HKZP)
- Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM)
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje (DUZS)
- Državna geodetska uprava (DGU)
- Hrvatski zavod za hitnu medicinu (HZHM)
- Ministarstvo zdravlja - Zavod za transplantaciju i biomedicinu (ZTB)
- Direkcija za korištenje službenih zrakoplova (DKSZ) – stručna služba Vlade Republike Hrvatske (VRH)

U proteklom razdoblju postojale su mnogobrojne okolnosti koje su bile od utjecaja na daljnji razvoj Projekta, kako na strani Agencije tako i na strani partnera u Projektu. To se prije svega odnosi na podršku navedenih partnera, te potrebe donošenja odluka financijske, organizacijske i operativne prirode. Svaki od partnera trebao je procijeniti utjecaj Projekta na buduće poslovne aktivnosti svakog od partnera kako bi se mogla donijeti konačna odluka o sudjelovanju u Projektu. Još uvijek prisutna financijska i ekonomska kriza predstavljala je najveći ograničavajući faktor za donošenje navedenih odluka, a što je bitno utjecalo na privremeno “zamrzavanje” daljnjih aktivnosti na Projektu tijekom 2015. godine. Iz navedenih razloga, razvidno je kako u 2015. godini nije bilo opravdano nastaviti s daljnjim aktivnostima na projektu te je donesena odluka da će se u 2016. godini razmotriti svi aspekti izvedivosti ovoga Projekta. Pri tome će se, uz financijske aspekte, imati u vidu da je ovaj Projekt je od interesa za Republiku Hrvatsku jer u nekoliko segmenata doprinosi izgradnji/povećanju sposobnosti nadležnih državnih tijela/institucija/organizacija za obavljanje poslova definiranih u međunarodnim ugovorima i sporazumima kojih je Republika Hrvatska potpisnica, a koje im trenutno nisu na raspolaganju.

5. RESURSI ZA RAD AGENCIJE U 2015. GODINI

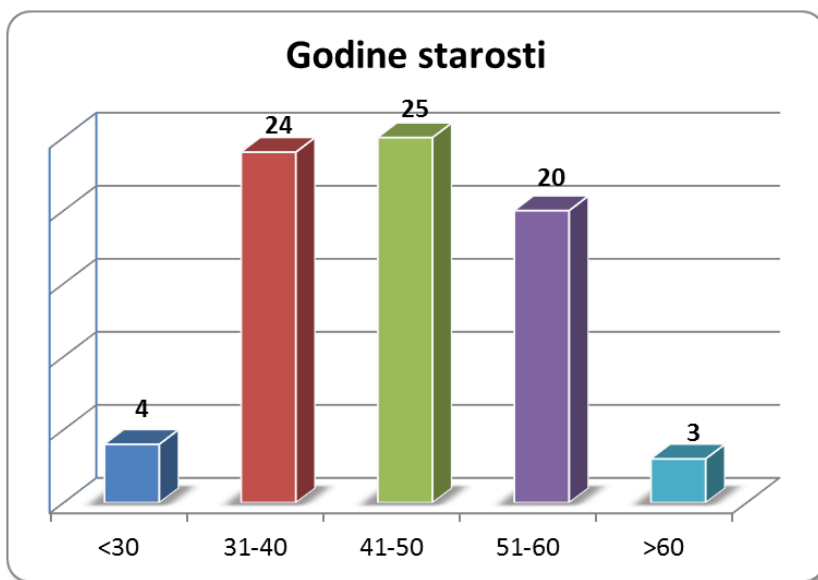
U 2015. godini osigurani su potrebni ljudski, materijalni i financijski resursi za izvršenje Godišnjeg programa rada Agencije.

5.1 Ljudski resursi

Sukladno odredbama članka 5. stavka 16. Zakona, Agencija je obvezna zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja, u cilju osiguranja obavljanja svih poslova koji proizilaze iz nadležnosti Agencije utvrđenih Zakonom. Početkom 2015. godine, Agencija je zapošljavala 82 radnika. U 2015. godini Agencija je zaposlila 2 nova radnika i to temeljem Plana zapošljavanja za 2014. godinu (koji nije realiziran u 2014. godini), i to: Inspektor – TECH i Specijalist za financije u skladu s novim unutarnjim ustrojem.

Tijekom 2015. godine, došlo je do prestanka radnog odnosa za 3 radnika Agencije, i to: Administrativnog referenta i Inspektora – OPS temeljem sporazumnog raskida ugovora o radu na zahtjev radnika te Administratora za odobravanje letova temeljem isteka ugovora o radu na određeno vrijeme do povratka privremeno odsutnog radnika (porodiljni dopust).

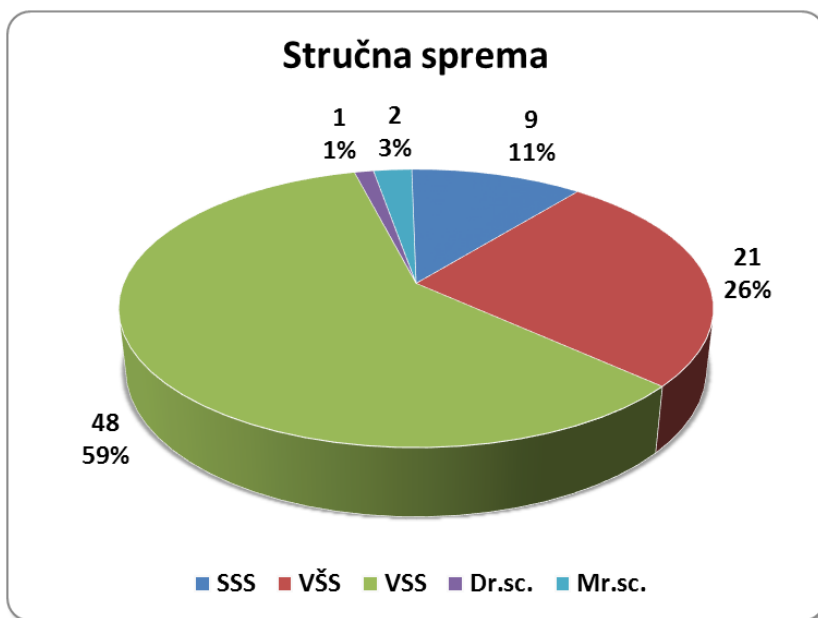
U skladu s navedenim, na kraju 2015. godine Agencija je zapošljavala 81 radnika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme. I u 2015. godini, starosna i obrazovna struktura radnika Agencije su povoljni faktori koji osiguravaju uspješno izvršenje poslova iz nadležnosti Agencije, a prikazane su u grafikonima koji slijede.

Grafikon 9: Pregled starosne strukture radnika Agencije

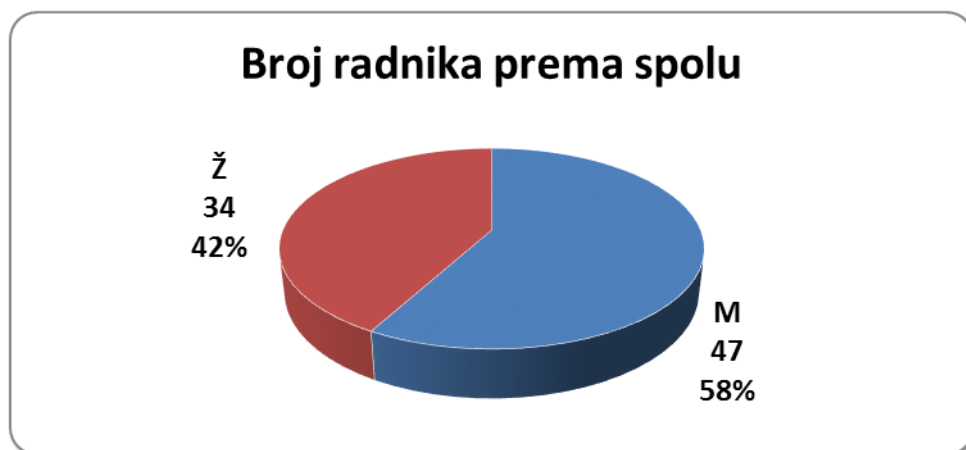
Struktura radnika Agencija prema stručnoj spremi je u skladu je s potrebom zapošljavanja najkvalitetnijih kadrova koji postoje na tržištu rada u zrakoplovnoj industriji u Republici Hrvatskoj za obavljanje stručnih poslova iz nadležnosti Agencije od strane visoko obrazovanih stručnjaka koji posjeduju potrebno znanje i iskustvo u području civilnog zrakoplovstva kakvo međunarodni standardi zahtijevaju. Kao i prethodnih godina, potrebno je napomenuti kako postoje određene teškoće pri zapošljavanju novih radnika, naročito u strukama za koje postoji manjak kvalificiranog kadra na tržištu rada, kao i u strukama koje su visoko cijenjene na tržištu rada (piloti, kontrolori zračnog prometa, zrakoplovni inženjeri i mehaničari, doktori medicine). Iz navedenog razloga, natječaji

za navedena radna mjesta ostaju dugo otvoreni ili odabir kandidata nije moguć zbog neudovoljavanja uvjetima radnog mjesta.

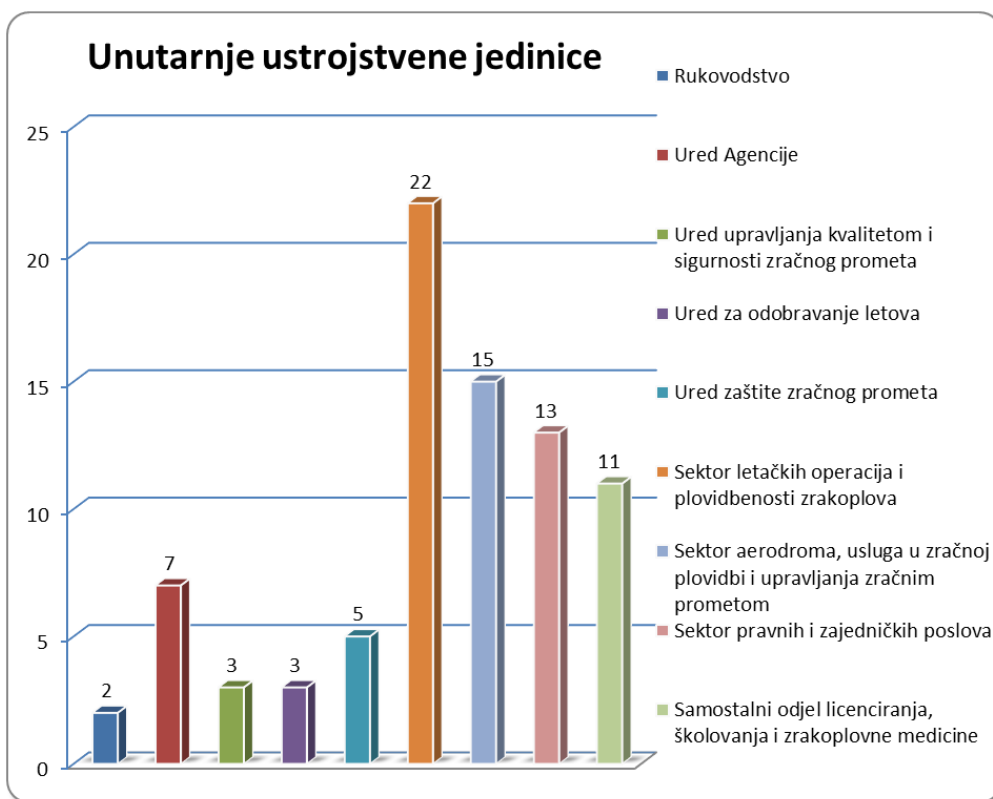
Grafikon 10: Pregled stručne spreme radnika Agencije

Na grafikonu koji slijedi prikazan je odnos broja radnika prema spolu.

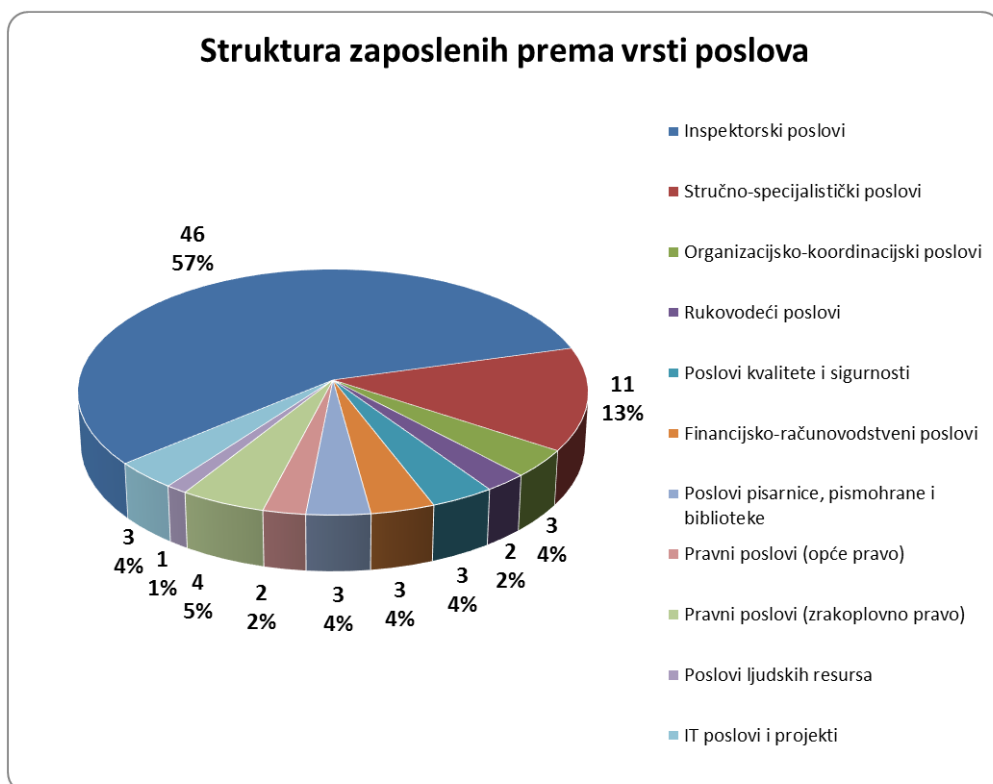

Grafikon 11: Pregled broja radnika Agencije prema spolu

I u 2015. godini, broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama Agencije odražavao je stanje potreba za obavljanjem poslova iz nadležnosti Agencije. Unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije imale su potreban broj zaposlenih radnika u skladu s obimom i složenosti poslova iz propisanog djelokruga. Stanje ljudskih resursa tijekom 2015. godine je omogućilo uspješno izvršenje svih poslova iz nadležnosti Agencije. U grafikonima koji slijede prikazan je broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama i struktura zaposlenih prema vrsti poslova.

Grafikon 12: Pregled broja radnika Agencije po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama

Grafikon 13: Pregled strukture radnika Agencije prema vrsti poslova

Agencija je i u 2015. godini, za obavljanje poslova za koje nema ekonomskog opravdanja obavljati ih vlastitim resursima, povremeno angažirala vanjske stručne suradnike, a što je u skladu s temeljnom odrednicom strategije Agencije.

Za potrebe provođenja ispita i provjera, Agencija je ustanovila liste stručnjaka i stručnjaka - ispitivača koje koristi za slijedeća područja:

1. Stručnjaci – za organizaciju, provođenje, nadzor i administraciju teorijskih ispita za pilote aviona i pilote helikoptera u skladu s europskim propisima:
 - Ukupno: 3 (zaposlenici Agencije)
2. Stručnjaci za organizaciju, provođenje, nadzor i administraciju teorijskih ispita za Part-66 dozvole osoblja za održavanje zrakoplova:
 - Ukupno: 2 (zaposlenici Agencije)
3. Stručnjaci – ispitivači za Part-66 dozvole za održavanje zrakoplova za provođenje teorijskih i praktičnih ispita:
 - Ukupno: 20
4. Stručnjaci – ispitivači za provođenje teorijskih i praktičnih ispita za dozvole dispečera leta / operativnog kontrolora prometa:
 - Ukupno: 3 (zaposlenici Agencije)
5. Medicinski savjetnici za preispitivanje ocjene zdravstvene sposobnosti (Secondary Review):
 - Ukupno: 27
6. Stručnjaci za organizaciju, provođenje, nadzor i administraciju teorijskih ispita za stjecanje dozvola pilota jedrilica, pilota balona, pilota ovjesnih jedrilica, pilota parajedrilica, pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima:
 - Ukupno: 3 (zaposlenici Agencije)
7. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvola i ovlaštenja pilota jedrilice:
 - Ukupno: 7
8. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvola i ovlaštenja pilota parajedrilice:
 - Ukupno: 5
9. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvola i ovlaštenja pilota parajedrilice s pomoćnim motorom:
 - Ukupno: 1
10. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvole i ovlaštenja pilota ovjesne jedrilice:
 - Ukupno: 1
11. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvole i ovlaštenja pilota slobodnog balona:
 - Ukupno: 0
12. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvole i ovlaštenja pilota sportsko-rekreativnog zrakoplova:
 - Ukupno klase I: 4
 - Ukupno klase II: 1
 - Ukupno klase III: 1
 - Ukupno klase IV: 1
13. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvola i ovlaštenja padobranca:
 - Ukupno: 4
14. Stručnjaci – instruktori za stjecanje potvrde o osposobljenosti za zaposlenike i druge ugovorne djelatnike i aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga i korisnika usluga aerodroma koji samostalno obavljaju zemaljske usluge, koji rade na poslovima od značaja za sigurnost zračnog prometa:
 - Teorijski i praktični ispit: 68

5.2 Materijalni resursi

Nabava materijalnih resursa u 2015. godini provodila se sukladno Godišnjem programu rada, Financijskom planu i Planu nabave za 2015. godinu. Agencija je racionalno koristila resurse i provodila mjere štednje, što nije dovelo u pitanje obavljanje redovitih poslova i zadaća. U skladu s odgovarajućim zakonskim propisima provedeni su postupci javnih i bagatelnih nabava. Ugovoreno je sistemsko održavanje poslužitelja i centrale te tehničko održavanje internetske stranice Agencije. Također su ugovorene javne govorne usluge u fiksnoj i pokretnoj komunikaciji. Produžen je ugovor o održavanju informacijskog sustava u dijelu izrade dozvola i centralnu banku pitanja, kao i ugovor o održavanju informacijskog sustava upravljanja zapisima, elektroničke pisarnice i elektroničke pismohrane. Produžen je ugovor o održavanju i razvoju aplikativne programske opreme za računovodstveno-financijske poslove, nabavljene su licence za anti-virusni te softver za usmjernik i centralu, kao i licence za Microsoft Office uredski paket te softver za obradu .pdf dokumenata.

Nabavljena računalna i mrežna oprema navedena je u tablici.

R.br.	Stavka	Količina	Porijeklo opreme
1.	Stolna računala s monitorima	9	Nabava 2015
2.	Pisači	4	Nabava 2015
3.	Prijenosna računala	3	Nabava 2015
4.	Mrežni preklopnik	1	Nabava 2015
5.	Mobitel	1	Nabava 2015

Tablica 25: Popis nabavljene računalne i mrežne opreme u 2015. godini

Pored navedenog, sklopljeni su ugovori o održavanju softvera EMPIC, o održavanju sustava objedinjene komunikacije te o održavanju multifunkcijskih uređaja. Produžen je ugovor o operativnom leasing na 36 mjeseci za jedno službeno vozilo za potrebe Agencije, te su sklopljeni ugovori o nabavi uredskog materijala i nabavi službene poslovne odjeće. Ugovoreno je obavljanje poslova zaštite na radu, vanjske revizije financijskih izvještaja, izrade natječajnog zadatka za Projekt obnove (rekonstrukcije) poslovne zgrade te je sklopljen ugovor o organizaciji i provedbi arhitektonskog natječaja za isti projekt. Sklopljena je polica osiguranja odgovornosti iz djelatnosti i polica osiguranja radnika od posljedica nesretnog slučaja te sklopljen ugovor o obavljanju sistematskih pregleda radnik Agencije.

Investicijskim planom za 2015. godinu izvršena je nabava potrebne uredske opreme i namještaja (4 color-laser pisača, 9 stolnih računala s monitorima, 3 prijenosna računala, 4 monitora i mrežni preklopnik, te 7 radnih stolica, 1 radna fotelja, 1 kartotečni ormar i 1 rezač papira. Od komunikacijske opreme realizirana je nabava 1 mobilnog telefona i 1 prijenosnog radio-uređaja. Izvršena je i nabava 1 testnog neaktivnog eksplozivnog pribora za potrebe Ureda zaštite zračnog prometa. Ulaganjem u računalne programe realizirana je dorada postojeće aplikacije (softvera) za financijsko poslovanje te nabava softvera za certificiranje RTG operatera za potrebe Ureda zaštite zračnog prometa.

Pri nabavi materijalnih resursa postupalo se u skladu s odgovarajućim zakonskim propisima koji reguliraju područje javne nabave. U 2015. godini se, kao i prethodnih godina, prema materijalnim resursima postupalo s pažnjom dobrog gospodara. Pri tome se vodilo računa o racionalnom korištenju materijalnih resursa i provedbi mjera štednje, a u cilju smanjenja troškova poslovanja Agencije.

5.3 Financijski resursi

U 2015. godini, financijski resursi Agencije su bili dostatni za obavljanje svih poslova iz nadležnosti Agencije i podmirenje dospjelih obveza, uz istovremeno osiguranje financijske stabilnosti i likvidnosti. Stanje financijskih sredstava na kraju 2015. poslovne godine osigurava daljnji rad i razvoj djelatnosti Agencije u 2016. godine. U 2015. godini, Agencija je provodila odgovorno financijsko poslovanje u cilju osiguranja zakonitog, namjenskog i svrhovitog korištenja financijskih sredstava.

Financijski izvještji Agencije za 2015. godinu (Izveštaj o prihodima i rashodima neprofitnih organizacija, Bilanca neprofitne organizacije i Bilješke uz financijske izvještaje) dostavljeni su Financijskoj agenciji.

U skladu s odredbama članka 9. stavka 3. Statuta Agencije, obavljena je revizija financijskih izvještaja Agencije za 2015. godinu od strane ovlaštenog neovisnog revizora u skladu s posebnim propisima o reviziji. Izvješće neovisnog revizora o financijskim izvještajima Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za 2015. godinu sastavni je dio Financijskog izvješća Agencije za 2015. godinu.

Financijsko izvješće Agencije za 2015. godinu sastavni je dio ovoga Izvješća.

6. ZAKLJUČAK

Agencija je tijekom 2015. godine svojim radom ispunila sve svoje zakonske obveze, pridonijela povećanju razine sigurnosti u civilnom zračnom prometu, osigurala pravovremeno rješavanje podnesaka stranaka kojih je tijekom 2015. godine bilo više od 8.000, te svojim radom omogućila razvoj i podršku cjelokupnom sustavu zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj.

Agencija je na nacionalnoj i međunarodnoj razini u međunarodnim institucijama i drugim nadležnim tijelima za civilni zračni promet prepoznata kao uspješna organizacija koja svoje obveze ispunjava kvalitetno, savjesno i pravovremeno.

Sve veći broj izazova koji nastaju uslijed širokog djelokruga nadležnosti Agencije, brzog tehnološkog razvoja i specifičnosti civilnog zrakoplovstva kao što su sustavi bespilotnih zrakoplova, „cyber security,“ implementacije novih ili izmjena europskih i nacionalnih propisa, povećanja broja subjekata koji su podložni certifikaciji i nadzoru, značajno su utjecali na obim poslova, sustav rada u Agenciji i realizaciju ciljeva. Te promjene zahtijevaju kontinuirano praćenje stanja u zrakoplovnoj zajednici, razvoj kompetencija radnika, osiguravanje stabilnosti i proširivanje postojećih resursa, optimizacije i poboljšanja u načinu rada, bolju suradnju sa zrakoplovnom zajednicom i uspostavu novih sustava, što će i biti fokus rada Agencije u narednom razdoblju.

Za daljnji uspješan rad Agencije neophodno je osiguravanje dugoročne stabilnosti njenog institucionalnog položaja (funkcionalnog, organizacijskog i financijskog) i samostalnosti, te stratešku i kvalitetniju raspodjelu odgovornosti na nacionalnoj razini pri definiranju i implementaciji zahtjeva koji izlaze iz okvira nadležnosti Agencije odnosno zahtijevaju uključivanje drugih institucija.

U tablici koja slijedi daje se pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2015. godini.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2015. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2015. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
1.	Kontinuirana provedba nadzora, certificiranja i licenciranja	Planirati i realizirati nadzor sukladno zakonskim obvezama i obvezama koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma. Provoditi certifikaciju i licenciranje sukladno zahtjevima stranaka.	Realizacija nadzora na 100% zakonskog minimuma u svakom pojedinačnom sektoru/odjelu.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. Ukupno je izvršeno 492 planirana nadzora i 175 neplaniranih nadzora. Certificiranje i licenciranje je provođeno sukladno zahtjevima stranaka. Referenca: Točka 3.1.1, 3.1.6 i 3.1.7
2.	Održavanje potrebne razine stručnosti i inspektorskih ovlaštenja	Realizirati plan školovanja osoblja.	Realizacija plana školovanja minimalno 80%.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. Agencija je u 2015. godini realizirala 75% školovanja uz racionalizaciju stručnog usavršavanja radnika. Referenca: Točka 3.5
3.	Otklanjanje ICAO i EASA nalaza	Prema Planu korektivnih mjera rješavati nalaze čije je rješavanje u nadležnosti Agencije.	Poštivati rokove za otklanjanje nalaza u nadležnosti Agencije koji slijede iz EASA procesa standardizacije, bez EASA Supplementary Report-a.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. Agencija je provela sve korektivne mjere iz svoje nadležnosti. Status nalaza iz standardizacijskih inspekcija provodi se prema planu korektivnih mjera, bez Supplementary Report-a. EASA izvješće o kontinuiranom praćenju (Continuous Monitoring Report) - Republika Hrvatska ocijenjena visokim ocjenama u svim domenama što ukazuje na visoki stupanj udovoljavanja postavljenim zahtjevima Referenca: Točka 3.2.1, 3.2.2 i 3.2.3

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2015. GODINU

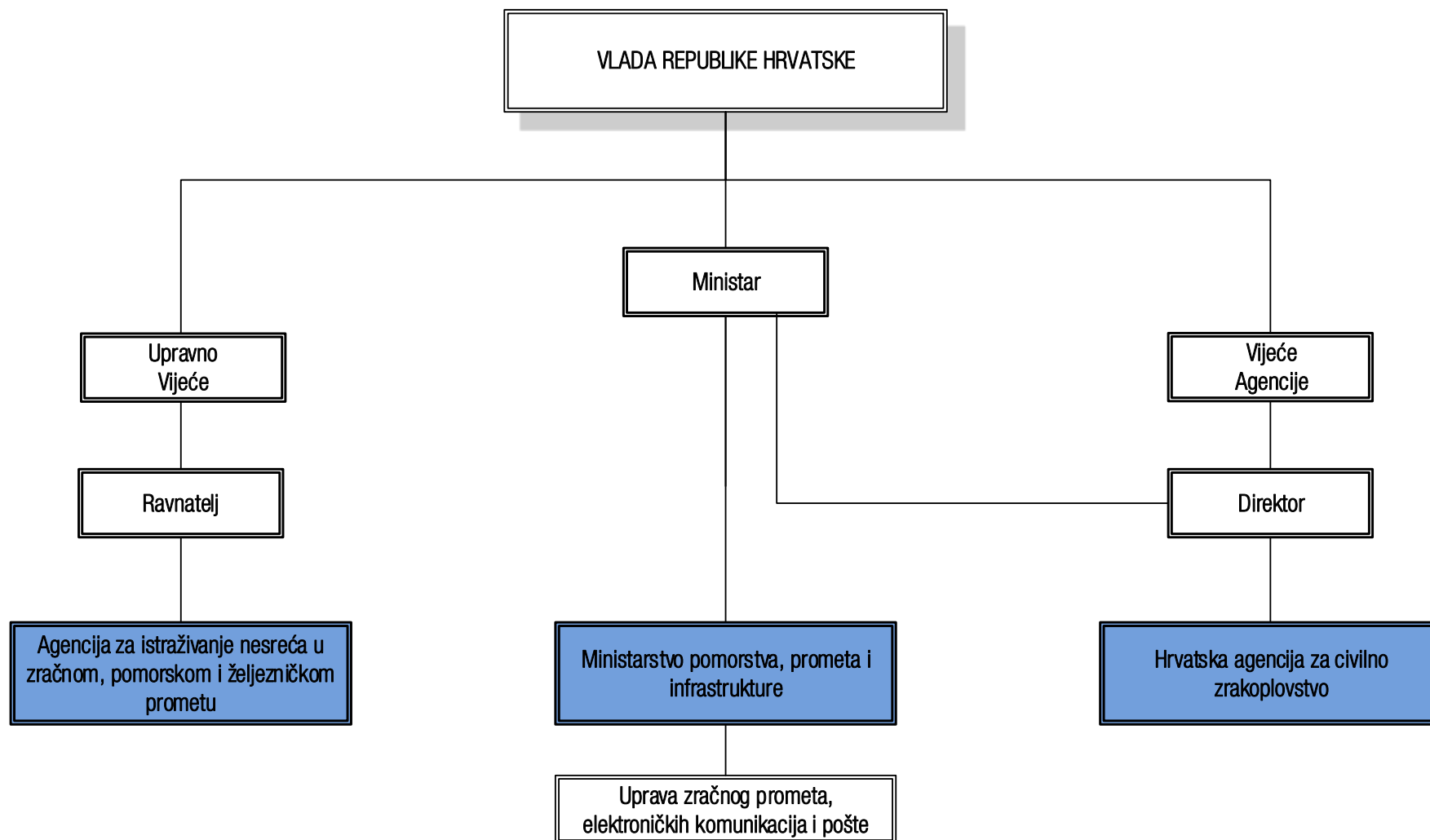
R.br.	Ciljevi Agencije u 2015. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
4.	Provedba projekta EMPIC	Provesti projekt implementacije ORG modula minimalno u LIC, OPS i ARW sukladno odobrenom projektu implementacije.	Izvješće o realizaciji projekta bez neopravdanih kašnjenja.	DJELOMIČNO OSTVARENO (OBJEKTIVNE OKOLNOSTI)	Projekt EMPIC provodio se u 2015. godini u skladu s planom implementacije, no zbog objektivnih okolnosti, složenosti programa, novih EU propisa i potreba za usklađivanjem software-a od strane proizvođača došlo je do opravdanog kašnjenja u provedbi projekta. Referenca: Točka 4.2
5.	Donošenje i usklađivanje regulative	Raditi na unaprijeđenju postojeće nacionalne regulative, te osigurati kontroliranu implementaciju nacionalnih i EU propisa.	Plan donošenja regulative proveden 90%.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. U 2015. godini izrađen je 21 nacrt prijedloga pravilnika. Referenca: Točka 3.4
6.	Jačanje edukativne funkcije	Kontinuirano održavati besplatne radionice i tečajeve za industriju. Angažirati kvalitetne domaće i međunarodne predavače.	Realizirati plan održavanja radionica i školovanja za industriju na 100%.	DJELOMIČNO OSTVARENO	Cilj je djelomično ostvaren, plan održavanja radionica i školovanja je proveden u skladu s interesom i potrebama zrakoplovne industrije. Održano je ukupno 20 radionica. Referenca: 3.7.1
7.	Projekt obnove poslovne zgrade	Izraditi projektnu dokumentaciju, pribaviti potrebne dozvole, objaviti natječaj za izvođača radova.	Do kraja 2015. godine objaviti javni natječaj za izvođenje radova.	NIJE OSTVARENO (OBJEKTIVNE OKOLNOSTI)	Cilj nije ostvaren zbog objektivnih okolnosti vezanih uz dugotrajnost pribavljanja potrebne dokumentacije od strane nadležnih upravnih tijela Grada Zagreba. Referenca: Točka 4.4
8.	Projekt nabave aviona za posebne namjene	Provoditi aktivnosti u skladu s Projektnim dokumentom, u suradnji s partnerima.	Do kraja 2015. godine pripremiti svu projektnu dokumentaciju za realizaciju projekta.	NIJE OSTVARENO (OBJEKTIVNE OKOLNOSTI)	Cilj nije ostvaren zbog objektivnih okolnosti. Objektivne okolnosti odnose se na ograničavajuće faktore, prije svega financijske prirode, presudne za donošenje odluke o daljnjem nastavku Projekta. Referenca: Točka 4.5

R.br.	Ciljevi Agencije u 2015. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
9.	Međunarodne aktivnosti	Pokrenuti, promicati i unaprijediti suradnju sa zrakoplovnim vlastima drugih zemalja.	Provoditi Twinning projekt Gruzija prema planu provedbe aktivnosti.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. U 2015. projekt se provodio u skladu s planom provedbe. Referenca: Točka 4.3

Tablica 26: Pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2015. godini

REPUBLIKA HRVATSKA
TIJELA NADLEŽNA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

ORGANIZACIJSKA KARTA

ORGANIZACIJSKA KARTA

